

Ala:ta: Ala:ta: Paeyaona: Kini Piekeekie

Koda:ma: ala:ta: ala:ta: paeyao wepiekeeki

¹⁻² Titi panake pa:ta: Koda:ma: kenke ya yaapo wepieke dina: do kenketa: homeke hau honda: lupa pua aleta: ma:nda: ota: na wiekeme. Kutupa mo dawalata: timba: kiti la:pa peeke alena: Koda:na: Sipitidita: manda hayekeme. ³ Kutupa Koda:ma: alota: Paa pa:la:eki wina:e leeke handaata: paa piekeme. ⁴ Koda:ma: kutu piekeeki handolo hata: ta:na:ma: homolo mo timba: ala:eki pita: paa pa:la:eki yaapo putupaalu pina: leekeme. ⁵ Ipikana:ma: mo paa pa:la: ekina: bikita: Natee laata: timba: ala: ekina: bikita: Timbae leekeme. Kota: timba: laa da kelepeeketa: titina: nate yeekeme.

⁶⁻⁷ Kutupa Koda:ma: alota: Mo ikalita: putupaalu pina: yeke dopu miaasa: ekima: handeke ale wina:e leeke handaata: kutu piekeme. Koda:ma: do wieke alema:ta: mo ikalita: putupa:alu pea manda make oto nane make wina: leekeme. ⁸ Koda:ma: koto dopu miaasa: ekima: handeke alena: bikita: Yae leekeme. Kota: timba: laa da kelepeeketa: yaapo peao nate yeekeme.

⁹ Kutupa Koda:ma: alota: mo ya oto nane ula: ikali pa:ta: yu peneme yao opa:liao wina: yeke mo ikalita: homeke alena: mombelena:e laa leeke handaata: kutu piekeme. ¹⁰ Kutupa mo yuna: bikita: Kenkee laa mo homeke alena: mombeleeke ikalina: bikita: Dawalae leekeme. Koto ekina:

moeki hando haota: Koda:ma: ta:na:ma: home-
ekeme.

¹¹ Kutupa Koda:ma: alota: Do kenkema:ta: mo
kenkena: opa:la: ta:ta: ta:ta: piki ti potekemanu
make kiliki a:eta:la: alemanu make opaena:e laa
leeke handaata: kutu piekeme. ¹² Kenkema: kutu
piekeeki hando haota: Koda:ma: ta:na:ma: home-
ekeme. ¹³ Timba: laa da kelepeeketa: tepo peao
nate yeekeme.

¹⁴ Kutupa Koda:ma: alota: Mo nate pita: timba:
ala:eki yaapo putupa:alu pina: yeke oli ya nane
paa pa:la: ekimanu wina:e laata: koto paa pa:la:eki
manuma:ta: mo natemanu make bapimanu make
ne pamba:la:eki manuna: dimanu kini peaena:
yeke wina:e laa leekeme. ¹⁵ Ikana:ma:ta: mo
kenke paa pealuekema: oli ya nanema: hata: paa
pilieke laa leeke handaa kutu piekeme. ¹⁶ Koto
ekina: Koda:ma:ta: paa tieke yaapo wepiekeme.
Mo natema:ta: natepa handeteke haena: make mo
kaisepoma:ta: timba handeteke haena: piekeme.
Kutupa hambulanka:manu make wepiekeme.
¹⁷ Ipikana:ma:ta: mo paa pa:la:eki manuma:ta:
mo kenkena: paa peaena: yeke oli ya nane
haena: leekeme. ¹⁸ Ikana:ma:ta: mo natepa
pita: timba yaapo handeteke haena: make paa
pa:la:eki pita: timba: ala:eki yaapo putupa:alu
pina: yeke piekeme. Kutupa Koda:ma: kotoeki
hando haota: ta:na:ma: homeekeme. ¹⁹ Timba: laa
da kelepeeketa: tonko peao nate yeekeme.

²⁰ Kutupa Koda:ma: alota: Mo ikali pa:ta:ta:
ta:ta: ta:ta: pa pitiki ale manuma: tumbina:e laata:
yana:ta: ba titima: tumbina:e laa leekeme. ²¹ Koto
ekina: Koda:ma:ta: mo dawalana: pila: si tieke

hombelekemanu make oni ikali pa:ta: pila: ta:ta: ta:ta: piki pa pitiki alemanu make ta:ta: ta:ta: piki bamanu make wepiekeme. Koto ekina: Koda:ma: mo alemanu hando haota: ta:na:ma: homeekeme. ²² Ipikana:ma:ta: ta:na:ma: homa: tiaasa: pima: mo ikali pa:ta: pilimi pa pitiki alemanu pa:ta: alota: Mo dawala pa:ta: sembelomena: pa mendiolo ombu hapa:peke laata: mo bamanu pa:ta: make alota: Wopu yomena: pa mendiolo ombu hapa:peke laa leekeme. ²³ Timba: laa da kelepeeketa: yunki peao nate yeekeme.

²⁴ Kutupa Koda:ma: alota: Mo kenke pa:ta: yama:ta: ta:ta: ta:ta: piki pona:la: hotekemanu make tikene hala: hotekemanu make tieke make hosikale sunu make haena:e laa leeke handaa kutu piekeme. ²⁵ Koto ekina:ta: Koda:ma: koto alemanu paeyao wepiaka:na: mo alemanu hando haota: ta:na:ma: homeekeme.

²⁶ Kutupa Koda:ma: alota: Kota: ameta: wanda:halimanu wepumana:e laa leekeme. Ikita: nikima: handaa nika: hau hondena:e laa leekeme. Ikana:ma:ta: mo ta:pelimanu make bamanu make pona:la: hotekemanu make tikene hala: hotekemanu make tieke make hosikale sunu make paeya tapaota: kilu tombuao haena:e laa leekeme. ²⁷ Koto ekina:ta: Koda:ma: wanda:hali ipikima: kone handena: wepiekeme. Ipikana:ma:ta: hali tapake pita: wanda: tapake yaapo wepiekeme. ²⁸ Ipikana:ma: ipiliki ta:na:ma: homa: tiaasa: pima: alota: Ipilika: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandikita: do kenke honiki paeyao pa:ta: hata: ala:ta: ala:ta: paeyao kilu tombuao haena: yeke wekiwandiki wopu mendia:pa:peke laa leekeme. Ima: ipilikita:

mo ta:pelimanu make bamanu make tikene hala: hotekemanu make handeteke hapena: yeke alome leekeme. ²⁹ Kutupa ipilikana:ma: nopena: yeketa: mo ta:ta: ta:ta: piki konima: handeke kilikimanu make ta:ta: ta:ta: piki ti potekemanu make amu pea wepia wina: lolome leekeme. ³⁰ Pate mo tikene hala: hoteke manuma: make ba manuma: make nena:ta: mo ambumanu make katake hake timanu wepia wina: laalome leeke handaata: kutu piekeme. ³¹ Kutupa Koda:ma: mo ipika: wepia wina: leeke ala:ta: ala:ta: paeyao handolo hata:ta: ta:na: tiekema: wopu homeekeme. Kota: timba: laa da kelepeeketa: yunki mindiki peao nate yeekeme.

2

¹ Kutupa kota: mo kenke nane ula: alemanu make oli ya nane hala: alemanu make paeyao wepu paeyaeyekeme. ² Koda:ma: mo ipika: poka:tia epeeke eta: poko paeyao mo wataake natena:ta: e na pokeke hoto pitiekeme. ³ Koto ekina: ipikana:ma: mo wataake peao nateta: ta:na:ma: homa: tiaasa: pima: Ta:ta: ma:nda: piki natee laa tombo wina: leekeme. Pa ekipeke koto natena:ta: mo ala:ta: ala:ta: paeyao weputia a:pa e poka:la:eki mina:pa:laeyeke natee. ⁴ Mo kenke ya yaapo make mo ala:ta: ala:ta: paeyao wepieke tupa:ta: kotoe.

Mo Ideni E

⁵ Tekehali Koda:ma: mo kenke ya yaapo wepia dina:ta: do kenkena: lako na tapaeyekeeki yalo make yu lu wia:peke wanda:hali ma:nda: dia:yeke ekima: do kenkema:ta: wae alemanu ma:nda: na

hao make kilikimanu ma:nda: na opeekeme.
⁶ Pate mo kenke oto nane wieke ikalima:ta: opa:liao mo kenke tenke latiki piekeme.

⁷ Kutupa mo Tekehali Koda:ma:ta: kenkena: dokolo mea hali au laa wepiata: ipika: mineke pa:ta:ta: mo da:ta:la:eki hala:la: pomo po lo pam-beeke handaata: mo halita: tiao da:taa hayekeme.

⁸ Kutupa mo Tekehali Koda:ma:ta: mo nate opa:la: nane wieke Ideni kenke pa:ta: e pokaata: mo hande wepieke hali koto e pa:ta: haena: leekeme. ⁹ Koda:ma: koto e pa:ta:ta: mo ta:ta: ta:ta: piki epeke au leke timanu opaota: epeke ti potekemanu eiyaeyekeme. Koto e tukikina:ta: mo da:ta:la:eki kita:la: ti make mo epeke hau pita:la:eki pita: hoke hau pita:la:eki yaapona: hone u tiaasa: ti make hayekeme.

¹⁰ Mo Ideni e pa:ta:ta: yopulu hala: ikali ma:nda:ma: mo e ikali halo hayekeme. Mo ikalita: Ideni mo pate leketa: ata:ka: tonkopu piekeme.

¹¹ Mo titina: ikalita: Pisoni ikalie. Ipikita: mo Ha:pila kenke popei yao yapeekeme. ¹² Mo ala:ta: ma:nda: na taleke kolo make totopo piki weta: make seliapo piki toopimanu make koto pa:ta: handa:peke ya:la:me. ¹³ Mo yaapo peao ikalita: Kioni ikalie. Ipikita: mo Kusu kenke popei yao yapeekeme. ¹⁴ Mo tepo peao ikalita: Taikitisi ikalie. Ipikita: mo A:sitia kenkena: nate opa:la: nanema: yapeekeme. Kutupa mo tonko peao ikalita: Yupoteitisi ikalie.

¹⁵ Kutupa Tekehali Koda:ma: mo hande halita: Ideni e pa:ta: yu lia handeteke haena:yeke hawayekeme. ¹⁶ Koda:ma: ipiki pa:ta: alota: Mo ena: hala: ti poteke paeyaota: napeke ya:la:pateta:

17 mo epeke hau pita: hoke hau pita:la:eki yaapona: hone u tiaasa: ti poteke homeke homeke dia:me. Mo koto tina: poteketa: ota: na napeke laata: Neka:na:ta: kota: mo nelipi natena: kone homilipikie laa leekeme.

18 Kutupa mo Tekehali Koda:ma: alota: Mo hali ipika: siki hata:ta: hoela:me. Ima:ta: ipiki tamba: mina: ota: epeke ta:ma:ni ma:nda: wepulueke laa leekeme. 19 Koto ekina:ta: Koda:ma: mandane dokolomanu mea hoteke paeyao make ba paeyao make wepiekeme. Kutupa ipikana:ma: mo alemanu mo halima: handaa biki loma: loma: pina: yeke hatuku epeekeme. Kotota: ika: hande biki mimiki tupa:e. 20 Koto ekina: mo halima:ta: mo bamanu paeyao make hotekemanu paeyao make biki hale hale piekeme. Pate koto ale manuta: ota: ma:nda: hondo ipiki tamba: mea:peke ta:ma:ni ma:nda: na hayekeme.

21 Koto ekina: mo Tekehali Koda:ma:ta: mo hali u yoka:lupa pena: leekeme. Kutupa u pelia haena:ta: Koda:ma: mo halina: pa:ta:liki homeke ma:nda: ipila: mea mo loke a:mbaeyekeme. 22 Koda:ma:ta: koto pa:ta:likima:ta: wanda: wepia mo hali pa:ta: hatuku epeekeme. 23 Kutu pieke mo halima: alota: Ameta: wetepe siki nane Ima: handeke yankeke ma:nda: doe. Ipika: holikita: yaka holiki pa:ta: yama: kone mea ipika: loketa: yaka loke pa:ta: yama: kone ma:la:me. Ipikita: mo hali pa:ta: yama: kone miekeeki yalo hata:ta: ipika: bikita: wanda:e leekeme. 24 Koto ekina:ta: halima: ipika: apa: ama: mina:pa:lao ipika: wanda: yaapo ta:ma:ni peaata: ipilikita: homeke kone halepeme.

25 Mo hali pita: wanda: yaapota: pa tia

haepekepate kone ipilikita: yaala:ma: na homepekeme.

3

Koda:na: pi tunkuliekeeki

¹ Mo Koda:ma: wepieke hotekemanu paeyao tukiki pa:ta: keto homeketa: ota: hone wopu u lenkene piki hoteke wepiekeme. Koto ketoma: mo wanda: lota: pitolo alota: Koda:ma: ipiliki pa:ta:ta: do e pa:ta: hala: ti ma:nda:na: poteke na napa:peke laa ota: lea:pe laa leekeme.

² Mo wanda:ma: hombo peaaso alota: Dikana:ma:ta: do e pa:ta: hala: ti poteke paeyao nolo polopa:pateta: ³ mo e tukikina: hala:eki homeke homeke dia:me laata: Koda:ma: diki pa:ta: alota: Koto ti poteke homeke ota: na napa:peke make ota: na wataapa:peke. Kutu pipika:na:ta: homilipipikie laa lea:me leekeme.

⁴ Mo ketoma: pi lu moneaaso alota: Kotota: ota: pi dia:me. Ipiliki na homilipipikie. ⁵ Koda:ma: koto leke hauta: ipilikana:ma: koto ti poteke nepekena:ta: ipikima: kone handaa mo epeke hau pita: hoke hau pita:la: ekina: hone u tiaasa: ekita: hone wilipipiki yeke handa lea:me leekeme.

⁶ Mo wanda:ma: mo ti handeeketa: au epeke laa mo ti poteke nalota: ota: a:pa:la:me laa handeekeme. Kutupa ipika: honema: ipikita: hone wopu u lenkene pitolota: ota: a:pa:la:me hone wiekeme. Koto ekina:ta: ipikana:ma: mo mandane ti potekemanu mea neekeme. Kutupa ipikana:ma: mandane ekita: ipika: haliki haleeketa: halikima: make neekeme. ⁷ Ipilikana:ma: mo ti poteke nepe

ale pa:ta: koneta: hone u tiaasa:eki halaa ipilikita:
pa tia hata: pupa:ka:ta:me hone wipikime. Koto
ekina:ta: ipilikana:ma: nose katake tombula ipiliki
loke a:mbaepekeme.

⁸ Koto nate pambolo haena:ta: mo Tekehali
Koda:ta: e pa:ta: pomia:eki opitolo hata: ipiki
a:mbao oni ti polu pa:ta:manu panko pitipikime.

⁹ Pate Tekehali Koda:ma: mo hali pa:ta: wi
la:moneaaso alota: Neketa: hando pa:ta: halepe
leekeme.

¹⁰ Mo halima: hombo peaaso alota: Ima: neke oni
e pa:ta: pomieki opu hao I pa tia haowa: ekima:
paala: pieke neke a:mbao panko pilume leekeme.

¹¹ Koto leeke Koda:ma: alota: Neketa: pa tia
haleme laata: Epima: la kia:pe. Nakana:ma:ta: mo
Ima: na napeke loa: ti poteketa: nepee leekeme.

¹² Mo halima: hombo peaaso alota: Do hande I
yaapo hapono lele wanda:ma: mo ti poteke mea
kieke handa noa:me leekeme.

¹³ Mo Tekehali Koda:ma: mo wanda: pa:ta: alota:
Do ekita: ekipeke pea pelepe leekeme. Mo
wanda:ma: hombo peaaso alota: Ima: nono yeke
handa mo ketoma: I makeaya:me leekeme.

Hoke Yenki Haleekeeki

¹⁴ Kutupa mo Tekehali Koda:ma: mo keto pa:ta:
alota: Do hau pele ekina: hoke yenki kitolome. Mo
hoteke manuma: dia:ya:la:pate pa neke homeke
homekema:ta: dupiki esihou pi mie. Neketa:
ame do kini pea puluta: naka: weleketa: yola:
tia pominolo hata: neke pa ha pelia haeka:na:ta:
kota: dokolo no halipikie. ¹⁵ Kutupa Ima: neketa:
mo wanda: yaapo a:nda: tunkula: alu peao ipika:
monduma: monduma: pilia: wekiwandikima:

make naka: ekima: make a:nda: tunkula: alu alu pu haena: lolueke. Ipikana:ma: naka: you da:ka:pa: tombuaeya:ka:na:ta: nakana:ma: ipika: anke kinuku handulu nelipikie leekeme.

¹⁶ Kutupa Koda:ma: mo wanda: pa:ta: alota: Ima: neketa: naka: weki loke lombilipi ale pa:ta:ta: ka:nda: pa:la:eki haka:ta:peao make weki milipi ale pa:ta:ta: tanda pa:la:eki make haka:ta:palueke. Dupina: kone nakana:ma:ta: naka: haliki hone wopu wia ipiki oto pa:ta: halipikie.

¹⁷ Kutupa Koda:ma: A:da:ma: pa:ta: alota: Nakana:ma:ta: naka: wanda:na: pi opua mo Ima: na napeke loa: ti poteke neleme. Koto hau pele ekina: do kenketa: mo esihou pi oto pa:ta: wilieke. Kutupa nakana:ma:ta: do kenkena: pa hapa:lia haeka:na:ta: mo kenkema: naka: ne ana:na: opaena: e honkopu hao poko halipikie.

¹⁸ Mo kenkena:ta: ambumanu make tekeke hake alemanu make opa:tiki pilieke. Kutupa nakana:ma:ta: mo hapekena: hala: wae alemanu no halipikie. ¹⁹ Kutupa mo kenkema: anemone ale opena: yeketa: a:ka:li mendia honkopu hao e poka:tiki pilipikie. Dupiki hau putia pua mo neke wa:pa:la: kenke pa:ta: pulu hata:ta: mina:pa:lalipikie. Neketa: dokoloma: wepiekeeki yalo hata: dokolo au kone lelipikie.

²⁰ A:da:ma:ma: ipika: wanda:na: bikita: Ipa: leekeme. Pa ekipeke ipikita: wanda:hali paeyaona: inkikie. ²¹ Kutupa mo Tekehali Koda:ma: hoteke manuna: yonkeleke mea aka: wepiaoka:na: mo toolina: yamaeyekeme.

A:da:ma: Ipa: yaapo tolu liekeeki

²² Kutupa mo Tekehali Koda:ma: alota: Ameta: mo halita: niki ma:nda: hondoma: handaata: mo epeke hau pita: hoke hau pita:la:eki yaapo hone ula:me. Koto ekina: ipikana:ma:ta: pa hatia puaama:na: mo deto hala: tina: poteke naama:na: waleke na halomana:e leekeme. ²³ Koto ekina:ta: mo Tekehali Koda:ma:ta: mo halita: Ideni e pa:ta: tolu lia ipiki wepia: kenke kone yu lina: haena: leekeme. ²⁴ Kutupa Koda:ma: mo ena: nate opa:la: naneta: mandane honkopu hake enisolomanu haena: laa make kutupa ti talo talo hake bainasi homeke mandane mandane lekeleke alo hakeeki haena: leekeme. Do hau piki hauta: mo deto hala: ti teke pa:ta: ma:nda: a:paama:na: piekeme.

4

Keini pita: Eipolo yaapo

¹ Kutupa A:da:ma:ma: ipika: weteke yaapo loke apa:tao mo wanda:ta: weki loke lombeekeme. Ipikana:ma: weki mendia alota: Mo Tekehalima: tamba: mina:la: ekima: do weki mondoloma: laa mo wekina: bikita: Keinie leekeme. ² Pa hoki naneta: weki ma:nda: Eipolo mondu wiekeme. Eipolota: sipisipi handeteke hayekepate Keinita: e hali hayekeme. ³ Nate ma:nda:na:ta: Keini ipika: mandane ne napeke mea a:pa Tekehali pa:ta: pa hameke haleekeme. ⁴ Kutupa Eipoloma: ipika: sipisipima: titina: mendieke ikikita: lia mo epeke mindiki manuta: Koda: pa:ta: pa hameke haleekeme. Mo Tekehalima:ta: Eipoloma: pa hameke haleeke ekina: make ipiki yaapo ta:na:ma: homeekeme. ⁵ Kutu piekepate Keinina: pa hameke haleeke ekita: kiayekeme. Koto

ekina: Keinita: wenoko homa:niao mineke wopu pankeekeme. ⁶ Kutu pieke mo Tekehali Koda:ma: Keini lota: pitolo alota: Neketa: ekipeke mineke pankelepe laa Naka: leke popeleketa: ekipeke homa:nialepe. ⁷ Nakana:ma: ota: hau pika:na: yoluta: naka: leke popeleke kipa baalo pia:pate nakana:ma: hoke hau pele ekima:ta: hoke ekima:ta: naka: pota: kake pa:ta: yu pamba hala:me. Ipikana:ma: neke dipula muluekema: pita:la:pate nakana:ma:ta: ota: bepolapeke ya:la:me leekeme.

⁸ Kutupa Keinima: ipika: kame Eipolo pa:ta: alota: Oni e pa:ta: pana: epoe leekeme. Kutupa mo hamala: oni ena: pua haepe dina:ta: Keinima: la:ka:la: moneao ipika: hameke siki kone homena: liekeme.

⁹ Mo Tekehalima: Keini lota: pitolo alota: Naka: kame Eipolota: hando pa:ta: hala:pe leekeme. Koto leeke Keinima: hombo peaaso alota: I mata:la:me. Yaka kameta: Ima: handeteke hapeke ya:la:pe leekeme.

¹⁰ Koto leeke mo Tekehalima: alota: Ekipeke nakana:ma: do hoke hau pea pelepe laata: Mo hoke hauta: Koda: nakana:ma: panisi peae laa naka: kamena: wema:ta: pi hola:makema: leke oni kenkena: hata: I wi ala:me leekeme. ¹¹ Neketa: mo esihou pi oto pa:ta: haleeki yalota: do kenkena: e ota: pa na pokilipikie laata: Pa ekipeke nakana:ma: mo naka: kame lilipi natena: kone mo kenkema:ta: ipika: we dodopo lo noluekema: kake ala:pelia hake nono pia:me. ¹² Kutupa nakana:ma: e waemanu nokepeka:na:ta: ne napeke ma:nda: na

halieke. Kutupa neketa: do kenkena: da teke dia: yalo hata: pomu lopa:la: hali halipikie leekeme.

¹³ Koto leeke Keinima: mo Tekehali pa:ta: alota: Do ka:nda:ta: Ima: mea tia:peketa: ana: na pa:la:me laata: ¹⁴ kutupa nakana:ma:ta: I do kenke mina:pa:lao pono make naka: leke tonona: na hake hano leke tolu liteleme. Koto ekina: Ita: do kenkena: da teke dia:yeke some hata: ma:nda: epima: I handa: wia:ka:na:ta: kota: I lilieke leekeme.

¹⁵ Koto leekepate mo Tekehalima: hombo peaso alota: Dia:me. Ma:nda: epima: neke lia:ka:na:ta: kota: koto somena: hoke yenkita: wataake hata: peao haka:ta:pao homena: lilieke leekeme. Koto leeke ekina: ma:nda: epima: mo Keini manda:hande pia:ka:na:ta: na lina:e alo hata: Tekehalima: mo somena: lokena: patehau ma:nda: piekeme. ¹⁶ Kutu pieke handaa Keinita: mo Tekehalina: leke popelekena: tonona: na hake pao mo Ideni ena: nate opa:la: nane mo Pomina:la:eki leeke kenke ma:nda: pa:ta: pua hayekeme.

Keinina: tapake

¹⁷ Keini pita: ipika: wanda: yaapoma: weki mondu wia bikita: Inoko lepekeme. Kutupa Keinima: daoni ma:nda: a:eyaata: eiyekena: biki taapa: tiao biki leekeme. ¹⁸ Wetepena: Inokoma:ta: biki Itado leke weki homeke mondu wiekeme. Itadota: Mehudieilina: ateke yekeme. Kutupa Mehudieilima:ta: biki Meduseili leke weki mondu wiekeme. Meduseilita: La:mekena: ateke yekeme. ¹⁹ La:mekema:ta: wanda: yaapo Ada pita: Sila yaapo miekeme. ²⁰ Adama:ta: Dieibolo mondu

wiekeme. Ipikita: mo palai da pa:ta:manu hata: hotekemanu punieke ekina: peayeke apa:meina: kini pieke hali hayekeme. ²¹ Ipika: hameketa: Diubolo yekeme. Koto someta: mo hande kidama: handeke ale pita: puolo yaapo limiki tapakena: kini peayeke hali hayekeme. ²² Silama:ta: weki Tubali Keini mondu wiekeme. Mo wekima:ta: kopama: handeke ale botonisi pita: aeya:ni yaapoma: mo ta:ta: ta:ta: piki kaiya sipeidimanu kini pea wepiekeme. Ipika: belikita: Nahama yekeme.

²³ La:mekema: ipika: weteke yaapo pa:ta: alota: Ada pita: Sila yaapoo. Yaka pi opua:pe. Mo panake hali ma:nda:ma:ta: I yombieke handaa Ima: ipiki lua:me. ²⁴ Koto ekina:ta: mo hande Keini lita:la: ekina: yenkita: watake hata: haliweki homolo pia:ka:na:ta: kota: ma:nda: epima: I lia:ka:na: tombota: mo ⁷⁷ haliwekita: I lila:eki yenkina: homilimikie leekeme.

Sedi pita: Inosi yaapo

²⁵ A:da:ma: pita: weteke yaapoma:ta: weki ma:nda: mondu wipikime. Kutupa mo wanda:ma: alota: Keinima: lia: weki Eipolona: anketeke mina: yeke Koda:ma: weki ma:nda: ka:la:me laata: ipika: bikita: Sedie leekeme. ²⁶ Kutupa Sedima:ta: biki Inosi leeke weki mondu wiekeme. Koto natena: kini peata: mo wanda:halima: Tekehalina: yakopiki biki alo hata: yeiya: lao haemekeme.

5

A:da:ma:na: tapake

¹ Dota: mo hande A:da:ma:na: tapakena: biki ula: ekie. Koda:ma: hande wanda:hali wepieke dina:ta: ipikima: kone handeke wanda:hali wepi-tolota: ² hali pita: wanda: yaapo wepiekeme. Ipikana:ma:ta: mo tooli ta:na:ma: homaasa: pi laaka:na: ipilika: bikita: Wanda:halie laa wiekeme. ³ A:da:ma: ipika: bapi 130 mieketa: ipikima: han-deke weki ma:nda: mondu wiaata: ipika: bikita: Sedi leekeme. ⁴ Koto hoki naneta: A:da:ma:ta: bapi 800 hayekeme. Koto bapi tukiki pa:ta:ta: man-dane wekiwandiki make mendiekeme. ⁵ Kutupa ipikita: 930 bapina:ta: homeekeme.

⁶ Mo Sedi ipika: bapi 105 yeketa: biki Inosi leeke weki mondu wiekeme. ⁷ Kutupa bapi 807 tukiki pa:ta:ta: mandane wekiwandiki make mondu wiaata: ⁸ ipika: 912 bapina:ta: homeekeme.

⁹ Mo Inosi ipika: bapi 90 yeketa: biki Kenana leeke weki mondu wiekeme. ¹⁰ Kutupa bapi 815 tukiki pa:ta:ta: mandane wekiwandiki make mondu wiaata: ¹¹ mo 905 bapina:ta: homeekeme.

¹² Mo Kenana ipika: bapi 70 yeketa: Mahalale biki leeke weki mondu wiekeme. ¹³ Kutupa bapi 840 tukiki pa:ta:ta: mandane wekiwandiki make wopu mondu wiaata: ¹⁴ mo 910 bapina:ta: home-ekeme.

¹⁵ Mo Mahalale bapi 65 yeketa: Dia:tedi biki leeke weki mondu wiekeme. ¹⁶ Kutupa bapi 830 tukiki pa:ta:ta: mandane wekiwandiki make mondu wiaata: ¹⁷ mo 895 bapina:ta: homeekeme.

¹⁸ Mo Dia:tedi ipika: bapi 162 yeketa: biki Onoko leeke weki mondu wiekeme. ¹⁹ Kutupa bapi

800 tukiki pa:ta:ta: mandane wekiwandiki make mondu wiaata: ²⁰ mo 962 bapina:ta: homeekeme.

²¹ Mo Inoko ipika: bapi 65 yeketa: biki Medusela leeke weki mondu wiekeme. ²² Koto hoki naneta: Inokota: 300 bapi tukiki pa:ta:ta: Koda: yaapo ta:ma:ni pea hata: mandane wekiwandiki mondu wiekeme. ²³ Ipikita: do kenkena: 365 bapi hata: ²⁴ Koda: yaapo ta:ma:ni pipikime. Kutupa ipikita: Koda:ma: miekeeki yalo hata: pa alu paeyekeme.

²⁵ Mo Medusela ipikita: bapi 187 yeketa: biki La:meke leeke weki mondu wiekeme. ²⁶ Kutupa bapi 782 tukiki pa:ta:ta: mandane wekiwandiki make mondu wiekeme. ²⁷ Kutupa 965 bapina:ta: homeekeme.

²⁸ Mo La:meke ipikita: bapi 182 yeketa: weki mondu wia hata: ²⁹ alota: Mo Tekehalima: esihou pi wieke kenkena: kone do wekima:ta: do nika: ka:nda: paeyao mea baalo pa:la: wekie alo hata: ipika: bikita: Noa leekeme. ³⁰ Kutupa bapi 595 pa:ta:ta: mandane wekiwandiki make mondu wiekeme. ³¹ Kutupa 777 bapina:ta: homeekeme.

³² Kutupa Noa ipiki bapi 500 mieketa: weki tepo mondu wiekeme. Ika: bikita: Seme make Ha:me make Dieipedi yekeme.

6

Wanda:halina: hoke hau

¹ Mo hande wanda:hali paeyao kenke honiki honiki paeyaona: putupieke handaata: wandiki titi make mendimikime. ² Kutupa mo wandiki tonuta: seliapo pimiki handaa mo Koda:na: eiyek tonuma: ika: hone pia: tupa: muma: muma: pimikime. ³ Kutupa Tekehalima: alota: Ima: mo

wanda:halita: pa na hao haena: lolueke laata: Pa ekipeke ikita: homa:peke ya:la: loke halemeke handa loa:me. Koto ekina: ame do siki kini pea puata: ma:nda: 120 bapi haka:ta:pao na haena: lolueke leekeme. ⁴ Koto nate nina: make wetepe nina: make do kenkena:ta: mo hande kenke wanda: pita: Koda:na: eiyeke yaapona: monduma: monduma: pieke weki titita: ankolomeke haliweki titima: handemekeme. Ikita: you hali tieke tieke hata: ikita: mo amba: kiake haemeke wanda:halina: biki kende tupaa wieke haliweki yekeme.

⁵ Mo Tekehalima: do kenkena: haemeke wanda:hali paeyaoma: hoto paeyao ika: putia peme hoke haumanu make ika: temokona: honemanu u tia peme ekimanu make hando haota: ⁶ ipikana:ma: alota: oni wanda:halita: pa ekipeke do kenkena: haena: wepia polope hone wiekeme. Koto ekina: koto hone wotu witolo hata: alota: ⁷ Ima: do wepolo wanda:hali make hotekemanu make bamanu make paeyaota: Ima: kone homena: lia baalueke laa Ima:ta: pa ekipeke wepia polope leekeme. ⁸ Pate mo Tekehalima:ta: Noa yaapota: ta:na:ma: homeekeme.

Noa

⁹⁻¹⁰ Dota: Noa tapakena: pie. Ipikita: weki tepo mondu wiekeme. Seme make Ha:me make Diei-pedi make yekeme. Noa hayeke natena: ipikita: pu ata:ka: peaya:eki ma:nda: dia:yalo hata: ipiki homeke homeke epeke some hayekeme. Ipikita: Koda: yaapo ta:ma:ni pea hayekeme. ¹¹ Pate Koda:na: leke popelekena: wanda:hali paeyaota: hoke hauma: tumbulu bao make haku na piki hau

pita:la:eki manuma:ta: kenke honiki paeyao pa:ta: putu piekeme. ¹² Kutupa Koda:ma: handeekepate do kenketa: hoeya:pa wia wanda:hali paeyaota: hokeeki pa:ta: haemekeme.

¹³ Koda:ma: Noa pa:ta: alota: Ima: wanda:hali paeyao ota: hoeyaalueke hone witolome laata: Do kenkena:ta: ika: haku na piki hau manuma: tumba:la: ekina: iki paeyao siki hoeyaalueke.

¹⁴ Kutu pulu pa:la: ekina: nakana:ma: epeke tima: naka: sisima a:eyaa tukiki naneta: da panda:manu wepiaata: oni tukiki nane make hama: nane make ota: paeyao koloda lia:peke. ¹⁵ Kutupa

hokulu pulu pa:la: ekina: tombota: 133 mida wepiaata: mo petipeke ya:la: ekina: tombota: 22 mida wepia haliao halo pa:la: ekina: tombota: 13 mida wepia:peke. ¹⁶ Kutupa mo sisimana:ta:

holu wepia mo holu tukikina: make pa:ta:liki yaapona: make waleke 44 sendimida wina: lapeke. Kutupa mo sisimana: tukiki pa:ta:ta: puku tepo wiaata: tea:na:ta: pota: kake lombapeke.

¹⁷ Pa ekipeke Ima:ta: do kenkena: haleme pa pitiki ale paeyao siki hoeyaaluekema: yeke ikali tieke a:meina: tapaluekema: loa:me. Kutupa do kenkena: haleme aleta: ota: paeyao homilimikie.

¹⁸ Pate Ima:ta: neke pa:ta: ya pi la: ulueke. Koto ekina: naka: wanda: ipiliki make naka: weki tonu make ika: wanda:weki make oni sisima pa:ta: pupe. ¹⁹⁻²⁰ Kutupa ta:ta: ta:ta: piki hotekemanu

make bamanu make homaama:na: wanda:eki mea:tiki halieki mea:tiki pea oni sisima pa:ta: mea pupe. ²¹ Kutupa ika: ne make mo hoteke ba manuna: make nolo peleme nemanu make

mea pua:pa:peke leekeme. ²² Koto leeke handaa

Noama:ta: Koda:ma: pea:peke leeke hau sunu
 paeya: tapao ana:na: piekeme.

7

Mo ikali tieke teekeeki

¹ Mo Tekehalima: Noa pa:ta: alota: Do kenke
 honiki paeyao pa:ta:ta: Ima:ta: neke homeke
 homeketa: mo tikitiki hau pu haleeki handa:
 ulu ekina: naka: wekiwandiki iki paeyao oni
 sisima pa:ta: pupe leekeme. ² Kutupa neke
 ameleta: mo ota: hai na taleke ta:ta: ta:ta: piki
 hoteketa: wataake hata: tooli tooli lo mea polo
 pelepateta: mo hai taleke ta:ta: ta:ta: piki hoteke
 manuta: tooli homeke lo mea:peke. ³ Kutupa
 mo ta:ta: ta:ta: piki bamanu make wataake hata:
 tooli tooli lo mea:peke. Pa ekipeke kutupiki hau
 pika:na:ta: kota: mo ta:ta: ta:ta: piki hotekemanu
 make bamanu make na alupiki pa do kenkena:
 mondu sembelaena: lelipikie. ⁴ Kutupa ame do
 natena: kini pea yata:polo mo wataake hata: peao
 nate paeya:ka:na:ta: mo Ima: wepolo pa pitiki
 alemanu paeyao hoeyaena: yeketa: hali tieke
 yaapo natena:ta: na to lena: leke lako lopena:
 lolueke leekeme. ⁵ Koto leeke Noama:ta: mo
 Tekehalima: ota: pea:peke leeke ekimanu paeya:
 tapao piekeme.

⁶ Noata: bapi 600 mieke dina:ta: do kenkena:
 mo ikali tieke a:meiyekeeki epeekeme. ⁷ Ipiliki
 tooli make ipilika: weki tooli tooli make mo ikali
 tieke a:meiyolo piekeeki wendiao oni sisima pa:ta:
 pemekeme. ⁸ Kutupa mo ta:ta: ta:ta: piki hai taleke
 make hai na taleke hotekemanu make bamanu
 make paeyao siki tooli tooli lo ⁹ mo Koda:ma:

pia:peke leeke tupa: Noa ameḷe oni sisima pa:ta: honda: pambemekeme. ¹⁰ Kutupa wataake hata: nate paeyeketa: mo ikali tieke kini pea teekeme.

¹¹ Noa ipika: bapi 600 mieketa: mo hande yaapo peao opeeke kaisepona: pula yaapona: pa nate tepo mieketa: mo kenke tekilipulu bao oni kenke oto nane ula: ikali paeyao opolu bao make oli ya nane wieke lakota: pota: lombieke pita:ta: lombolu baeyekeme. ¹² Kutupa mo lako pa ipulu ipulu haena:ta: hali tieke yaapo nate pa mulu yapeekeme. ¹³ Koto kone Koda:ma: pua:peke leeke natena:ta: Noa tooli make ipilika: eiyeeke tonu Seme make Ha:me make Dieipedi make ika: weteke tonu make paeyao oni sisima pa:ta: honda: pambemekeme. ¹⁴ Mo hosiki hosiki ale make aneke alemanu make pona:la:eki pita: tikene hala: ta:ta: ta:ta: piki hoteke make bamanu make mo Noa tapake ameḷe mandakena: pitulu pemekeme. ¹⁵⁻¹⁶ Mo ta:ta: ta:ta: piki pa pitiki alemanu tooli tooli lo mo Tekehalima: leeke tupa: Noa ameḷe oni sisima tukiki pa:ta: pemekeme. Kutupa mo Tekehalima: Noana: hoki teli teli pu kone pota: poka:moneayekeme.

¹⁷ Kutupa mo ikali tieketa: hali tieke yaapo natena: epeeketa: mo sisima tia halo pieke tupa: ikali kendo ana:na: wiekeme. ¹⁸ Kutupa mo ikalita: noka: tieke wiekeeki yalo hata: mo sisi-mata: manda tia pomiekeme. ¹⁹ Mo ikalita: ota: noka: tieke wiekeeki yalo hata: mo hokulu-peke pote tumiki manuta: ota: tote peao alu paeyekeme. ²⁰ Kutupa mo ikali tieketa: mīli mīli a:meiyolo hata: mo ota: lombeipiki hokulupeke

pote tumiki manuta: ikalima:ta: pa 7 mida tupa: anekema: tote piekeme. ²¹ Kutu pieke handaa do kenkena: pa pitiki alemanu paeyao homekeme. Mo bamanu paeyao make hotekemanu paeyao make wanda:hali paeyao make ota: homekeme. ²² Do kenkena: pomo mea pitimiki alemanu paeyao homemekeme. ²³ Mo Tekehalima:ta: do kenkena: pa pitiki alemanu paeyao hoeyaeyekeme. Wanda:hali make hotekemanu make bamanu make paeya: tapao hoeyaeyekeme. Pate Noa ameḷe oni sisima pa:ta: pitimikieki homeke pa pambo haemekeme. ²⁴ Mo ikali tieketa: 150 natena: kone pa taa hayekeme.

8

Mo hande ikali tieke lomeekeeki

¹ Koda:ma:ta: Noa pita: mo sisima pa:ta: pitimiki tapake paeyaota: hone na yonka:laeyekeme. Ipikana:ma: po epena: leeketa: mo ikali kini pea o loma: loma: piekeme. ² Mo hande kenke oto nane a:liaeyeke ikali pita: oli ya nane lombolu baeyeke ikali yaapo telipina: a:mbeeketa: mo lako paeyekeme. ³ Kutupa mo ikalita: pa 150 nate ma:nda:na:ta: o loma: loma: piekeme. ⁴ Kutupa mo wataake peao kaisepona: pula yaapona: nate tepona: mo sisimata: mo A:ta:ta:de tokona: a:pa wiekeme. ⁵ Kutupa mo ikalita: o la:niatia pua kiki yaapo peao kaisepo opeeke titina: natena:ta: mo pote tumikimanu peneme yao waleekeme.

⁶ Kutupa nate hali tieke yaapo paeyeketa: Noama: da ka:ka:na: ma:nda: lomba ⁷ mo (da:einkima: handeke) ba homeke ipika: biki leibeni tapaeyekeme. Mo hande ba paa na la:ka:la

epeeketa: mo ikali o la hala:pa: wina:yeke pa aya pomu lopo hayekeme. ⁸ Kutu pieketa: Noama: mo ikali o la:niala:pe la handena: yeke paa ba ma:nda: melipu tapaeyekepate ⁹ mo kenketa: ikalima: pa tote pea wiekeeki yalo mo melipu ipiki pita:peke alena: dia:yeke handaa paa mo sisima wieke alena: pa la:ka:la peekeme. Kutu pieke handaa Noama: kiki hama: nane pena: laa mo ba handa: miekeme. ¹⁰ Kutupa mo hoto wataake hata: nate pa yu wia haota: mo hande melipu paa pena: tapaeyekeme. ¹¹ Kutu pieketa: mo melipuma:ta: nate oni pambolo pulu haena: ipika: kake pa:ta: mo panake olipi katake hapula Noa pa:ta: paa epeekeme. Kutu piekeeki handaa Noama:ta: mo ikalita: o la:niaya:ka:ta:me hone wiekeme. ¹² Kutupa Noama: wataake hata: natena: pa hao mo melipu paa tapaeyekepate koto natena:ta: mo hande bata: paa na la:ka:la epeekeme.

¹³ Mo Noata: 601 bapi mieketa: mo titina: kaisepona: titina: natena:ta: mo ikalita: ota: o la:niayekeme. Kutu pieke handaa Noama:ta: mo sisima a:mbaeyeke ale mea bao lekema: lekema: piekepate mo kenketa: hapuma: hapuma: pia:eki handeekeme. ¹⁴ Mo yaapo peao kaisepona: pula tepo paeya yunki mindiki hata: peao natena:ta: mo kenketa: ota: hapupa peekeme.

¹⁵ Koda:ma: Noa pa:ta: alota: ¹⁶ Naka: wanda: make naka: weki tooli tooli make hama opolu bao yopupe laata: ¹⁷ Mo ba manuma: make hoteke manuma: make mendiolo mendiolo ombu haya:ka:na: do kenke honiki paeyao pa:ta: sembelena: mea opolu bapee leekeme. ¹⁸ Koto leeke Noa tooli make ipilika: weki tooli tooli

make mo sisima mina:pa:lao hama opolu bao pemekeme. ¹⁹ Kutupa mo hotekemanu make bamanu make ika: homeke tapake sunu lo mandakena: opolu baemekeme.

Noama: hoteke lia haleekeeki

²⁰ Noama:ta: Koda: pa:ta: oloda wepiata: mo hai na taleke hotekemanu make bamanu make tapake tapakena: homeke homeke lo mea tieke tonka:na: mo olodana: lu yanka haleekeme. ²¹ Kutu pieke handaa mo lia haleeke hotekena: totopo seliapoma:ta: mo Tekehali ta:na: homa: tiayeke handaa ipika: kone alota: Do wanda:halima: pu haleme ekina: Ima: do kenketa: esihou pi oto pa:ta: ota: paa na wina: lolueke. Pa ekipeke ika: mo panake daeta:la:me ale pa:ta: koneta: hoke honemanu wilimi ekita: Ima: hone ulu ekina: loa:me. Koto ekina: Ima: ame do pua: tupa: mo do kenkena: pa pitiki alemanu paeyao ota: paa a:nda: na hoeyaalueke. ²² Kutupa do kenke pa wina:ta: noka:pa:la: nate make ne napeke mina:la: nate make wilieke. Kutupa make hoto paeyao kosa: make titipu make nate ki make lako ki make nate make timba: make ota: pa u pelia halieke leekeme.

9

Koda:ma: Noa yaapo pi la: wieekeeki

¹ Koda:ma: Noa a:tala: a:tala: pa:ta: epeaasa: pima: alota: Ika: monduma: monduma: pilimi wekiwandikita: do kenke honiki paeyao pa:ta: haena:ma: wekiwandiki wopu mendia:pa:peke. ² laata: mo hotekemanu paeyao make bamanu

paeyao make ta:peli paeyao make ika: honkopu
 oto pa:ta: haleme ekina: iki paala: halimikie.
³ Kutupa ameta: mo tanimanu no haleme tupa:
 do hotekemanu paeyao make lia nomena: yeke
 kitolopate ⁴ pa mo we pa pitiki hoteke homeke na
 napa:peke. Pa ekipeke mo da:ta:la: ekita: koto we
 pa:ta: pileke loa:me. ⁵ Kutupa ma:nda: epima: hali
 ma:nda:na: da:ta:la:eki mia:ka:na:ta: kota: ipikita:
 hoke yenki halueke. Kutupa hoteke ma:nda:ma:
 hali ma:nda:na: da:ta:la:eki mia:ka:na:ta: Ima:ta:
 ipika: hoke yenkita: homa:la:eki halueke. ⁶ Halita:
 Koda: leke wepieke ekina:ta: ma:nda:ma: hali
 ma:nda: homena: lia:ka:na:ta: kota: koto someta:
 hali tonuma: kone lilimikie.

⁷ Ika: monduma: monduma: pilimi wekiwandik-
 ina: wekiwandikita: do kenke honiki paeyao pa:ta:
 haena:ma: wekiwandiki wopu mendia:pa:peke
 leekeme. ⁸ Koda:ma: Noa a:tala: a:tala: pa:ta:
 alota: ⁹ Iki make ika: monduma: monduma: pil-
 imi wekiwandikina: wekiwandiki pa:ta: tonka:na:
 Ima: dupiki pi la: witolome. ¹⁰ Koto pita: mo hande
 sisima pa:ta: iki ameḷe epemeke pa pitiki alemanu
 paeyaota: mo bamanu make hotekemanu make
 iki paeyao pa:ta: loa:me. ¹¹ Dupiki pi manuma:ta:
 iki ameḷe pi la: witolome. Mo kenkena: pa pitiki
 alemanu paeyaota: mo ikali tieke tiekema: ota:
 paa na hoeyaena: laata: mo ikali tieke tiekema:
 do kenke paeyao paa na hoeyaena:e laa Ima: la:
 witolome. ¹² Kutupa do iki ameḷe make mo pa
 pitiki alemanu ameḷe make do ota: na paeyeke
 pa u halo pa:la: la: witalo patehau witalo ekita:
¹³ oli koana: yaka ka:la:da:peiya witalo ekita: Ima:
 do kenke yaapo pi la: ulu ekina: patehau ulueki

yelieke. ¹⁴ Ima: oli yata: koa manuma: a:mbatiki pitolo hata: mo ka:la:da:peiya a:pa:tiki pia:ka:na:ta: ¹⁵ kota: Ima: mo hande iki ameḷe make mo hoteke-manu ameḷe make ikali tieḷe tiekema: mo pa pitiki alemanu paeyao paa na hoeyaalueke laa pi la: ua:eki niminaalueke. ¹⁶ Mo ka:la:da:peiya oli koa manuna: peneme yatiki pia:ka:na:ta: kota: Ima: do kenkena: haleme pa pitiki alemanu nika: mo na paeya:peke pi la: uma:eki paa niminatiki pulueke. ¹⁷ Mo ka:la:da:peiyata: Ima: mo pa pitiki alemanu paeyao pa:ta: pi la: witolo ekina: pate-haue leekeme.

Noa a:tala: a:tala:

¹⁸ Mo sisima pa:ta: pita pemeke Noana: eiyeye tonuta: Seme make Ha:me make Dieipedi makee. Ha:meta: Keinanina: ateeke ¹⁹ Mo Noana: eiyeye tepota: do kenke wanda:hali paeyaona: apa:meie. ²⁰ Noata: e hali yalo ipikita: titina: waini pu noko peeke halie. ²¹ Ipikana:ma: mo waini ikali naa keaaso hata:ta: ipika: aka:manu holo bao pa tu mea hata: ipika: palai da pa:ta: pumbuniaio wiekeme.

²² Kutupa mo Keinanina: ateke Ha:mema: ipika: ateke pa tia peliekeeki hando haota: hameke yaapo lolo hama: nane peekeme. ²³ Kutu pieke handaa Seme pita: Dieipedi yaapoma:ta: ateke pa tia peliekeeki handa:peke yeketa: dau homeke ipilika: peiyokona: pulumbao tia hoki la:ka:la oni palai da pa:ta: pua pa ale handa hata: atekena: loke manda lopamoneao a:mbaepekeme. ²⁴ Kutupa Noa ipika: hone paa epeeketa: mo ipika: wetepe wekima: ipiki pa:ta: piekeeki handa: u hao ²⁵ Noama: alota:

Keinani pa:ta: esihou pi witoloma: ipikita: ipika:
kame yaapona: pa hameke e pokaasa: hali
halieke.

²⁶ Mo Semena: Tekehali Koda:na: biki mina:liape.
Keinanita: Semena: pa hameke e pokaasa:
hali halieke.

²⁷ Mo Koda:ma:ta: Dieipedina: tapake daetolota:
ipika: monduma: monduma: pilia: weki-
wandikina: wekiwandikita: mo Semena:
wanda:hali ameḷe haena:e.

Keinanita: Dieipedina: pa hameke e pokaasa: hali
halieke laa leekeme.

²⁸ Mo ikali tieke tieke a:pa hoki nane Noata: 350
bapi pa ha pelia hayekeme. ²⁹ Kutupa 950 bapi
mieketa: homeekeme.

10

Noana: eiyeye tonuna: tapake

¹ Mo hande Noana: eiyeye tonu Seme make
Ha:me make Dieipedi make ika: monduma: mon-
duma: pimiki wekiwandikina: wekiwandikina:
bikimanu doe. Mo hande ikali tieke tieke a:pa
hoki naneta: do weki tepoma:ta: weki titi mondu
wimikime. ² Mo Dieipedina: eiyeye tonuta: Koma
make Meikoko make Madai make Diapani make
Diubolo make Meseke make Taitasi makee. Ikita:
mo ika: biki kone yano loma: loma: pimiki da
wanda:halina: apa:mei tonue. ³ Mo Komama: kini
pea monduma: monduma: pieke wekiwandik-
ina: wekiwandikita: mo A:sekena:se make Tipa:di
make Tokama make koto damanu pa:ta: haemeke
wanda:halie.

⁴ Mo Diapanima: kini pea monduma: mon-
duma: pieke wekiwandikina: wekiwandikita: mo

A:lisia make Sepeini make Saipotasi make Loa:disi make koto da kenkemanu haemeke wanda:halie. ⁵ Ikita: mo dawala tea:na: make mo dawala u dupala: kenke sunu pa:ta: make pelia haemeke wanda:halina: apa:meie. Do koto wanda:halita: mo Dieipedima: kini pea monduma: monduma: pieke wekiwandikina: wekiwandikie. Ikita: ika: kenke ma:nda: ma:nda: pa:ta:manu hao tutu ta:ta: ta:ta: hao tapake homeke homekema: ika: da pi ta:ta: ta:ta: lemekeme.

⁶ Ha:mena: eiyeke tonuta: Kusu make Idiepi make Libia make Keinani makee. Ikita: mo ika: biki yano loma: loma: pimiki da wanda:halina: apa:mei tonue. ⁷ Mo Kusuma: kini pea monduma: monduma: pieke wekiwandikina: wekiwandikita: mo Siba make Ha:pila make Sabita make Lama make Sabeteka make koto da kenkemanu pa:ta: haemeke wanda:halie. Mo Lamama: kini pea monduma: monduma: pieke wekiwandikina: wekiwandikita: mo Seba pita: Dedani da wanda:halie. ⁸ Kusuma: mo weki biki Nimolodo mondu wiekeme. Koto wekita: do kenkena: titina: a:nda: wotu bepolatiki pieke hali hayekeme. ⁹ Mo Tekehalima: tamba: mina:la: ekima: ipikita: mo yapa: eiya: wotu no hayeke hali hayekeme. Koto ekina: yeketa: wanda:halima: alota: Tekehalima: neketa: Nimolodo pieke tupa: yapa: eiya: wotu no pele hali hawaena:e lo halememe. ¹⁰ Nimolodo ipika: titina: kilu tombuaa hayeke daoni manuta: Ba:biloni make Eleke make Aka:de makee. Koto daoni tepota: mo Ba:biloni kenke pa:ta: haemekeme. ¹¹ Koto kenkena: haota: ipikita: mo A:sitia kenke pa:ta: pua Ninipa daoni pita: Lihobodi Ia daoni make Kala daoni make

¹² kutupa mo Ninipa daoni pita: Kala daoni aneke yaapo tukikina: hala: Leseni daoni make paeyao a:eyekeme.

¹³ Mo Idiepima: kini pea monduma: monduma: pieke wekiwandikina: wekiwandikita: mo Lidia make A:namo make Leha:be make Na:pidu make ¹⁴ Pa:dutusi make Ka:solu make mo Pilisidaini wanda:hali kini pa:la: da Ka:podo make koto da wanda:hali yekeme.

¹⁵ Mo hande Keinanina: eiyeke tonuta: mupeke weki Saidoni make Hedi makee. Ipilikita: mo ipilika: biki yano loma: loma: pimiki da wanda:halina: apa:meie. ¹⁶ Keinani ombuta: mo Diebasi wanda:hali make A:mo wanda:hali make Keakasi wanda:hali make ¹⁷ Hipai wanda:hali make Aki wanda:hali make Sini wanda:hali make ¹⁸ Apa:de wanda:hali make Sema wanda:hali make Ha:mode wanda:hali make koto wanda:hali paeya tapao sikina: apa:mei hayekeme.

Mo Keinani wanda:hali tutu ta:ta: ta:ta: putupulu bao puata: ¹⁹ ikana:ma: yu tombo kini piki hauta: mo Saidoni da nepoko nane kini pea pua mo Kasa da nanema: tilao Kita da puata: mo Laasa nanema: tilao Sodomoma make Komota make A:dema make Seboimi da manuna: nate opa:la: nanema: tilao pua u naemekeme. ²⁰ Mo Ha:mema: kini pea monduma: monduma: pieke wekiwandikina: wekiwandikita: ika: tutu ta:ta: ta:ta: pa:ta: make kenke ta:ta: ta:ta: pa:ta: make hata:ta: tapake homeke homekena: ika: pita: ta:ta: ta:ta: lemekeme.

²¹ Mo hande Dieipedina: hameke titina: weki Semeta: mo Hibulu wanda:hali paeyaona: apa:mei yekeme. ²² Semena: eiyeke titita: Ila:me make

A:sia make Apa:kesade make Ludu make Atamo makee. Ikita: mo ika: biki kone yano loma: loma: pimiki da wanda:halina: apa:mei tonue. ²³ Mo Atamoma: kini pea monduma: monduma: pieke wekiwandikina: wekiwandikita: mo Usu make Hulu make Keta make Meseke make koto damanu pa:ta: haemeke wanda:halie. ²⁴ Apa:kesadeta: Silana: ateke yekeme. Kutupa Silata: Ebena: ateke yekeme.

²⁵ Ebeta: weki yaapo mondu wiekeme. Weki ma:nda:na: bikita: Peleke leeke ekita: mo weki ipika: hayeke natena:ta: do kenkena: haemeke wanda:halita: putupa: alualu pieke handa leekeme. Kutupa weki ma:nda:na: bikita: Diokotani leekeme. ²⁶ Mo Diokotanima: kini pea monduma: monduma: pieke wekiwandikina: wekiwandikita: mo Amoda:di make Selepe make Ha:samapede make Dieta make ²⁷ Ha:dotamo make Usalo make Dikila make ²⁸ Obalo make Abima:elo make Siba make ²⁹ Opa make Ha:pila make Dioba:be make koto damanu pa:ta: haemeke wanda:halie. Iki paeyaota: Diokotanima: kini pea monduma: monduma: pieke wekiwandikina: wekiwandikie. ³⁰ Mo tapake pelieke kenketa: mo Mesa kenkena: hao pua ota: mo Sepa kenkena: nate opa:la: nane tumiki eli wieke kenke pa:ta:manu haemekeme. ³¹ Do alo tapaketa: Semema: kini pea monduma: monduma: pieke wekiwandikina: wekiwandikie. Ikita: tutu ta:ta: ta:ta: pa:ta: make kenke ta:ta: ta:ta: pa:ta: hata:ta: tapake homeke homekema:ta: ika: pita: ta:ta: ta:ta: lemekeme.

³² Koto wanda:hali paeyao sikita: Noama: kini pea monduma: monduma: pieke wekiwandik-

ina: wekiwandikie. Kutupa ika: kenke ma:nda: ma:nda:na: hatia epelemeeeki maketa: ika: ta:ta: ta:ta: lo monduma: monduma: pieke tupa: kone hatia epelememe. Mo ikali tieke tieke paeyeke hoki naneta: do kenke ma:nda: ma:nda:na: hala: wanda:halita: mo Noana: eiyeketonu pa:ta: kini pea epemeke wanda:halie.

11

Mo haliao a:emeke hokulupiki Beibolo da

¹ Amba: titina: do kenke honiki honiki paeyaona: haemeke wanda:hali paeyaoma:ta: da pi homeke la make homeke pi kone lemekeme.

² Ikita: mo nate opa:la: nanema: pomu lopaata: oni homeke hau honda: lia wieke Ba:biloni kenkena: a:paata: koto pate pitimikime. ³ Kutupa ika: ika: kone alota: A:e. Ameta: mo ma:na: kenkema: la:ka:la toopima: handeke hankola:papeke alemanu wepumana:e lemekeme. Kutu pimikita: mo wepimiki toopimanu make mo toopimanu tuna tuna pea miniki halo pieke koloda make wimikime. ⁴ Koto ekina: ikana:ma: alota: Nika: biki mina:liaena: yeke make niki mo kenke honiki honiki pa:ta: na putupa: alualu pulu poloma: tupa: maketa: daoni ma:nda: a:etolo hata: mo haliao hokulupeke da tieke ma:nda: oli ya pa:ta: lia a:emana:e lemekeme.

⁵ Kutu pimiki handaa Tekehalita: mo hande haliwekima: a:emeke daoni make mo ya pa:ta: peeke hokulupeke da tieke make handuluekema: holopeekeme. ⁶ Kutupa a:pa ipikana:ma: alota: Ameta: do wanda:halita: homeke wanda:hali halemeke yalo homeke pi kone alememe laata: Dota: ika: pua:tiki polo peleme ekina: kini piteleme ekie.

Kutupa ikana:ma:ta: teke pa:ta: ika: hone pa:la: anemone hau paeyao pa pilimikie. ⁷ Koto ekina: niki pua ika: ika: kone hone na u alualu pulu peleme tupa: ika: pi topo topo pealo bape leekeme. ⁸ Koto ekina: Tekehalima: mo wanda:hali paeyao kenke honiki honiki paeyao pa:ta: putupa putupa pieketa: mo daonita: pao na a:emekeme. ⁹ Mo Tekehalima: mo wanda:hali paeyaona: pi koto pate topo topo peao kenke honiki honiki paeyao pa:ta: putupa yeke handaa mo daonina: bikita: Beibolo lemekeme.

Semena: tapake

¹⁰ Semema: monduma: monduma: pieke wekiwandikina: wekiwandikina: bikimanu doe. Mo hande ikali tieke tieke yopua bapi yaapo yapeeke hoki naneta: Seme ipiki bapi 100 mieketa: weki Apa:kesade mondu wiekeme. ¹¹ Kotoeki hoki naneta: bapi 500 pa haota: mandane wekiwandiki mondu wiekeme.

¹² Mo Apa:kesadeta: bapi 35 mieketa: weki Sila mondu wiekeme. ¹³ Kotoeki hoki naneta: bapi 403 pa haota: mandane wekiwandiki mondu wiekeme.

¹⁴ Mo Silata: bapi 30 mieketa: weki Ebe mondu wiekeme. ¹⁵ Kotoeki hoki naneta: bapi 403 pa haota: mandane wekiwandiki mondu wiekeme.

¹⁶ Mo Ebeta: bapi 34 mieketa: weki Peleke mondu wiekeme. ¹⁷ Kotoeki hoki naneta: bapi 430 pa haota: mandane wekiwandiki mondu wiekeme.

¹⁸ Mo Peleketa: bapi 30 mieketa: weki Teu mondu wiekeme. ¹⁹ Kotoeki hoki naneta: bapi

209 pa haota: mandane wekiwandiki mondu wiekeme.

²⁰ Mo Teu bapi 32 mieketa: weki Setuku mondu wiekeme. ²¹ Kotoeki hoki naneta: bapi 207 pa haota: mandane wekiwandiki mondu wiekeme.

²² Mo Setuku bapi 30 mieketa: weki Neiho mondu wiekeme. ²³ Kotoeki hoki naneta: bapi 200 pa haota: mandane wekiwandiki mondu wiekeme.

²⁴ Mo Neihota: bapi 29 mieketa: weki Dita mondu wiekeme. ²⁵ Kotoeki hoki naneta: bapi 119 pa haota: mandane wekiwandiki mondu wiekeme.

²⁶ Mo Ditata: bapi 70 mieketa: Eipola:ma: make Neiho make Hatani ika: ateke hayekeme.

Ditana: tapake

²⁷ Dota: mo Eipola:ma: make Neiho make Hatani ika: ateke Ditama: kini pea monduma: monduma: pieke wekiwandikina: wekiwandikie. Hatanita: Lodana: ateke yeekeme. ²⁸ Hatanita: ipika: apa: pa haena: kone ipikita: mo Ba:biloni kenke pa:ta: hala: ipika: daoni teke A:e pa:ta: homeekeme. ²⁹ Eipola:ma:ma:ta: Sa:tai miekeme. Kutupa Neihota: Hatanina: waneke Milika miekeme. Hatani Isikana: ateke yekeme. ³⁰ Sa:taita: wekiwandiki mendia:peke na yekeme.

³¹ Ditama:ta: mo Ba:biloni kenke pa:ta: hayeke daoni A:e mina:pa:lao ipika: weki Eipola:ma: make Hatanina: eiyeke Loda make Eipola:ma:na: weteke Sa:tai make hatuku mo Keinani kenke pa:ta: polueke alo pemekepate ikita: pa mo Hatani kenke pa:ta: pua pitimikime. ³² Kutupa koto pa:ta: haena:ta: Ditata: 205 bapi mieketa: homeekeme.

12

Koda:ma: Eipola:ma: wi leekeeki

¹ Mo Tekehalima: Eipola:ma: pa:ta: alota: Naka: da kenke make naka: tapake make naka: apa:na: da kenke make mina:pa:lao mo Ima: walo polo kenke pa:ta: pua:peke. ² Ima:ta: naka: mon-duma: monduma: pilipi wekiwandikina: weki-wandikita: wopu kiaata: ikita: tutu tieke halimikie. Neketa: wamo peaasa: hali halena: yeke Ima: neke epealueke laata: naka: biki kende tupa: wina: lolueke.

³ Mo neke epealimi wanda:halita: Ima: epealo polopate.

Mo neke pa:ta: esihou pi lelimi wanda:halita: kota: Ima: iki pa:ta: esihou pi laalueke.

Kutupa neke pa:ta: yama:ta: mo tutu ta:ta: ta:ta: paeyao epealueke leekeme.

⁴ Mo Eipola:ma: ipiki bapi 75 mieketa: mo hande Koda:ma: leeke tupa: Hatani da mina:pa:laeyekeme. Hande Loda make ipika: yaapo peekeme. ⁵ Eipola:ma:ta: weteke Sa:tai make hamekena: eiyeke Loda: make mo Hatani hata: mimiki pa hameke e pokaasa: wanda:hali make ala:ta: ala:ta: paeyao make mea mo Keinani kenke nane poluekema: kini pea pemekeme.

Kutupa mo Keinani kenke nane opolo pemeketa:

⁶ Eipola:ma:ta: ipika: tapake ameḷe mo kenke pa:ta: pomu lopa mo yakopiki daoni bikita: Sekeme opolo pemekeme. Koto pateta: mo Motena: biki wiki ti tieke hayekeme. Koto nate nina:ta: mo Keinani wanda:halita: koto kenke pa:ta: pa haemekeme. ⁷ Mo Tekehalima: Eipola:ma: pa:ta: opolo a:pa alota: Do kenke tieke

paeyaota: Ima: naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandiki pa:ta: halo polo kenkee leekeme. Kutu piekena: Eipola:ma:ma:ta: mo ipiki pa:ta: opolo peeke Tekehali Koda: pa:ta: koto pate oloda a:eyekeme. ⁸ Kotoeki pea hoki naneta: mo ka:wa: nane pote eli wieke kenke mo Bedele daonina: nate opa:la: nanema: tilao peekeme. Kutupa ipika: palai data: mo Bedelena: nate pamba:la: nane tilao mo Ai dana: nate opa:la: nanema: tilao koto tukikina: a:eyekeme. Koto pateta: oloda ombu a:eyaata: Tekehali pa:ta: panda: puniao yeiya: layekeme. ⁹ Kutupa ipikita: mo Keinani kenkena: ka:wa: nanema: tilao da ma:nda: ma:nda: pa:ta: pomu lopeekeme.

Eipola:ma: Idiepi pua hayekeeki

¹⁰ Pate koto Keinani kenke pa:ta:ta: tea: ki tieke epeeke handaa Eipola:ma:ma:ta: ka:wa: nanema: papate leke puo pu hao mo Idiepi kenke pa:ta: pa ta:ka:li halo peekeme. ¹¹ Kutupa ipiki mo Idiepi poluekema: yu tombona: pua hata: ipika: weteke Sa:tai pa:ta: alota: Neketa: wanda: seliapoe. ¹² Koto ekina: mo Idiepi haliwekima: neke handolota: neketa: yaka wanda: ya:ka:ta:me laa I litolo hata: neketa: pa halena: lelimikie. ¹³ Kutu paama:na: nakana:ma: Ita: yaka ana:e leka:na:ta: kota: Ita: na liki pa epeke tupa: hatuku halimikie leekeme. ¹⁴ Koto eki laa mo yu tombo mina:pa:lao oni Idiepi kenke pa:ta: pepeketeta: ota: leeke tupa: kone mo Idiepi haliwekima: mo wanda:ta: wanda: seliapoe laa handemekeme. ¹⁵ Kutupa mo kinina: e pokaasa: mandane kapomani haliwekima: mo wanda: handaata: ipika: seliapo piekeeki mo

ika: kini pa:ta: pua lemekeme. Kutu pimiki mo wanda:ta: ika: kinina: da pa:ta: hatuku pemekeme.

¹⁶ Kutupa mo kinima:ta: mo wanda: mieke ekina: Eipola:ma: pa:ta:ta: epeke hau pitolo hata: sipisipi wopu make nanikosi wopu make kaomanu make donkimanu make pa hameke e pokaasa: wanda:hali make kemelomanu make haleekeme.

¹⁷ Pate mo kinima: Sa:tai mieke ekina:ta: Tekehalima: mo ipiki pa:ta: make ipika: da pa:ta: haemeke wanda:hali pa:ta: make ota: hoke yeni kimanu yapena: leekeme. ¹⁸ Kutu pieke mo kinima: Eipola:ma: epoe laa lota: pitolo alota: I pa:ta: dota: ekipiki hau pelepe laata: Do wanda:ta: naka: wanda:e laa Ita: ekipeke na lakipe. ¹⁹ Nakana:ma: ekipeke ipikita: naka: ana:e le ekina: Ima: yaka wanda: au lano laa pelepe. Naka: wanda: doma: ai hatuku pao pue leekeme. ²⁰ Mo kinima: ipika: haliweki pa:ta: Hatuku pupe leeke handaa mo haliwekima: Eipola:ma: make ipika: wanda: make ipika: wia hayeke ala:ta: ala:ta: paeyao mea mo kenke mina:pa:lao pena: hatuku pemekeme.

13

Eipola:ma: Loda yaapo ka:ta:alu pipikieki

¹ Eipola:ma:ma: ipika: wanda: make ipika: wia hayeke ala:ta: ala:ta: paeyao make mea Idiepi mina:pa:lao Keinani kenkena: ka:wa: nanema: tilao peekeme. Loda make mandakena: pemekeme. ² Eipola:ma:ma:ta: sipisipimanu make nanikosimanu make kaomanu make silipa make kolo make koto ale paeyaoma:ta: hamoko hali tieke hayekeme. ³ Kutupa koto pate mina:pa:lota: kenke ma:nda: ma:nda: pa:ta: pua mo Bedele

nanema: peekeme. Ipikita: mo amba: hande ipika: palai da a:eyeke alena: mo Bedele pita: Ai yaapo tukikina: ⁴ mo hande oloda a:eyeke alena: opolo peekeme. Koto pateta: mo Tekehali pa:ta: panda:puniao yeiya: layekeme.

⁵ Lodata: ipika: wekiwanda: make sipisipimanu make nanikosimanu make pa hameke e pokaasa: wanda:hali make hayekeme. ⁶ Kutupa ipilikita: ma:na: hoteke wopu punupikieki yalo hata: mo ipilika: hoteke manuma: napeke ambu opeeke kenketa: wopu dia: yekeme. ⁷ Kutu piekeeki yalo hata: mo Eipola:ma:na: ma:na: hotekemanu handeteke haemeke haliweki pita: mo Lodana: ma:na: hotekemanu handeteke haemeke haliweki ika: ika: kone ape ape la:tiki pimikime. Koto nate nina:ta: mo Keinani wanda:hali make Petese wanda:hali make pa haemekeme.

⁸ Kutu pieke handaata: Eipola:ma:ma: Loda pa:ta: alota: Dikita: homeke tapake ya:la: ekina: naka: haliweki pita: yaka haliweki yaapoma:ta: ape ape na lapeke alee. ⁹ Koto ekina:ta: kota: ka:ta:alu pupana:ma: naka: hone pa:la: kenke maleke lia neke mandanema: pekena: kota: Ita: mandanema: poluekema: loa:me leekeme.

¹⁰ Koto leeke Lodama: mo Diodani hawete handoma: handoma: putia pua mo Soa pua hando naeyekepate oni kenketa: mo hande Tekehalina: e o mo Idiepi kenkema: handaa ikali wopu yapee-keeki handeekeme. Dota: mo Tekehalima: mo Sodomu pita: Komoto daoni yaapo ai na hoeyake haena: piekeme. ¹¹ Koto ekina: Lodama:ta: mo Diodani hawete tieke ipika:ekie laa maleke liaata: mo nate opa:la: nanema: tilao peekeme. Kotota:

mo hande hali yaapona: ka:ta:alu pipiki tupa:e.
¹² Eipola:ma:ta: Keinani kenke pa:ta: haena:ta:
 Lodata: mo hawetena: hayeke daonimanu pa:ta:
 pita:tia pominolota: mo Sodomo nanema: ipika:
 palai da a:eya pitiekeme. ¹³ Koto pa:ta: haemeke
 wanda:halita: hoke wanda:hali hata: make mo
 Tekehali pa:ta: hoke hau pu haemekeme.

Eipola:ma: mo Hebotoni nane peekeeki

¹⁴ Mo Loda pea: hoki nane Tekehalima:
 Eipola:ma: pa:ta: alota: Koto neke hale alena:
 hata:ta: mo tea: paeyao siki epeke tupa: handa:e.
¹⁵ Koto handeleeki paeyaota: neke pa:ta: make
 naka: monduma: monduma: pilipi wanda:wekina:
 wanda:weki pa:ta: make Ima: kulu polo kenkee.
 Kutupa koto kenketa: hoto paeyao naka:eki utia
 pu halieke. ¹⁶ Ima:ta: ma:nda:ma: na yata:pa:
 ta:palo pa:la: tupa: naka: monduma: monduma:
 pilipi wekiwandikina: wekiwandikita: wopu
 kulueke. Ma:nda:ma: do kenkena: ula: dokolo
 yata:pa: ta:paya:ka:na:ta: kota: naka: monduma:
 monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandiki
 make yata:pa: ta:paena:e. ¹⁷ Koto pa:la:ma: Ima: do
 kenke neke kulu polo ekina: mo kenke paeyao pua
 hando wie leekeme. ¹⁸ Koto leeke Eipola:ma:ma:
 ipika: palai da yoka:moneaota: mo Hebotoni hali
 Ma:motena: timanu tekepa:ta: leke pua pita: koto
 pateta: Tekehali pa:ta: oloda a:eyekeme.

14

Eipola:ma:ma: Loda pa:ta:leekeeki

¹ Kini haliweki tonkoputa: mo Ba:bilonina: kini
 A:motapele make A:lasana: kini A:tioko make

Ila:mena: kini Siedolaoma make Koimina: kini Taedolo make mo ² mandane yunki hata: kinita: mo Sodomona: kini Bita make mo Komotona: kini Biesa make mo A:demana: kini Sina:be make mo Seboimina: kini Semebe make mo Bela biki ma:nda: Soana: kini ameḷe a:nda: pulu pemekeme.

³ Do yunki hata: kini manuma:ta: mo Sidimi hawetena: ameta: mo ikali leke ma:nda: biki Homa:la: dawala leleme alena: ika: ami haliweki momba:laemekeme. ⁴ Ikita: 12 bapina:ta: hande kini Siedolaoma oto pa:ta: haemekepate pa mo bapi 13 pa:ta:ta: ipiki oto pa:ta: na halumeke lemekeme.

⁵ Kutupa mo bapi 14 pa:ta:ta: Siedolaoma ipika: tamba: mina:la: kinimanu tonka:na: ika: ami haliweki ameḷe mo A:sa:detodi Kanaimi kenke pa:ta: haleme Tepa:imi wanda:hali make mo Ha:mi kenke pa:ta: haleme Susimi tapake make mo homeke hau honda: lupa peeke Kitia:tieimi kenke pa:ta: haleme Emimi tapake make ⁶ mo Idomo pote pa:ta:manu haleme Ho tapake make ota: lu yombitolo hata: mo Elepa:tani kenkena: mo hapu papeke ale honikina: pua tolu naemekeme.

⁷ Kutupa paa mo Keidese kenke amba:ta: Enemisipade leeke alena: la:ka:la epemekeme. Ikana:ma:ta: mo A:ma:leke wanda:hali bepolaota: mo Hasasono Teima kenke pa:ta: haemeke A:mo wanda:hali make bepolaemekeme.

⁸ Kutu pieke mo Sodomo make Komoto make A:dema make Seboimi make Bela make koto da kini manuma:ta: a:nda: puluekema: ika: ami haliwekimanu mo Sidimi hawetena: momba:laota: mo ⁹ Ila:me make Koimi make Ba:biloni make Elasa make koto tonkopu dana: kinimanu ameḷe mo yunki hata: dana: kini

manuma: a:nda: pimikime. ¹⁰ Koto hawetena:ta: kolodama: wepiki naku manuma: tumbieke ekiyalo mo Sodomo Komoto da yaapona: kini yaapota: mo a:nda:na: pindipa polueke alo pepekepate koto naku pa:ta: pua lopepekeme. Pate mo pa haemeke kini tepota: mo pote pa:ta:manu pindipa pemekeme. ¹¹ Kota: mo kini tonkopuma:ta: mo Sodomo Komoto daoni yaapo pa:ta: wieke ale paeyao make nemanu tonka:na: mea pemekeme. ¹² Kutupa make Eipola:ma:na: hamekena: eiyeke Lodata: koto Sodomo daoni pa:ta: hayeke ekiyalo ipiki make ipika: ala:ta: ala:ta: tonka:na: mea hatuku pemekeme. ¹³ Pate hali homeke ma:nda:ta: pindipa pua mo A:mo tapake hali Ma:motena: timanu hayeke ale nanema: hayeke Hibulu hali Eipola:ma: pa:ta: a:pa mo koto haumanu la haleekeme. Ma:mote make ipika: kame yaapo Esikolo pita: A:na: maketa: Eipola:ma:na: tamba: mina:la: haliweki haemekeme.

¹⁴ Kutupa Eipola:ma: ipika: kamena: eiyeke hatuku pemekeeki opu haota: ipika: a:nda:na: moka:la hando haemeke 318 haliweki momba:lao mo hande kini tonkopu telia: mea pua ota: mo Da:ni kenke pa:ta: tolu lopalo pemekeme. ¹⁵ Koto pateta: ipika: haliweki putupa: putupa: pea momba:lao haena: loma loma peata: koto timba hata: mo a:nda: tunkuliki tapake lia bepolaemekeme. Ipikana:ma:ta: mo haliwekita: mo Damasikasina: okane nanema: tilao ota: mo Hoba pua tolu lutia pemekeme. ¹⁶ Kutupa mo mea pemeke ala:ta: ala:ta: paeyao pa petolo mimikime. Kutupa make mo ipika: kamena:

eiyake Loda make ipika: ala:ta: ala:ta: paeyao
make wanda:weki make mo mandane dipula
mea pemeke wanda:hali make paa hatuku
epemekeme.

Melekisedekema: Eipola:ma: epeayekeeki

¹⁷ Eipola:ma:ta: mo Siedolaoma make mo
mandane kinimanu ameḷe a:nda: pea bepolaḷo
epeeketa: mo Sodomona: kinima:ta: mo Sape
hawetena: biki ma:nda: Kinina: hawete la:la:
alena: manda:hande pulu peekeme. ¹⁸ Kutupa mo
Seilimina: kini pita: mo Manda Hala: Koda:na: yeni
peao hala: hali Melekisedekema:ta: Eipola:ma:
pa:ta: betedi make waini ikali make mea
a:paeyekeme. ¹⁹ Kutupa epeaasa: pi alo alota: Mo
kenke ya yaapo wa:pa:la: Manda Hala: Koda:ma:
Eipola:ma: epeaena:e laata: ²⁰ Mo naka: a:nda:
tunkuliki haliweki bepolaena: lea: Manda Hala:
Koda:na: biki mina:liamana:e leekeme. Kutupa
Eipola:ma:ma:ta: mo mia: ala:ta: ala:ta: paeyao
telipa kiki yaapo yeketa: homeke ma:nda:ta:
Melekisedeke pa:ta: haleekeme.

²¹ Kutu pieke hoki nane mo hande Sodomu kin-
ima: Eipola:ma: pa:ta: alota: Mo mi ala:ta: ala:ta:
paeyaota: wia halo pelepate yaka wanda:hali
homeke kie leekeme.

²² Eipola:ma:ma: hombo peaaso alota: Do kenke
ya yaapo wa:pa:la: Tekehali oli Manda Hala:
Koda:na: biki aloma: ²³ Ima:ta: neke pepeleke
ala:ta: ma:nda: siki make ota: na wia halueke laata:
Ota: mo kodoni pu kone o anke dake pu tunkuliki
kone loa:me. Kota: mo nakana:ma: alota: Ima:
Eipola:ma: mea hamoko yawa:ma: pi na loelena:
loa:me. ²⁴ Koto ekina: Ima:ta: ala:ta: ma:nda: na

mulu polopate mo yaka haliwekima: amba: ne-meke alemanu homeke mulueke. Kutupa make do I tamba: ma:la: hali tepo A:na: make Esikolo make Ma:mote ika: putupiliki homeke mina:e leekeme.

15

Koda:ma: Eipola:ma: yaapo pi la: wiekeeki

¹ Do haumanu hoki naneta: Eipola:ma:ma: upa piki nono pea Koda:ma: ipiki pa:ta: dupa leekeeki opiekeme. Eipola:ma:o. Paala:ma: na homa:pee. Ima:ta: mo ekia:nda: pilia: pa:ta:ta: Ita: ota: naka: hanka: tupa: hata: neke pa:ta:ta: yenki tieke kulueke leekeme.

² Pate Eipola:ma:ma: alota: Tekehali Koda:o. Mo Ita: wekiwandiki make dia:me. Kota: pa ekipa epeke yenki kilipikipe. Yaka anke teke mulu pa:la: halita: mo Damasikasi hali Eliesa homeke hala:me. ³ Nakana:ma: Ita: wekiwandiki ma:nda: na kele ekina: mo yaka pa hameke e pokaasa: some ma:nda:ma: yaka anke teke milieke leekeme.

⁴ Kutupa Tekehalima: ipiki pa:ta: pi paa leekeeki dupa opiekeme. Do pa hameke e pokaasa: some Eliesama: naka: anketeki na mulu pa:la:pate ota: naka: wekima: milieke leekeme. ⁵ Kutupa mo Tekehalima: ipiki hama hatuku pua alota: Oli ya nane handa:liao oli hambulanka:manu yata:pa: handa:e. Nakana:ma: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandikita: oli hambulanka: manuma: handilimikie leekeme.

⁶ Koto ekina: Eipola:ma:ma: Tekehali pa:ta: hone tulaeyeke ekiyalo mo Tekehalima:ta: ipikita: tiki-tiki piki halie leekeme.

⁷ Kutu pa mo Tekehalima: ipiki pa:ta: alota: Ima:ta: do kenke neke muelena:yeke neke mo Ba:biloni kenke pa:ta: hala: daoni A:e mina:pa:lao hatuku epoa: Tekehalie leekeme.

⁸ Pate Eipola:ma:ma: lota: pitolo alota: Tekehali Koda:o. Ima: ota: yaka kenke laata: Ekipa hone wionope leekeme.

⁹ Tekehalima: hombo peaaso alota: Mo bapi tepo paeke kao make nanikosi make sipisipi hali eki make mea kutupa melipu make dokolo make mea epoe leekeme. ¹⁰ Koto leeke Eipola:ma:ma:ta: mo hotekemanu Koda: pa:ta: mea a:pa tukikina: hala:pa:la:tiki pea mandaneta: tombo ma:nda:na: wiatiki mandaneta: tombo ma:nda:na: wiatiki pea hoki tuna tuna pea wina: leekepate mo ba yaapota: na halepeleekeme. ¹¹ Mo hoteke manuta: mo Idama: handeke ba manuma: noluekema: epe-mekepate Eipola:ma:ma: tolu lia:tiki piekeme.

¹² Nate oni pambolo pulu haena:ta: Eipola:ma:ta: u yoka:lupa puaata: paala: pita:la:eki pita: pututu pita:la:eki yaapo ipiki pa:ta: epeekeme.

¹³ Kutupa mo Tekehalima: ipiki pa:ta: alota: Naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandikita: mo ma:nda:na: kenkena: pua hata:ta: leke popeleke na handeke tapake leke halimikie. Ikita: koto pa:ta:ta: pa pa hameke e pokaasa: tapake hata: 400 bapina:ta: ota: hoke tupa: handeteke halimikie.

¹⁴ Pate kutu pilia: tapaketa: Ima: ka:nda: halo polopate mo naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikita: koto kenke mina:pa:lao pemeka:na:ta: ala:ta: ala:ta: tieke mea pelimikie.

¹⁵ Neketa: koke yaa pita yopu homupea

homeka:na:ta: kota: mea hoilimikie. ¹⁶ Ima:ta: do kenkena: haleme A:mo tapake wanda:hali ai na tolu liki pa haota: ika: hoke hau tieke piteleme ekina: ka:nda: halua: dina:ta: mo naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandikita: mei tonkopu mia:ka:na:ta: do pate paa la:ka:la ipilimikie leekeme.

¹⁷ Mo nate oni pambolo pua timba: leeketa: mo lumu opolo hake itika:pei pita: talo talo hake ola:pake yaapoma: a:pa mo hotekemanu wieke ale tukiki pa:ta: yama: yapeekeme. ¹⁸ Kutupa koto pate koneta: Tekehalima: Eipola:ma: yaapo pi la: witolo alota: Ima: do yata:polo kenke paeyaota: naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandiki pa:ta: halueke laa pi la: witolome. Oni Idiepi yu tombona: kini pea pua mo Yupoteitisi ikali puata: ¹⁹ mo Keni wanda:halina: kenke make Kenisi wanda:halina: kenke make Kadomono wanda:halina: kenke make mo ²⁰ Hidi wanda:halina: kenke make Petese wanda:halina: kenke make mo Tapa:imi wanda:halina: kenke make ²¹ mo A:mo wanda:halina: kenke make Keinani wanda:halina: kenke make Keakasi wanda:halina: kenke make mo Diebusi wanda:halina: kenke make paeyao halueke laa loa:me leekeme.

16

Heika pita: Isima:elo yaapo

¹ Eipola:ma:na: weteke Sa:taima:ta: weki ma:nda: na mendiaeyekeme. Pate ipikana:ma:ta: pa hameke e pokaasa: Idiepi wandiki biki Heika hatuku hayekeme. ² Koto ekina: Sa:taima: Eipola:ma: pa:ta: alota: Mo Tekehalima: I

weki na mendiono ala: ekina: mo yaka pa hameke e pokaasa: wandiki yaapo pelia:peke na ya:la:pe. Kutu pika:na:ta: ipikana:ma: yaka weki mendiaena: loa:me leekeme. Koto leeke Eipola:ma:ma:ta: Sa:taima: leeke pina:ta: a:pa:la:me leekeme. ³ Koto ekina: Heikata: ipika: yaapo peao wanda: haena: Sa:taima: haliki haleekeme. Do hau piki hauta: Eipola:ma:ta: Keinani kenke pa:ta: kiki yaapo bapi haena: piekeme. ⁴ Kutupa Eipola:ma:ma: Heika yaapo pelia mo wandikita: weki pitiekeme. Mo wandikima: ipiki weki weleke hayekeeki handolota: hakoko yamo baaso hata: Sa:tai lu pambaeyekeme.

⁵ Kutu pieke Sa:taima: Eipola:ma: pa:ta: alota: Heikama: I lu pambaasa: ekita: naka: ka:ta:ta:e. Ima: kone ipiki neke pa:ta: ku hao ipiki weki weleke haya:eki hando haota: I lu pambaasa:me. Koto ekina: diki ma:nda: hondo tikitiki polopa:me laata: Koda: ipika: lena:e laa leekeme.

⁶ Eipola:ma:ma: hombo peaaso alota: Kota: a:pa:la:ma: mo wandikita: naka: pa hameke e pokaasa: wandiki yalo neke oto pa:ta: hala:me. Naka: hone pa:la:eki pie leekeme. Koto ekina: Sa:taima:ta: Heika hoke tupa: handeteke hayeke handaa pao pindipa peekeme.

⁷ Mo Tekehalina: enisoloma:ta: Heika oni Sia:e nane pula: pota:na: hapupapeke alena: tunkulu pa pitieke ikali tea:na: manda:hande piekeme. ⁸ Kutupa alota: Sa:taina: pa hameke e pokaaso wanda: Heikao. Neketa: hanema: a:pa pelepe laata: hane pulipe leekeme. Heikama: hombo

peaaso alota: Ya handeteke hala: wanda: kiao pindipa pulume leekeme.

⁹ Mo enisoloma: alota: Pao la:ka:la pua ipika: pa hameke e pokaasa: wanda: hapeke leekeme.

¹⁰ Kutupa paa alota: Ima:ta: naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandikita: ma:nda:ma: na yata:polo pa:la: tupa: wopu kulueke. ¹¹ Neketa: hali weki mendilipikima: ipika: bikita: Isima:elo lapeke. Pa ekipeke mo Tekehalima:ta: naka: ka:nda:ma: homolo e leleeki opa:la: ekina: loa:me. ¹² Pate naka: wekita: mo sayale au la:la: donkima: handaa ipikita: paeyao pa:ta: a:nda: tunkulaa hata: paeyaoma:ta: ipiki pa:ta: a:nda: tunkulimikie. Kutupa ipikita: yankeke paeyao ameḷe na hao peliki ta:ta: halieke leekeme.

¹³ Heikama: ipika: kone lota: pitolo alota: Ima:ta: Koda: ota: handolo hata: doeki la haluekema: pa hao polope laa leekeme. Koto ekina: mo ipiki pa:ta: pi la halea: Tekehalita: Hando Hala: Koda:e laa ipika: biki kini pea taapa: wiayekeme. ¹⁴ Koto ekina: wanda:halima: mo Keidese hao mo Betede tukikina: ula: naku ikalita: Mo I Handa:la: Pa Hao Hala: Halina: Naku Ikalie lelememe.

¹⁵ Heikama:ta: Eipola:ma:na: weki mendi-aeyeketa: Isima:elo leekeme. ¹⁶ Koto dina:ta: Eipola:ma:ta: bapi 86 yekeme.

17

Sekemesaisi hauta: mo pi la: wieke ekina: pate-hau

¹ Eipola:ma: 99 bapi mieketa: mo Tekehali opolo pua alota: Ita: Aneke Wele wopupiki Koda: halome. Ima: alo pi opua hoto paeyao tikitiki

hau homeke pea:peke. ² Ima:ta: neke yaapo yaka pi la: wiaata: naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandikita: wopu kulueke leekeme. ³ Koto leeke Eipola:ma:ta: you panda:puniaio ipika: popeleketa: oni yu wataeyeke handaa Koda:ma: alota: ⁴ Ima: neke yaapo do pi la: witolome. Ima: pi la: witolota: neketa: tutu paeyao sikina: apa:mei halipikie. ⁵ Naka: bikita: Eipola:ma: dia:yalo ameta: Eipoloha:ma:e. Pa ekipeke neketa: tutu paeyaona: apa:mei hawaasome. ⁶ Ima:ta: naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandiki tieke kua:ka:na:ta: kota: mandaneta: kinimanu pitilimikie. Nakana:ma:ta: naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandikita: tieke kua:ka:na:ta: kota: tutu ta:ta: ta:ta: halimikie.

⁷ Ima:ta: neke pa:ta: make naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandikina: tapake pa:ta: maketa: do la: witalo pita: ota: na paeke pa u halo pa:la: pi la: witolome. Ita: naka: Koda: make naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandikina: Koda: make halueke. ⁸ Ame do neketa: da ma:nda: hali leke hale kenketa: neke pa:ta: make kia naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandiki pa:ta: make halueke. Do Keinani kenke paeyaota: naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandiki pa:ta: ota: hoto paeyao ika: ekie la halaata: Ita: ika: Koda: halueke.

⁹ Koda:ma: Eipoloha:ma: pa:ta: alota: Nakana:ma: make naka: wetepe nina: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina:

wekiwandikima: maketa: I ameḷe do pi la: witolō ekita: ota: wia halumeke laa lapa:peke. ¹⁰ Nakana:ma: make naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandikima: make ika: hali weki paeyaota: sekemesaisi hau ota: pulumeke laa lapa:peke. ¹¹⁻¹² Ame do kini pea puluta: ika: hali weki mondu wia pitina: hoto ketepo hata: paeya:ka:na:ta: kota: sekemesaisi hau peapa:peke. Kutupa mo iki haleme da pa:ta: mendilimi pa hameke e pokaasa: wanda:halina: hali weki make mo kenke ma:nda:na: hamba:la: pa hameke e pokaasa: haliweki make sekemesaisi hau peapa:peke. Do hauma:ta: neke I dika: pi la: witolopa:eki peneme yao walieke. ¹³ Hali paeyao sikita: sekemesaisi hau peapeke ya:la:me. Kutupa do manda lokena: pitoloma: ekita: mo na paeke pa u halo pa:la: pi la: witolō ekina: patehau pitoloeki walieke. ¹⁴ Koto pa:la:pate iki ma:nda: epi sekemesaisi hau na pia:ka:na:ta: kota: Ya tapakee pi na lolueke. Pa ekipeke ipikana:ma:ta: yaka pi la: ulueki na wia haleke loa:me leekeme.

¹⁵ Koda:ma: Eipoloha:ma: pa:ta: alota: Naka: wanda:ta: Sa:tai pi paa na lapeke. Ame do kini peata: Seta lapeke. ¹⁶ Ima:ta: ipiki epeao make ipiki pa:ta: yama: naka: weki kulueke. Ima:ta: ipiki epeao make ipikita: mandane tutuna: inkiki halieke. Kutupa ipika: monduma: monduma: pilia: wekiwandikina: wekiwandiki tukiki pa:ta:ta: kinimanu halimikie.

¹⁷ Koto leeke Eipoloha:ma:ta: you panda:puniao ipika: leke popeleketa: oni yu wataena: leekepate ipika: honema:ta: halima: ipikita: 100 bapi ya:na: kone weki mendia:peke ya:la:pe laa kutupa Se-

tata: 90 bapina: weki mendia:peke ya:la:pe laa ipika: honema: kone ki teekeme. ¹⁸ Kutupa ipikana:ma: Koda: pa:ta: lota: pitolo alota: Pa ekipeke Isima:eloma: yaka anketeke na mina: alepe leekeme.

¹⁹ Pate Koda:ma: alota: Dia:me. Naka: wanda: Setama: naka: weki mendiaeya:ka:na:ta: ipika: bikita: Aisa:ke lelipikie. Ima:ta: ipiki make ipika: monduma: monduma: pilia: wekiwandikina: wekiwandiki ameḷe make hoto paeyao yaka pi la: witoloeke pa wia halumeke. Koto pi la: witalo ekita: ota: na paeke pa u halo pa:la:ekie.

²⁰ Ima:ta: mo nakana:ma: Isima:elona: honke leeki opua:me. Koto ekina: Ima:ta: ipiki epeaota: wekiwandiki wopu halaa ipika: monduma: monduma: pilia: wekiwandikina: wekiwandiki make wopu halueke. Ipikita: 12 you haliweki tonuna: ateke haota: kutupa ipika: monduma: monduma: pilia: wekiwandikina: wekiwandikita: tutu tieke hawalueke. ²¹ Pate Ima:ta: naka: weki Aisa:ke yaapo yaka pi la: witoloeke miniki halueke. Ipikita: do homeke natena: kone mo bapina: Setama: mendilieke leekeme. ²² Kutupa Koda: ipiki Eipoloha:ma: yaapo pi lo paeyaota: ipiki mina:pa:lao peekeme.

²³ Koto homeke natena: kone Eipoloha:ma:ma: Koda:na: pi opuata: ipika: weki Isima:elo make mo ipika: da pa:ta: haemeke haliwekimanu make apa:tao mo ipika: da kenke pa:ta: haemeke pa hameke e pokaemeke wanda:halina: eieyeke tonu make mo hambeeke haliweki paeyao siki make sekemesaisi hau peayekeme. ²⁴ Eipoloha:ma: ipikita: 99 bapina: sekemesaisi hau piekeme.

²⁵ Kutupa ipika: weki Isima:elota: 13 bapina: piekeme. ²⁶ Ipilikita: mo homeke natena: sekemesaisi hau pipikime. ²⁷ Kutupa ipika: pa hameke e pokaemeke haliweki make mandakena: pimikime.

18

Eipoloha:ma: pa:ta: wekina: pi la: wiekeeki

¹ Tekehalita: mo Ma:motena: timanu tekena: Eipoloha:ma: pa:ta: opolo peekeme. Eipoloha:ma:ta: nate ota: titipu tieke pieke dina: ipika: palai da pota: kake pa:ta: pita: ² handa: liaeyekepate tepo hali haemekeeki handeekeme. Mo handea: dina: kone pototo la pua mo haliweki manda:hande piekeme. Kutupa ipika: leke popeleketa: oni yu wataena: alo hata: ³ alota: Haliwekio. Yaka da pa:ta: hoto na pitiki pa na lombei pea:pa:peke. Ita: iki tamba: muluekema: halome. ⁴ Koto ekina: ika: ankemanu tanda:pa do ti teke pa:ta: hoto pitomena: ikali mealo pono.

⁵ Kutupa make mo ika: pota: pelimi ale pa:ta:manu honkopu hamina: ne siki make mea a:palueke. Ikana:ma:ta: yaka da pa:ta: epeleme ekita: I ta:na: homa:tiaasa: hau pelememe. Koto ekina:ta: Ima: iki tamba: mionoe leekeme. Kutupa ikana:ma: hombo peaaso alota: Ota: a:pa:la:me laa keiyae lemekeme.

⁶ Koto ekina: Eipoloha:ma:ta: ipupula mo palai da pa:ta: pua Seta pa:ta: alota: Naka: ta:ta: ma:nda: wili palaowa tepo a:nda: mea ai betedi wepie leekeme. ⁷ Koto laa ipikita: oni kao banisi pa:ta: pua loke panka wiki panake kao ikiki mea ipika:

e pokaasa: hali ma:nda: pa:ta: haleekeme. Kutupa mo halima:ta: ipupula pua yankeekeme. ⁸ Kutupa yankeketa: Eipoloha:ma: mo kao andu pankeke manda wita:la: epeke imekema: handeke ale make ota: kao andu pankeke make mo hande hoteke make mea pua mo haliweki pitieke alena: pua wiekeme. Koto ti teke pa:ta:ta: ipikana:ma: mo haliweki ne pana: peaota: nena: leekeme.

⁹ Kutupa mo haliwekima: lota: pitolo alota: Naka: wanda: Setata: hande pa:la:pe lemekeme. Eipoloha:ma:ma: hombo peaaso alota: Oni palai da pa:ta: pila:me leekeme.

¹⁰ Hali homeke ma:nda:ma: alota: Ame do kini pea kaisepo kiki homekena: mandane ekina: tonkopuna:ta: I paa epoa:ka:na:ta: kota: naka: wanda: Setata: weki mendilieke leekeme. Setata: mo halikina: hoki nane mo palai da pota: kake pa:ta: hata: opiekekeme. ¹¹ Eipoloha:ma: pita: Seta yaapota: ota: koke yepekeme. Kutupa Setata: ipika: kaisepo da handeekkeeki make paeyekeme.

¹² Koto ekina: Setama:ta: ipika: onina: toluma: ki talo hata: alota: Ameta: I make yaka haliki make koke yalo hata: honkopu paela:me. Ekipa ta:na:ma: homolo hata: loke paa apa:talupa:pe leekeme.

¹³ Koto ekina: mo Tekehalima: Eipoloha:ma: pa:ta: lota: pitolo alota: Ekipeke Setama: ki talo hata: ipikita: ota: koke yolome ekipa weki mondu-lua:pe ala:pe. ¹⁴ Koto mo Tekehalima: na pea:peke ya:la: hau ma:nda: ula:pe. Amba: mo loa: handa:e. Ame do kini pea kaisepo kiki homekena: mandane ekina: tonkopuna:ta: I paa epoa:ka:na:ta: Setama: weki mendilieke laa loa:me leekeme.

¹⁵ Kotoeki leeke Seta ipikita: paala: pieke handa honiolo hata: alota: Ki na toa:me leekepate Tekehalima: hombo peaaso alota: Dia:me. Nakana:ma: ki temee leekeme.

Eipoloha:ma:ma: Sodomo da hoeyaapa:na: honke laeyekeeki

¹⁶ Kutupa mo hali wekita: mina:pa:lao mo Sodomo da handa:nialo pimiki alena: pemeke handaa Eipoloha:ma:ta: mo pota:na: a:talo lo tapaaluekema: mandakena: pemekeme.

¹⁷ Kutupa mo Tekehalima: ipika: onina: toluma: alota: Ima: pulu polo ekita: Eipoloha:ma: pa:ta: na a:mbalueke. ¹⁸ Ipika: monduma: monduma: pilia: wekiwandikina: wekiwandikita: honkopu wopu hake tutu tieke halieke. Kutupa make ipiki pa:ta: yama:ta: mo tutu paeyao epealueke. ¹⁹ Ima:ta: ipikana:ma: ipika: weki titi make ipika: monduma: monduma: pilia: wekiwandikina: wekiwandiki pa:ta: make I pa:ta: homu pea tikitiki hau make ota: hau make ota: pia:pa:peke laa la halena:yeke ipiki maleke lulume. Ikana:ma: kutu pimika:na:ta: kota: Ima: mo ipiki pa:ta: pi la: ua: tupa: hau paeyao peawalueke leekeme.

²⁰ Koto hone wia mo Tekehalima: Eipoloha:ma: pa:ta: alota: Mo Sodomo Komoto da yaapona: pi laasa:eki manuta: ota: hokeeki laaloendi pita:la:me. Kutupa ipilika: hoke hauta: ota: tiekee.

²¹ Koto ekina: mo loloendi piteleme laasa:eki opolo ekita: ota:pe laa handolo holopulueke leekeme.

²² Kutupa mo hali yaapota: Sodomo nane pepekepate mo Tekehalita: Eipoloha:ma: yaapo pa hayekeme.

²³ Kutupa Eipoloha:ma:ma: Tekehali handolo hata: alota: Nakana:ma:ta: mo hoke hau pa:la: tapake hoeyaaso hata:ta: mo tikitiki piki tapake make ota: mandakena: hoeyalo pele ekina: alepe. ²⁴ Oni daoni pa:ta: hoke hau na pu haleme wanda:hali 50 haya:ka:na:ta: kota: pa hoeyalipikipe. Nakana:ma:ta: koto 50 wanda:hali homaama:na: ya honema:ta: na hoeyalena:e hone witolome. ²⁵ Ota: mo tikitiki piki tapaketa: mo hoke hau pa:la: wanda:hali ameḷe na lu homalipikipema. Kotota: ota: pea:peke na ya:la: haue. Nakana:ma:ta: kutupiki hau pea:peke na ya:la:me. Nakana:ma: mo da hoeyaeka:na:ta: kota: mo tikitiki piki tapaketa: mo hoke hau pa:la: tapake ameḷe ka:nda: pealipikie. Koto ekina: kotota: ota: ana: na pa:la: haue. Do kenke paeyaona: pi yokaalu pitele halima:ta: ota: tikitiki yao kone pea:peke ya:la:me laa leekeme.

²⁶ Koto leeke mo Tekehalima: hombo peaaso alota: Ima: mo Sodomo daoni pa:ta: tikitiki pea hala: tapake 50 handoa:ka:na:ta: kota: koto wanda:halina: hauna: kone mo daoni na hoeyalueke leekeme.

²⁷ Eipoloha:ma:ma: pi paa alo alota: Tekehalio. Pilisi Ima: paala:ma: na homeke pi paa alo ekina: hone na wia:peke. Ita: pa kenke hali yalo pi ma:nda: lapeketa: na ya:la:pate pa ²⁸ mo daoni pa:ta: 50 dia: ya:lia:pate pa 45 tikitiki piki tapake homeke haya:ka:na:ta: kota: 5 ma:nda: dia:ya:la: ekina: mo daoni paeyao hoeyalipikipe leekeme. Mo Tekehalima: paa hombo peaaso alota: Ima: mo daoni pa:ta: hoke hau na pu hala: wanda:hali 45 handa: ua:ka:na:ta: na hoeyalueke leekeme.

29 Eipoloha:ma:ma: paa ombu alota: Pa 40 tapake homeke haya:ka:na:ta: eki pilipikipe leekeme. Ipikana:ma: hombo peaaso alota: Kota: 40 tapake haya:ka:na: make ota: na hoeyalueke leekeme.

30 Eipoloha:ma:ma: alota: Pilisi Tekehalio. Ima: pi paa lapeke ya:la:ma: mineke na panka:peke. Mo tapake 30 homeke haya:ka:na:ta: eki pilipikipe leekeme. Tekehalima: hombo peaaso alota: 30 tapake handa: ua:ka:na: maketa: na hoeyalueke leekeme.

31 Eipoloha:ma:ma: alota: Tekehalio. Pilisi Ima: paala:ma: na homeke neke pa:ta: pi pa la:tia pulu ekina: hone na wia:peke. Mo pa:ta: pa 20 homeke handa: wika:na:ta: eki pilipipe leekeme. Ipikana:ma: alota: 20 handa: ua:ka:na: make na hoeyalueke leekeme.

32 Eipoloha:ma:ma: alota: Tekehalio. Pilisi ota: hoto homeke lota: puluekema: mineke na panka:peke. Kiki yaapo homeke handa: wika:na:ta: eki pilipikipe leekeme. Ipikana:ma: alota: Kiki yaapo handa: ua:ka:na: make na hoeyalueke leekeme.

33 Kutupa Eipoloha:ma: yaapo pi lo paeyao mo Tekehali pu moneayeketa: Eipoloha:ma:ta: da la:ka:la peekeme.

19

Sodomona: hoke hau tieke

1 Mo hande enisolo yaapo Sodomo opolo epepeketa: Lodata: mo daonina: pota: kake pa:ta: pitiekeme. Lodama: mo hali yaapo hando haota: koto kone tiao handolo peekeme. Ipikana:ma: mo

hali yaapo haepeke alena: pua panda:puniaaso
²alota: Hali yaapoo. Ita: ipiliki tamba: muluekema:
 haloma: pilisi ya da nane pomana: ipupe. Ipilika:
 anke tandepo peliaata: da ka:la:paasota: timba
 tiao ipilika: polo pelepe nane poepena: loa:me
 leekeme. Pate ipilikana:ma: hombo peaaso
 alota: Dia:me. Dikita: ame do timbata: do daoni
 wanda:halina: mombolo haleme alena: polupekee
 lepekeme.

³ Pate Lodama:ta: mo hali yaapo honke paa
 la:tiki pu haota: wetepe nane ipika: da pa:ta:
 hatuku peekeme. Lodama:ta: ipika: e pokaasa:
 haliweki pa:ta: alota: Do kimisu tapakena: man-
 dane betedimanu wepiao make epeke ne ma:nda:
 wamo peape leekeme. Kutupa mo ne amu pea
 wieketa: nemekeme.

⁴ Mo kimisu hali yaapo polu poluekema:
 haena:ta: mo Sodomo haliwekima: mo da a:pa
 popei yaemekeme. Mo daoni pa:ta: haemeke
 koke haliweki paeyao make pa:pa:na: weki
 paeyao make a:pa haemekeme. ⁵ Ikana:ma:
 mo Loda pa:ta: wi alo alota: Mo neke ame^{le}
 ame timba polu epeme haliwekita: hando
 ya:ka:ta:pe. Niki pa:ta: hatuku epoe lemekeme.
 Mo Sodomo haliwekima:ta: mo hali yaapo ame^{le}
 loke apa:taasa: hau puluekema: lemekeme.

⁶ Koto lemeke Lodata: hama opolu bao pota:
 poka:neayekeme. ⁷ Kutupa ipikana:ma: mo
 haliweki pa:ta: alota: Yankeke tonuo. Dupiki
 temokona: hau na pia:pa:pee laa iki honke alome.
⁸Handa:pe yaka moputali wandiki yaapo hala:ma:
 ika: hone pa:la:eki puemena: hama hatuku
 eponoe. Pate do hali yaapo pa:ta:ta: hau ma:nda:

na pia:pa:pee. Ipilikita: yaka kimisu hali yaapo ya:la: ekina: Ima: handeteke hapeke ya:la:ma: leekeme.

⁹ Koto leekepate mo tapakema: alota: Neketa: kenke ma:nda: hali ya:la:ma: nika: pota:na: na hake wopu hae. Niki dupi dupi laa leeke hauta: neketa: epi ya:ka:ta:pe. Nikana:ma: mo hali yaapo pa:ta: pulu pololoma: tupa: neke pa:ta: ota: haka:ta:pake tupa: puluma:ma: wotu hae lemekeme. Mo haliwekima:ta: Loda wato lopao oni pota: kake yambuluekema: pemekeme. ¹⁰ Pate mo da tukiki pa:ta: pitipiki kimisu hali yaapoma:ta: kiki hokulu peao Loda yola: mea oni da tukiki pa:ta: lopao pota: poka:peekeme. ¹¹ Kutupa mo hama: nane haemeke haliwekima: pota: na lombolo pimiki tupa: ipilikana:ma:ta: ika: leke holu peaepekeme.

Lodama: Sodomo mina:pa:laeyekeeki

¹² Mo hali yaapoma: Loda pa:ta: alota: Ma:nda: epi naka: wekiwandiki tonu o naka: mei tonu o naka: yankeke do daoni pa:ta: haemeka:na:ta: kota: do pa:ta: na haena: leke panane hatuku pue. ¹³ Pa ekipeke do daonita: dikana:ma: hoeyalo polopa: ekina: lopa:me. Mo Tekehalima:ta: do Sodomo wanda:halina: pi laasa: ekita: ota: hoke tupa: opua do Sodomo hoeya ponoyeke diki tapaala:me lep-ekeme.

¹⁴ Koto lepeke Lodata: ipika: wandiki yaapo mulu pimiki haliweki pa:ta: pua alota: Mo Tekehalima: do da hoeyaliekema: mina:pa:lao ota: ai yopupe leekepate mo haliwekina: honema:ta: Lodama: pa telepo alo ala:ma: hone wimikime.

¹⁵ Da kelepola haena: mo enisolo yaapoma: Loda ipupulaaso alota: Ai ai pie. Naka: wandiki ankula:

ankula: ota: ai hatuku pue. Pa ekipeke mo daoni hoeyaeya:ka:na:ta: iki na homolo peleme tupa: lopa:me lepekeme. ¹⁶ Pate Lodama:ta: kiao tapeke nono pieketa: mo Tekehalima:ta: Loda a:ta:ma: homolo hata: mo hali yaapoma: Loda make ipika: waneke ankula ankula paeyao kikima: mea hatuku mo daoni mina:pa:lao pemekeme. ¹⁷ Kutupa mo enisolo ma:nda:ma: alota: Ota: homa:la:eki weiya honkopu hao pototo laa pupe. Na handa:neake make mo hawetena: na pua hando hapa:peke. Iki na lulu pa:la: tupa: oli pote pa:ta:manu pindipa pupe leekeme.

¹⁸ Pate Lodama: hombo peaaso alota: Someo. Pilisi ota: dia:me. Nikana:ma: dupiki hau na piomono lapee. ¹⁹ I a:ta:ma: homolo hata: ipi-likana:ma: I homaama:na: yeke ota: tamba: mipi-pate pa mo pote manuta: papate yalo hata: koto pate ai na opolo peke hano mo hoeyalo pa:la: ekima: I a:pa teliminia:ka:na:ta: kota: homulueke. ²⁰ Koto ekina: mo koto hosiki daoni sikita: handelepe laa mo daonita: pa hosiki da siki ya:la: ekina: I na homolo polo tupa: koto pa:ta: pono lae leekeme.

²¹ Mo enisoloma: hombo peaaso alota: A:pa:la:me. Ima: aowe aloma: koto daoni na hoeyalueke. ²² Ota: ai ai la aiya pupema. Ima:ta: iki mopate ai na opolo peke hamina:ta: hau ma:nda: ai na pulueke leekeme. Lodama: koto daonita: hosiki alesiki leeke handaa mo daonina: bikita: Soa leekeme.

Sodomo Komoto yaapo hoeyaeyekeeki

²³ Mo nate opolo haena:ta: Loda mo Soa da opolo peekeme. ²⁴ Kutupa koto kone Tekehalima: talo

talo hake lanka: biki solopama: mo Sodomu pita: Komoto daoni yaapo pa:ta: lako leke lopena: alo hata: ²⁵ hoeyao mo hawete tieke make wanda:hali paeyao make koto kenkena: opeeke ala:ta: ala:ta: paeyao make hoeyaeyekeme. ²⁶ Pate Lodana: weteketa: paa la:ka:la: handa:moneao hao ipikita: epi punka au laa hayekeme.

²⁷ Da ka:la:paaso sikita: Eipoloha:ma:ta: ipupula pua mo hande Tekehalina: leke popelekema: pua hayeke alena: paa peekeme. ²⁸ Kutupa mo Sodomu pita: Komoto yaapo mo hawete tieke make handa:niayekepate mo kenke pa:ta:ta: po moyala: alena: piki nono pea lumu tieke opeekeeki handeekeme. ²⁹ Pate Koda:ma: hande Loda hayeke daoni yaapo hoeyaeyeke dina:ta: ipika: hone pa:ta: Eipoloha:ma: hone pa wia hata: Loda pindipa pena: leekeme.

Moa:be pita: A:mono tapake yaapo kini piekeeki

³⁰ Loda ipikita: Soa hapeke paala: pieketa: ipika: wandiki yaapo ameḷe pote eli pa:ta:manu pua tikene da pa:ta: pelia haemekeme. ³¹ Kutupa mo mupeke wandikima: hakepiki pa:ta: alota: Diki mea wekiwandiki mendialo pa:la: hali ma:nda: do kenke paeyao pa:ta: na hala:me. Kutupa make dika: apa:ta: koke yala:me. ³² Koto ekina: dika: apa: hoke ikali na keaena: laa ipiki ameḷe polupa:ka:na:ta: kota: ipiki pa:ta: yama: wekiwandiki mondupana: loa:me leekeme. ³³ Koto timbata: ipiki waini ikali nena: halaata: mo mupeke wandiki ateke yaapo peliekepate mo ateketa: ikali tieke neekeeki yalo ipikita: hone na wiekeme.

³⁴ Mo da ma:nda: kelepeeketa: mo mupeke wandikima: hakepiki pa:ta: alota: Ambaneke timbata: ipiki yaapo I polua:ma: ame timbata: neke poluepena: ikali paa nena: lopana:e. Kutu pupa:ka:na:ta: kota: diki telipuna:ma: dika: apa: pa:ta: yama: weki mondupana: loa:me leekeme. ³⁵ Koto ekina: koto timbata: ipilika: ateke ikali nena: laa mo wetepe nane wandiki ateke yaapo pelipipikime. Kutupa ateketa: ikali tieke ombu neekeeki yalo hone na wiekeme. ³⁶ Koto hau pipiki ekima:ta: Lodana: waneke yaapota: weki loke lomba:alu pipikime. ³⁷ Mo titina: wandikima: weki mendieketa: ipiki bikita: Moa:be leekeme. Ipikita: ame do Moa:be wanda:halina: apa:meie. ³⁸ Mo wetepena: wandikima: make weki ombu mendieketa: ipiki bikita: Benami leekeme. Ipikita: ame do A:mono wanda:halina: apa:meie.

20

Eipoloha:ma: pita: Abimeleke yaapo

¹ Eipoloha:ma:ma:ta: Ma:mote mina:pa:lao Keinanina: ka:wa: nanema: tilao mo Keidese make Sia:e kenke yaapo tukikina: pua pitiekeme. ² Kutupa ipikana:ma: Kita kenke pa:ta: pua hata: Setata: ipika: beliki leekeme. Koto leeke handa mo Kita kenkena: kini Abimelekema: Setata: hatuku ipiki pa:ta: epena: leekeme. ³ Timba ma:nda:ta: mo some pa:ta: Koda:ma: upama: a:pa alota: Nakana:ma: do amba: ma:nda:ma: ma:la: wanda: mele ekina: neke homilipikie leekeme. ⁴ Pate Abimeleketa: mo wanda: teke pa:ta: na epeeke ekina: alota: Tekehalio. Ita: hokeeki ma:nda: na poloma: I make yaka wanda:hali make

hoeyalipikipe. ⁵ Eipoloha:ma:ma:ta: ipika: ana:e leeke handa mo wanda:ma: make homeke pi kone lea:me. Koto ekina: Ima: do hauta: yaka honema: tikitiki pieke handa dupiki hau pua:me. Kutupa Ima:ta: hoke hau ma:nda: na polome leekeme.

⁶ Koda:ma: upama: hombo peaaso alota: Ota:e. Nakana:ma: tikitiki pieke handaa pi ekina: nakana:ma: I pa:ta: hoke hau pilipiki yeke nakana:ma: mo wanda: na wataalena: loa:me.

⁷ Koto ekina: ameta: mo wanda: ipika: haliki pa:ta: paa hala:peke. Mo halita: potopede hali halekena: ipikana:ma: nekena: yeni peaya:ka:na:ta: kota: neke na homilipikie. Pate mo wanda: pa na haleka:na:ta: kota: neke kinki pitoloma: laa neke make naka: wanda:hali make homilimikie leekeme.

⁸ Da kelepeeketa: Abimeleke ipika: you haliweki wi la: mepi pea mo piekeeki la haleeke handaa mo haliwekita: paala:ma: homemekeme.

⁹ Kutupa Abimelekema: Eipoloha:ma: wi la: mea alota: Nakana:ma: niki pa:ta: dota: ekipiki hau pea pelepe. Nakana:ma: I pa:ta: make yaka kilu tombuaō halo pa:ta: do hoeyaapekeeki epēna: leke hauta: Ima: neke pa:ta: ekipiki ata:ka: poleke pelepe. Nakana:ma: do I pa:ta: pele ekita: ota: ma:nda:ma: na pea:peke hau peleme. ¹⁰ Koto ekina: ekipeke do hau pea pelepe leekeme.

¹¹ Eipoloha:ma:ma: hombo peaaso alota: Yaka honema:ta: do pate Koda: paala:piki some ma:nda: na halieke hone wia yaka wanda: muluekema: I limikie hone ua:me. ¹² Pate mo wanda:ta: ota: yaka ana:e. Ipiakita: yaka apa:na: waneke ya:la:pate ama: homeke ta:ta:e. Kota: Ima: mea polome. ¹³ Koto

ekina: Koda:ma: I yaka apa:na: da mina:pa:lao ma:nda:na: kenke pa:ta: pu leeke puluta: Ima: mo wanda:pa:ta: alota: Nakana:ma: I oto pa:ta: haleeki walolo hata: paeyao pa:ta: Ita: naka: ana:e lapeke laa loa:me leekeme.

¹⁴ Kutupa Abimelekema: Setata: Eipoloha:ma: paa halolo hata: make homeke dina: koneta: sip-isipimanu make kaomanu make pa hameke e pokaasa: wanda:hali make apa:tao haleekeme.

¹⁵ Ipikana:ma: Eipoloha:ma: pa:ta: alota: Dota: yaka kenkema: naka: hone pa:la: alena: hae leekeme.

¹⁶ Kutupa Seta pa:ta: alota: Mo neke ameḷe haleme wanda:halima: neketa: hokeeki na ula:me laa waloelena: make hokeeki ma:nda: na peleme hone wina: Ima: naka: ana: pa:ta: mo silipa manimanu 1 daoseni do halolo handa:e leekeme.

¹⁷⁻¹⁸ Kutupa mo Eipoloha:ma:na: weteke Seta pa:ta: pieke ekina: Tekehalima:ta: mo Abimelekena: kini da pa:ta: haemeke wanda:manu paeyaota: weki mendia:la: hauta: sa:sa: piekeme. Koto ekina: Eipoloha:ma:ma: Koda: pa:ta: Abimelekena: yeni peayeke handa epeayekeme. Kutupa make mo ipika: wanda: make mo ipika: pa hameke e pokaemeke wandiki titi make weki mendina: yeke epeayekeme.

21

Aisa:kena: mendiekeeki

¹ Mo Tekehalima: ipika: pi la: wieke tupa: kone Seta epeayeketa: ² Eipoloha:ma:ta: koke ya:na: kone Setama: weki loke lomba Eipoloha:ma:na: hali weki mendiaeyekeme. Mo wekita: hande Koda:ma: mendiliekee laa la: wieke natena:

kone mendiekeme. ³ Eipoloha:ma:ma:ta: mo wekina: bikita: Aisa:ke leekeme. ⁴ Kutupa mo weki nate ketepo hata: mieketa: mo hande Koda:ma: pia:peke laa leeke tupa: sekemesaisi hau peayekeme. ⁵ Eipoloha:ma:ta: 100 bapi mieketa: Aisa:ke mendiekeme. ⁶ Setama: alota: Koda:ma: I pa:ta:ta: ta:na: pa:la:eki make ki tala:eki make mea a:pa:la:mee. Epi amedama: doeki opia:ka:na:ta: kota: I ameḷe mandakena: ki talimikie. ⁷ Kutupa pa pi ma:nda: ombu alo alota: Eipoloha:ma: pa:ta:ta: Setama: wekiwandiki andu halia:pe pita: epima: lolo pia:pe. Kutu pina: kone ipikita: koke halina: Ima: weki mendiawalome leekeme.

⁸ Kutupa mo weki daeyaata: andu nala:eki mina:pa:laeyeke dina:ta: Eipoloha:ma:ma:ta: ne tieke pambaeyekeme.

Heika pita: Isima:elo yaapo tapaeyekeeki

⁹ Nate ma:nda:na: mo Idiepi wanda: Heikama: Eipoloha:ma:na: mendiaeyeke weki Isima:elota: Setana: eiyeyeke Aisa:ke yaapo telepo lo pitipikime.

¹⁰ Kutu pieke Setama: moeki hando hao Eipoloha:ma:pa:ta: alota: Do pa hameke e pokaasa: wanda: ipika: eiyeyeke yaapo tapae. Do wanda:na: eiyekema:ta: mo yaka weki Aisa:kema: naka: anketeke mulu pa:la: ale ma:nda: na mina: lapeke leekeme. ¹¹ Doeki leeke ekima:ta: Eipoloha:ma:ma: ka:nda:ma: homeekeme. Pa ekipeke Isima:elo make ipika: wekie hone wieke ekima: piekeme.

¹² Pate Koda:ma: Eipoloha:ma: pa:ta: alota: Mo naka: pa hameke e pokaasa: wanda: Heika make mo weki Isima:elo yaapona: pomoma: na homa:peke. Mo Setama: pia: ala: ekita: ota:

pea:peke. Pa ekipeke mo Ima: pi la: ua: tupa: naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandikita: Aisa:ke pa:ta: yama: ipilieke. ¹³ Kutupa make mo pa hameke e pokaasa: wanda:na: eiyeye pa:ta: make wekiwandiki wopu halaa tutu tieke halieke. Pa ekipeke mo weki make naka: weki ya:la: ekinā: loa:me leekeme.

¹⁴ Da ka:la:paaso sikita: Eipoloha:ma:ma: Heika pa:ta: ne make mo kao yonkelekema: wepiki ikali kanakena: ikali no tumbao haleekeme. Kutupa mo wekita: Heikana: hokina: tu lao pena: tapaeyekeme. Kutu pieke mo wanda:ta: pua mo Biasiba hapekena: pomu lopeekeme. ¹⁵ Kutupa mo ikali paeyeketa: mo wekita: hosiki ti teke ma:nda: pa:ta: wina: laa ¹⁶ Heikata: mo pate leke pua pitiekeme. Kutupa mo wanda: ipika: kone alota: Yaka weki homa:la:eki handa:peketa: I ana: na pa:la:me leekeme. Kutupa koto pate pitina:ta: ipikana:ma: e leekeme.

¹⁷ Koda:ma: mo wekina: e leekeeki opua hepeni nanema: Koda:na: enisoloma: Heika pa:ta: alota: Heikao. Neketa: alekena: ka:nda:ma: homelepe. Koda:ma: mo wekina: e opia:ma: paala:ma: na homa:pee. ¹⁸ Tiao. Pua mo weki pua hopulu mea homupeae. Ima:ta: do weki pa:ta: yama:ta: ipika: monduma: monduma: pilia: wekiwandikina: wekiwandikita: tutu tieke hawalueke leekeme. ¹⁹ Kutupa Koda:ma: mo wanda:na: leke ki layeketa: ipikana:ma: naku ikali handeekeme. Kutupa mo wanda:ma: mo kao yonkelekema: wepiki ikali kanake pua mea ikali tumbao mandaneta: mo weki haleekeme. ²⁰ Kutupa mo weki daeya:liayeke ale pa:ta: kone Koda:ma:ta: mo weki

handeteke hayekeme. Mo wekita: mo Pa:tani hapekena: hata: eiya:nala: ekina: handa wiki some hayekeme. ²¹ Kutupa ipika: inkikima: mo wekina: wanda:ta: mo Idiepi wanda: meayekeme.

Abimeleke Eipoloha:ma: yaapoma: pi tonkaepe-keeki

²² Koto natena:ta: Abimeleketa: ipika: amina: you hali Pikolo yaapo pua Eipoloha:ma: pa:ta: alota: Naka: pitele hau paeyao pa:ta:ta: Koda:ta: neke yaapo hala:me. ²³ Koto ekina: mo Koda:na: leke popelekena: pi la: witolota: I make yaka wekiwandiki make yaka monduma: monduma: pulua: wekiwandikina: wekiwandiki make na makealueke laa la: wie. Ima:ta: neke pa:ta: hone tulapelia haloma: nakana:ma: I pa:ta: make hone tulapelia halueke laa la: wie leekeme.

²⁴ Eipoloha:ma:ma: alota: Ima: pi la: witolome laa leekepate

²⁵ pa mo Abimelekena: e pokaeyeke haliwekima: pendilayeke naku ikalina: Abimeleke pa:ta: pi yokaalu piekeme. ²⁶ Abimelekema: hombo peaaso alota: Do hau pa:la: someta: epipe. Nakana:ma: I na laa keleme. Kutupa ame do siki opitolome leekeme. ²⁷ Kutupa Eipoloha:ma:ma: mandane sipisipi make kaomanu make Abimeleke haleekeme. Kutupa hali yaapoma: pi tonkao wipikime. ²⁸ Eipoloha:ma:ma: mo wataake hata: sipisipi ikiki manuta: mo ipika: sipisipi ameḷe na haena: leke ta:ta: putupa haena: leekeme. ²⁹ Kotoeki handaata: Abimelekema: lota: pitolo alota: Nakana:ma: koto hauta: ekipeke pipe leekeme.

³⁰ Koto leeke Eipoloha:ma:ma: hombo peaaso alota: Do wataake hata: sipisipi ikikimanu mie. Do hau pitolopa: ekima:ta: nakana:ma: do naku ikalita: Ima: awa polome loelena: loa:me leekeme.

³¹ Koto pa:ta:ta: mo hali yaapoma: pi la: wipiki pa:ta: yalo bikita: Biasiba lemekeme.

³² Koto pi lo tonkao wiata: Abimeleke pita: Pikolo yaapota: mo Pilisidia kenke nane paa pepeke.

³³ Kutupa Eipoloha:ma:ma:ta: mo Biasiba pa:ta:ta: mo napu ti homeke ma:nda: noka:paata: mo Pa Hao Hala: Tekehali Koda: pa:ta: panda:puniao yeiya: layekeme. ³⁴ Kutupa Eipoloha:ma:ma:ta: nate hokuluna: Pilisidia kenke pa:ta: hayekeme.

22

Koda:ma: Eipoloha:ma: pa:ta: Aisa:ke lia kie leekiki

¹ Nate ma:nda:na: Koda:ma: Eipoloha:ma: la handuluekema: wi alota: Eipoloha:ma:o leeke Eipoloha:ma:ma: hombo peaasota: Wae laa alota: I do handa:e leekeme.

² Koda:ma: alota: Mo ota: naka: pukima: homele homeke weki Aisa:keta: hatuku mo Motaeya kenke pa:ta: pue. Kutupa koto pate Ima: walua: potena: naka: weki lia I pa:ta: kuelena: loa:me leekeme.

³ Da ka:la:paaso sikita: Eipoloha:ma:ma:ta: mo weki lia halopieke timanu poka ipika: donkina: hokina: mendiao Aisa:ke make ipika: e pokaepeke hali yaapo make hatuku peekeme. Ikita: mo hande Koda:ma: la haleeke alena: poluekema: pemekeme. ⁴ Nate tepo peaona:ta: Eipoloha:ma:ma: mo hande leeke alena: handa: moneayekeme.

⁵ Kutupa ipikana:ma: mo e pokaepeke hali yaapo pa:ta: alota: Do donki ameḷe do pate hape. Mo weki dikita: mo pa pate leke pua panda:puniaio yeiya: lao ipiliki halipi alena: paa ipulupekema: loa:me leekeme.

⁶ Eipoloha:ma:ma:ta: mo hau pitolo yankolo pipiki tita: Aisa:ke mea tiao ipikita: kaiya make mo ti noya: pia:peke ti epeleke make miniekeme. Ipiliki mandakena: pulu hata: ⁷ Aisa:kema: alota: Apa:o leekeme. Ipikana:ma: alota: Alekeka:ta:pe leekeme. Aisa:kema: lota: pitolo alota: Ima: mo ti noya: pulu pele ale ti epeleke pita: ti yaapota: handolopate mo lia halo polopa: sipisipi ikikita: handoka:ta:pe leekeme.

⁸ Koto leeke Eipoloha:ma:ma: hombo peaaso alota: Koda:ma: kone kilieke leekeme. Kutupa telipuna: mandakena: pepeke.

⁹ Kutupa mo hande Koda:ma: la haleeke alena: opolo a:pa Eipoloha:ma:ma: oloda a:eyaata: ti manda ana: layekeme. Kutupa ipikana:ma: ipika: weki tonkao mo olodana: ti manda wiekeme.

¹⁰ Kutupa mo weki luekema: kaiya mea mina: liaeyekepate ¹¹ mo Tekehalina: enisoloma: ya pa:ta: yama: ipiki pa:ta: wi alo alota: Eipoloha:ma:o. Eipoloha:ma:o leekeme. Ipikana:ma: hombo peaaso alota: Wae. I do handa:e leekeme.

¹² Koto leeke mo enisoloma: alota: Mo weki na liki ipiki pa:ta: hau ma:nda: na pia:pee. Nakana:ma: naka: homeke weki homeketa: na sa:sa: pele ekina: ameta: nakana:ma: Koda: paala:ma: homeka:ta:me laa hone ulume leekeme.

¹³ Kutupa Eipoloha:ma:ma: lekema: lekema: piekepate sipisipi halieki mo ipika: ekeketa: ti

ma:nda:na: mea hopa:liayekeeki handeekeme. Ipikana:ma:ta: ipika: weki yanka halo pieke tupa:ta: mo hande sipisipi ma:na: pua mea yanka haleekeme. ¹⁴ Kutupa Eipoloha:ma:ma: koto pate bikita: Koda:ma: Ana: Lao Hala:me leekeme. Kutupa ame do make wanda:halima:ta: Mo Koda:na: potena: ipikana:ma: ana: lao hala:me lo halememe.

¹⁵ Kutupa mo Tekehalina: enisoloma: ya pa:ta: yama: Eipoloha:ma: paa yaapo peao wi alo alota: ¹⁶ Ita: Tekehalima: ota: yaka bikina: pi la: witolota: Ima:ta: neke wopu epealueke. Pa ekipeke. Nakana:ma:ta: naka: homeke weki kone na sa:sa:piki I pa:ta: kuluekema: taape ekina: loa:me. ¹⁷ Ima: pi la: witolota: naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandikita: oli yana: hala: hambulanka: manuma: o mo ikali tiekena: tea:na: ula: hou manuma: handena: lolueke leekeme. Kutupa ikana:ma:ta: ika: a:nda: tunkuliki wanda:halita: lu bepolalimikie. ¹⁸ Mo nakana:ma: yaka pi opele ekina: Ima: naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandiki pa:ta: yama:ta: mo tutu paeyao sikita: epeaasa:eki mina: lolueke leekeme. ¹⁹ Kutupa Eipoloha:ma:ta: mo ipika: e pokaasa: hali yaapo haepeke alena: pua mandakena: mo ipiki hayeke ale Biasiba nane pemekeme.

Neihona: tapake

²⁰ Hao hao nate ma:nda: nina:ta: Eipoloha:ma:ma: mo hameke Neihona: weteke Milikama: wekiwandiki ketepo hata: mendiaeyekeeki leeketa: opiekeme. ²¹ Mupeke weki bikita: Usu make hameke Busu kutupa

mo A:tamona: ateke Kemuele make ²² Diesede make Heiso make Pilida:se make Didila:pe make ²³ kutupa Lepekana: ateke Beduelo make koto weki tonu paeyaota: Milikama: Neihona: mendiaeyekeme. ²⁴ Kutupa Neihona: yaapo peao mieke wanda: Teumama:ta: Diba make Kaha:me make Daha:se make Maaka make mendiekeme.

23

Eipoloha:ma:ma: hali lapa: pulu pieke kenke hambeekiki

¹ Setata: bapi 127 miekeme. ² Kutupa ipikita: mo Keinani da kenke pa:ta: hayeke kenke ma:nda: Hebotoni pa:ta: homeekeme. Kutu pieketa: Eipoloha:ma:ma: homa: wia pitiekeme.

³ Ipikana:ma:ta: mo wetekena: toko wieke alena: mina:pa:lao mo Hidi wanda:hali pa:ta: pua alota: ⁴ Ita: da ma:nda: hali kone iki ameḷe mandakena: do haloma:ma: yaka wanda: hoilu polo kenke ma:nda: hambono tapapee leekeme.

⁵ Mo tapakema: hombo peaaso alota: ⁶ Someo. Niki pa:ta: opie. Nikana:ma: neketa: nika: aneke halie laa handa: lialoma:me. Koto ekina: naka: wanda:ta: do nika: ota: epeke lapa: ma:nda: handa hoie. Niki ma:nda: hondoma: naka: wanda: hoiyuelena: lapa: ma:nda: pa kuluekema: hone pa:la:me lemekeme.

⁷ Kutupa Eipoloha:ma:ma: mo tapake pa:ta: panda:puniao hata: ⁸ alota: Ikana:ma: yaka wanda: do pate hoiyonoe lemeka:na:ta: kota: pilisi mo Sohana: eiyek Eptonima: ⁹ mo Ma:ka:pilana: tikene da mo ipika: e nepoko nane ula:eki lota: peapee. Ima: yaka hali hoiyu halo polo hali lapa:

wialuekema: do ika: leke popelekena: I pa:ta: ipika: tapao yenki mulu pa:la: tupa: kone tapaena: loa:me laa honke lapee leekeme.

¹⁰ Epotonita: mo daoni pota: kake pa:ta: pi hotu haemeke ale pa:ta: mo mandane Hidi tapake pitieke ale paeyaoma: opitolo haena: hombo peaaso alota: ¹¹ Someo. Opie. Ima:ta: koto hama: make koto pa:ta: ula: tikene da make paeyao neke kulueke. Do yaka da wanda:halina: leke popelekena: mo naka: wanda: hoiyuelena: neke kulueke laa leekeme.

¹² Pate Eipoloha:ma:ma: mo Hidi wanda:hali pa:ta: panda:puniao paeyaoma: opitolo haena: ¹³ mo Epotoni pa:ta: alota: Pilisi yaka pi opie. Ima:ta: mo hama paeyao hamboloma: mo kitolo yenkita: na kiake mie. Kutupa yaka wanda: koto pate hoilueke leekeme.

¹⁴ Koto leeke Epotonima: hombo peaaso alota: ¹⁵ Someo. Mo kenketa: pa 400 silipa manima: homeke hamba:peke ya:la:ma: dikita: ala:ta: ma:nda: dia:me. Pa pina:ma: naka: wanda: koto pa:ta: hoie leekeme. ¹⁶ Koto leekeeki Eipoloha:ma:ma: A:pa:la:me laa mo manita: mo bisinisi haliwekima: tombo mu haemeke tupa: tombo mea mo Epotonima: mo ipika: da wanda:hali opu haena: leeke tupa: 400 silipa mani haleekeme.

¹⁷ Kotota: mo hande Ma:motena: nate ipula: nanema: Epotonina: Ma:ka:pila kenke Eipoloha:ma:na:eki au leeke ekie. Kota: mo hama: make mo hama: pa:ta: wieke tikene da make mo hama:na: pu hao naeyeke timanu make ala:ta: ala:ta: paeyao miekeme. ¹⁸ Koto pi hotimiki ale

pa:ta: a:pa pitimiki Hidi wanda:hali paeyaoma:ta: ota: Eipoloha:ma:na: ekie laa hone wimikime.

¹⁹ Kutupa Eipoloha:ma:ma:ta: ipika: weteke Seta mo Keinani da kenke pa:ta: wieke tikene da pa:ta: lapa: piekeme. ²⁰ Koto ekina: koto Hidi wanda:halina: hama: kenke make tikene da make Eipoloha:ma:na: hali hoita:la: kenke au leekeme.

24

Aisa:kena: wanda:

¹ Eipoloha:ma:ta: ameta: ota: koke yeekeme. Kutupa mo Tekehalima:ta: ipika: piekeeki paeyao epeayekeme. ² Eipoloha:ma:ma: mo ipika: ala:ta: ala:ta: paeyao handeteke hayeke titina: e pokaasa: hali pa:ta: alota: Naka: kiki yaka paleke yaapo pa:ta: wia hata: pi ma:nda: la: wie laa alota:. ³ Yaka hone pa:la: ekima:ta: nakana:ma: mo Tekehali do kenke ya wa:pa:la: Koda:na: bikina: pi la: witolota: yaka wekina: wanda:ta: do Keinani wanda: na mealueke laa la: wie. ⁴ Nakana:ma:ta: mo I mendia: alena: pua yaka tapake pa:ta: kone mo yaka weki Aisa:kena: wanda: meapeke leekeme.

⁵ Pate mo e pokaasa: halima: lota: pitolo alota: Mo wandikima: ipika: da mina:pa:lao I yaapo do kenke nane a:pa:peke kiaya:ka:na:ta: pa eki puluepe laata: Ima: naka: wekita: mo neke epele kenke nane pena: tapaaluepe laa lota: piekeme.

⁶ Kutupa Eipoloha:ma: hombo peaso alota: Nakana:ma: yaka weki koto nane ota: paa na pena: lapeke. ⁷ Mo Tekehali oli hepenina: Koda:ma: mo yaka apa:na: da kenke make mo yaka tapake manuna: kenke make mina:pa:lao I hatuku epea:me. Kutupa ipikana:ma: I pa:ta: ota: pi la: witolohata:ta:

Do kenketa: naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandiki pa:ta: halueke laa lea:me. Koto ekina: ipikana:ma:ta: mo nakana:ma: yaka wekina: wanda: mealena:ta: ipika: enisolo amba:la tapaalieke. ⁸ Pate mo wandiki neke yaapo a:pa:peke kiaya:ka:na:ta: kota: neketa: do pi la: witele ekita: paka:lalipikie. Pate hau ma:nda: pia:ka:na: kone yaka wekita: koto nane ota: na hatuku pua:peke leekeme. ⁹ Koto ekina: mo e pokaeyeke halima: ipika: you hali Eipoloha:ma:na: paleke yaapo pa:ta: kiki witolo hata: Ota: pulueke laa pi la: wiekeme.

¹⁰ Koto laata: mo Eipoloha:ma:na: ala:ta: ala:ta: paeyao handeteke hayeke halima: ipika: you somena: kiki yaapo kemelomanu mea mo Neiho hayeke daoni mo Mesopoteimiana: okane nanema: tilao mea peekeme. ¹¹ Kutupa ipiki mo daoni hama nane opolo puata: mo kemelo manuta: mo daonina: naku ikali tea:na: tumiki yotuaopitina: leekeme. Kotota: nate pambolo pulu haena:ta: wanda:wekima: ikali nolo a:pa:tiki pimiki nate yekeme. ¹² Kutupa ipikana:ma: yeni pitolo alota: Tekehalio. Yaka you some Eipoloha:ma:na: Koda:o. Yaka you some pa:ta: la: wili pi peneme yaaso hata: ame Ima: weitolo ale kie. ¹³ Ameta: Ita: mo hande daoni pa:ta: haleme moputali wandiki tonuma: ikali nolo epolo peleme naku ikali pa:ta: do halo handa:e. ¹⁴ Ima: mo wandiki homeke ma:nda: pa:ta: dupa lolueke. Pilisio. Naka: ikali kanake mina:niao I ikali nono lae lolueke. Ipikana:ma: alo hata: Ikali nae laa Naka: kemelo manuna: ikali make mea a:ponoe lea:ka:na:ta: kota: ipikita: mo naka: e pokaasa: hali

Aisa:kena: maleke lili wanda: ya:na:e. Dupiki hau peaeke:na:ta: kota: nakana:ma: mo yaka you some pa:ta: la: wili pita: ota: ya:ka:ta:me laa Ima: hone ulueke laa yeni koto tupa: piekeme.

¹⁵ Mo hali yeni pu paeyaaso haena:ta: Lepekata: ipika: peiyokona: ikali kanake tia opolo epeekeme. Mo wandikita: Beduelona: waneke yekeme. Beduelota: Eipoloha:ma:na: hameke Neiho pita: weteke Milika yaapona: eiyekeme. ¹⁶ Mo wandikita: moputali pa pita: ota: seliapo piki wandiki yeekeme. Ipikita: oni naku ikali pa:ta: pua ipika: ikali kanakena: ikali no tumbao paa epeekeme. ¹⁷ Kutupa mo hande e pokaasa: hali ankeao pua mo wandiki manda:hande pitolo hata: alota: Pilisi naka: kanake pa:ta: pila: ikali ma:nda: nono lae leekeme.

¹⁸ Koto leeke mo wandikima: alota: Apa:o. Nae laa Koto kone mo ipika: peiyokona: tieke ikali kanake mina:niao ikali nena: leekeme. ¹⁹ Mo halima: ikali no paeyaeyeketa: mo wandikima: paa alota: Mo naka: kemelomanu make ika: hone pa:la: tupa: nena: ikali mea a:ponope leekeme. ²⁰ Kutupa koto kone mo wandikima: mo ma:na:na: ikali no haleme kawaso pa:ta: ikali paeyao hoelao pototo la oni ikali pa:ta: ikali wopu nalo pua:tiki piekeme. Kutupa mo kemelo paeyao siki ikali ana:na: nena: lo paeyaeyekeme. ²¹ Kutu pieke handaa mo halima:ta: Tekehalima: ipiki epeala:pe laa handuluekema: yeke yopu siki hata: mo wandiki handaake wiekeme.

²² Kutupa mo wandikima: hande kemelo manuna: ikali na halo paeyaeyeketa: mo halima: yenki tieke wiki koloma: wepiki mineke kanake

mea mo wandikina: minekena: pankao kutupa koloma: ombu wepiki topa: tieke aneke yaapo mea mo wandikina: kiki yaapona: pitaeyekeme. ²³ Kutupa alota: Pilisi naka: apa:ta: epika:ta:pe laata: I la kie. Kutupa ipika: da pa:ta:ta: I make do yaka haliweki make polu polome da panda:ta: ana:na: ula:pe leekeme.

²⁴ Koto leeke mo wandikima: alota: Yaka apa:ta: Neiho pita: weteke Milika yaapona: eiyek Bedueloe. ²⁵ Kutupa nika: da pa:ta:ta: taa ma:na:ma: napeke ambumanu make yama:peke ambu sa make ula:me. Kutupa make iki pelia:peke da panda: ula:me leekeme.

²⁶ Koto ekina: mo halima:ta: Tekehali pa:ta: panda: puniao yeni pitolo alota: ²⁷ Mo yaka you some Eipoloha:ma:na: Tekehali Koda:na: biki mea mina:lianoe. Ipikana:ma:ta: yaka you some pa:ta: ipika: pi la: ula: ekita: ota: peneme yala:me. Mo Tekehalima:ta: yaka you somena: tapake pa:ta: kone mea hatuku mea a:pa:la:me laa leekeme.

²⁸ Mo wandikima:ta: ipika: ama:na: da pa:ta: pototo la puata: mo hande pia: haumanu paeyao pua leekeme. ²⁹⁻³⁰ Lepekana: belikita: Leibeni hayekeme. Mo somema: belikina: minekena: pankeeke mineke kanake make kiki yaapona: pitaeyeke topa: make handolo hata: mo leeke pi a:pa moka:laeyekeeki make opiekekeme. Koto ekina: ipikana:ma: hande Eipoloha:ma:na: e pokaeyeke halita: mo naku ikali wieke alena: hayeke handaa poluekema: hama opolu bao pototo laa peekeme. Kutupa opolo poluta: mo hande some ipika: kemelo tonu ameḷe mo naku ikali pitieke alena: haemekeeki pua handolo hata:

alota: ³¹ Nika: pomana: ai ipupee. Neketa: mo Tekehalima: epeala: halie. Ekipeke do pa:ta: hata: pitelepe. Ima:ta: yaka da pa:ta: iki pelia:pa:peke da panda: amba: amu peala:me. Kutupa make ika: kemelomanu hapeke da panda: make ula:me leekeme.

³² Koto leeke mo halita: oni da pa:ta: peekeme. Kutupa Leibenima:ta: mo kemelona: hokina: wieke alemanu mu wia napeke ambumanu make halaa ambu samanu make wiaeyekeme. Kutupa mo Eipoloha:ma:na: e pokaasa: hali make ipika: haliweki make ika: anke tandepena:yeke ikali honke pea haleekeme. ³³ Kutupa mo ne mea a:paeyeke dina:ta: mo halima: alota: Ima: lolueke hone witolo pi amba:la laata: ne wetepena: nolueke leekeme. Koto leeke Leibenima: alota: A:pa:la:me. Naka: pi lae leekeme.

³⁴ Koto leeke ipikana:ma: pi kini pu mea alo alota: Ita: Eipoloha:ma:na: e pokaaso halie. ³⁵ Mo Tekehalima:ta: yaka you some ota: anakema: epeao hamoko hali haena: la:la:me. Kutupa make ipiki pa:ta: mo sipisipi wopu make nanikosimanu make kaomanu make silipa make kolo make pa hameke e pokaasa: wanda:weki make haliweki make kemelomanu make donkimanu make hala:me. ³⁶ Yaka you somena: weteke Setata: koke ya pita: kone hali weki mondu wialeke handaa yaka you somema:ta: ipika: ala:ta: ala:ta: paeyao mo weki hala:la:me. ³⁷ Koto ekina: yaka you somema:ta: Ima: Naka: le pi ota: pulueke laa la: witolo hano loluekema: ipika: pi la: witoloeki pia:peke laa dupa lea:me. Yaka wekina: wanda:ta: mo Keinani kenkena: hala: wandiki tonu na

mea:peke. ³⁸ Kotoeki na pikita: mo yaka apa:na: wanda:hali yaka tapake pa:ta: pua mo wekina: wanda: meapeke lea:me.

³⁹ Koto leeke Ima: yaka you some lota: pitolo alota: Mo wandikima: I yaapo a:pa:peke kiaya:ka:na:ta: kota: eki pulua:pe laa loa:me.

⁴⁰ Koto loa:eki ipikana:ma: hombo peaaso alota: Mo Ima: hoto paeyao siki ipika: pi opua pu halo Tekehalima:ta: ipika: enisolo neke yaapo tapaaso hata: nakana:ma: pu epealena: lelieke. Kutupa nakana:ma: yaka wekina: wanda:ta: mo yaka tapake yaka apa:na: wanda:hali pa:ta: kone mealipikie laa lea:me. ⁴¹ Kutupa alota: Do naka: pi la: wita:la:eki pa:ta: ka:la:pa: ta:pao halo peleeki homeketa: neke mo yaka tapake pa:ta: pelipipate neke kiaemeka:na:ta: kota: neketa: ka:la:pa: ta:pao halipikie laa lea:me.

⁴² Koto ekina: I ame mo naku ikali pa:ta: a:pa hata: yeni dupa pua:me. Yaka you hali Eipoloha:ma:na: Tekehali Koda:o. Pilisi Ima: do pitolo ekita: pu epeano lae. ⁴³ Ameta: Ita: do naku ikali pa:ta: do halo handa:e. Kutupa mo moputali wandiki ma:nda: ikali noluekema: epea:ka:na:ta: Ima: ipika: ikali kanake pa:ta: pila: ikali ma:nda: kie laa honke lolueke. ⁴⁴ Kutupa mo wandikima: a:pa:la:me laa make mo yaka kemelo manuna: ikali mea a:paeya:ka:na:ta: kota: koto wandikita: Koda: nakana:ma: mo yaka you halina: eiyekena: ma:leke lili wanda: ya:na:e laa yeni pua:me. ⁴⁵ Koto yaka onina: honema: yeni pa pitolo hano kone Lepekata: ikali kanake ipika: peiyokona: tia oni naku ikali pa:ta: ikali nolo yapea:me. Kutu pieke Ima: ipiki pa:ta: alota: Pilisio. I ikali kie loa:me.

⁴⁶ Kutupa ipikana:ma: koto kone mo ikali kanake mina:niao hata: alota: Nae laata: Naka: kemelo manuna: ikali make mea a:palueke lea:me. Koto leeke Ima:ta: ikali noa:me. Kutupa yaka kemelo-manu make ikali hale hale pia:me. ⁴⁷ Kutupa Ima: ipiki lota: pitolo alota: Naka: apa:ta: epipe loeke handaa ipikana:ma: alota: Yaka apa:ta: Neiho pita: weteke Milika yaapona: eiyeke Bedueloe lea:me. Koto leeke kota: Ima: ipika: minekena: mo mineke kanake pankao make ipika:kiki yaapona: mo topa: pitaowa:me. ⁴⁸ Kutupa Ita: tumiki yotua Tekehali pa:ta: panda:puniao yeiya: lawa:me. Pa ekipeke mo Tekehali yaka you some Eipoloha:ma:na: Koda: ipikana:ma: Ita: mo yaka you somena: tapake pa:ta: kone hatuku epea:me. Kutupa ika: wandiki yaka you somena: eiyekena: handa: wiano la:la: ekina: ipika: biki mina:liawa:me. ⁴⁹ Koto ekina: ameta: ikana:ma: yaka you some pa:ta: pea:peke ya:la: haumanu ana:na: kone pulumeke hone wimika:na:ta: kota: pilisi I la kipe. Dia:ya:ka:na: make Ima: pulu polo hau hone wiono ai la kipe leekeme.

⁵⁰ Koto leeke Leibeni pita: Beduelo yaapoma: hombo peaaso alota: Do hauta: mo Tekehali pa:ta: yama: a:pa:la: ekina:ta: kota: dikana:ma: dupumana:e laa pi ma:nda: lapeke na ya:la:me.

⁵¹ Koto ekina: Lepeka do handa:e. Ipikita: mo Tekehalima: la:la: tupa: naka: you somena: eiyekena: wanda: haena:e lepekeme. ⁵² Koto lepekeeki mo Eipoloha:ma:na: e pokaasa: halima: opu haota: panda:puniao Koda: yeiya: layekeme. ⁵³ Kutupa ipikana:ma: daumanu make loke au laasa: silipa make koloma: wepiki alemanu make

mea a:paata: Lepeka haleekeme. Kutupa make mo yenki tieke peke pa hameke hala:la: alemanu mo wandikina: beliki inkiki yaapo haleekeme.

⁵⁴ Kutupa mo Eipoloha:ma:na: e pokaasa: hali make ipiki ameḷe pemeke haliweki make ne ikali no pelimikime. Kutupa da ka:la:paaso tia alota: Yaka you some pa:ta: paa la:ka:la pono lae leekeme.

⁵⁵ Pate Lepekana: beliki pita: inkiki yaapoma: alota: Mo wandikita: niki ameḷe pula homeke o nate kiki yaapomanu pa hao epena: lolumeke lep-
ekepate

⁵⁶ mo halima: alota: Niki pa:ta: hosiki hao po-
mana:e pi na lapee. Mo Tekehalima:ta: yaka pota:
kimisu epoa: ekita: epeaala:me. Koto ekina: yaka
you some pa:ta: paa la:ka:la pono lae leekeme.

⁵⁷ Koto leeke hombo peaaso alota: Kota: mo
wandikima: lelia:eki opumana: wi lomana: pipee
lepekeme. ⁵⁸ Koto ekina: Lepeka wi la: mea lota:
pitolo alota: Neketa: do hali yaapo ameḷe mandak-
ena: pelimikipe lepekeme. Mo wandikima: hombo
peaaso alota: Aowe leekeme.

⁵⁹ Koto leeke kota: Lepeka pita: ipika: apa:
ama:na: amba: kone e pokao hayeke wanda:
yaapo mo Eipoloha:ma:na: e pokaasa: hali
make ipika: haliweki ameḷe pena: leekeme.

⁶⁰ Kutupa ikana:ma: mo Lepeka epeaasa: pi dupa
la haleekeme.

Ana:o. Neketa: wanda:hali tapake tiekena:
ama: hapekee. Kutupa naka: monduma:
monduma: pilipi wekiwandikina:
wekiwandikima:ta: ika: a:nda: tunkiliki

tapakena: daonimanu bepolaena:e laa
lemekeme.

⁶¹ Kutupa Lepeka make ipika: moputali wandiki
titi tonka:na: mo Eipoloha:ma:na: e pokaasa: hali
amele poluekema: yeke tikitiki yaaso hata: mo
kemelo manuna: hokina: pitulu puata: kini pea
pemekeme.

⁶² Kutupa Aisa:keta: hapu hala: alena:
mo hande Handa:la: Pa Hao Hala: Halina:
Naku Ikali ula: alena: mo Keinani kenkena:
ka:wa: nanema: a:pa hayekeme. ⁶³ Ipikita:
welealo nanema: oni pate nina: leke pota:
pomuluekema: peekepate kemelomanu
epemekeeki handeekeme. ⁶⁴ Kutupa Lepekama:
Aisa:ke epeekeeki hando haota: mo ipika: kemelo
mina:pa:lao hola:pa:niaeyekeme. ⁶⁵ Kutupa mo
Eipoloha:ma:na: e pokaasa: hali lota: pitolo alota:
Mo niki handa: paleke ipula: halita: epi yaka:ta:pe
leekeme. Koto leeke mo e pokaasa: halima: hombo
peaaso alota: Ipikita: yaka you somee leekeme.
Koto ekina: mo wandikima: ipika: you aka: mea
ipika: leke popeleke a:mbaeyekeme.

⁶⁶ Kutupa mo e pokaasa: halima: ipika: pieke
hau paeyao Aisa:ke la haleekeme. ⁶⁷ Kota:
Aisa:kema:ta: ipika: inkiki Seta hao hayeke palai
da pa:ta: Lepeka hatuku peekeme. Kutupa mo
wandikita: ipika: wanda: hayekeme. Aisa:kema:ta:
Lepeka pukima: homeekeme. Koto ekina: mo
ipika: ama: homeeke ekina: ka:nda: mieke ekita:
Lepekama: ipika: puki kej layekeme.

25

Eipoloha:ma:na: mandane   monduma:

monduma: pieke tapake

¹ Eipoloha:ma:ma:ta: wanda: ma:nda: biki Ketuta leeke wanda: miekeme. ² Mo wanda:ma:ta: weki tonu biki Simitani make Diokosani make Medani make Midiani make Isibake make Sua make mondu wiayekeme. ³ Diokosanita: Siba pita: Didani yaapona: ateke yekeme. Kutupa mo Didanima: monduma: monduma: pieke tapaketa: A:sutimu make Letusimi make Leumimi make yekeme. ⁴ Mo Midianina: eiyeke tonuta: Epa make Epe make Ha:noke make Abida make Eledaha make yekeme. Do tapake paeyaota: Ketutana: monduma: monduma: piki wekiwandikina: wekiwandikie.

⁵ Eipoloha:ma:ma: ipika: wia hayeke alemanu paeyaota: Aisa:ke haleekeme. ⁶ Pate ipiki ai na homeke pita:ta: mo ipika: mandane wanda:wekima: mendiaeyeke weki tonu pa:ta:ta: pa hameke hala:la: alemanu haleekeme. Kutupa koto weki tonuta: mo nate ipula: nane Aisa:ke mina:pa:lao pena: leekeme.

Eipoloha:ma: homeeke hoimikieki

⁷⁻⁸ Eipoloha:ma:ta: koke ya 175 bapina: homeekeme. ⁹ Kutu pieke mo ipika: weki yaapo Aisa:ke pita: Isima:elo yaapoma: mo hande Hidi hali Sohana: eiyeke Eptonina: Ma:motena: nate opa:la: nanema: wieke Ma:ka:pila tikene da pa:ta: lapa: pipikime. ¹⁰ Koto hama:ta: Eipoloha:ma:ma: mo Hidi tapake pa:ta: hambeeke hama:e. Eipoloha:ma: pita: ipika: wanda: Seta yaapota: koto pa:ta: lapa: pipikime. ¹¹ Kutupa Eipoloha:ma: homeeke hoki naneta: ipika: weki Aisa:keta: Koda:ma: epeayekeme. Aisa:keta: mo

Handa:la: Pa Hao Hala: Halina: Naku Ikali teke pa:ta: hayekeme.

Isima:elona: monduma: monduma: pieke tapake

¹² Mo Setana: pa hameke e pokaeyeke Idiepi wanda: Heikama: Eipoloha:ma:na: mendiaeyeke weki Isima:elona: ¹³ weki tonu dupa mondu wiekeme. Do ipika: weki tonu ika: ma:nda:la: tupa: biki laala:me. Nebeioto make Keda make A:debielo make Mibisa:mo make ¹⁴ Misima make Duma make Ma:sa make ¹⁵ Hada:de make Tema: make Diede make Nاپisi make Kedema makee. ¹⁶ Ikita: mo 12 tapakena: apa:meie. Kutupa ika: biki manuta: mo ika: hosiki da sunu make ika: poluma: poluma: pimiki da pa:ta:manu make tapa: wiama: wiama: pimikime. ¹⁷ Isima:elota: 137 bapi hao homeekeme. ¹⁸ Isima:eloma: monduma: monduma: pieke wekiwandikina: wekiwandikita: mo Ha:pila kenke pita: Sia:e kenke yaapo tukikina: pitiekeme. Koto kenketa: Idiepi nate opa:la: nanema: mo A:sitia poluekema: pota:na: hayekeme. Ikita: mo Eipoloha:ma:na: mandane monduma: monduma: pieke wekiwandikina: wekiwandiki ameḷe na hake papate haemekeme.

Iso pita: Dieikope yaapona: mendiekeeki

¹⁹ Do tamenita: Eipoloha:ma:na: eiyeye Aisa:kena: ekie. ²⁰ Aisa:keta: 40 bapina:ta: Beduelona: waneke Lepeka miekeme. Beduelota: mo Mesopoteimia kenke nanema: A:ta:mia hali hayekeme. Lepekata: Leibenina: beliki yekeme. ²¹ Kota: Lepekata: weki ai na mendieke handaa Aisa:kema: Tekehali pa:ta: yeni peayekeme. Kutupa mo Tekehalima: ipika: yeni hombo

peasota: Lepeka weki loke lombeekeme.
²² Mo wanda:ma:ta: hone yaapo wiki weki
 monduluekema: piekeme. Kutupa ai na mendiki
 hata: pa weleke pa:ta: pita: kone tonka:neli
 pipikime. Kutu pieke mo wanda:ma: alota: I
 pa:ta:ta: dupiki haumanu ekipeke pita:la:pe laa
 Tekehalima: hombo peaena: yeke lota: piekeme.

²³ Koto leeke mo Tekehalima: alota:
 Tutu yaapota: neke pa:ta: pila:me. Nakana:ma:ta:
 ta:ta: hone u alu pulu pa:la: tapake yaapo
 mondu wilipikie. Ma:nda:ta: honkopu
 wopu halieke. Mo mupeke halima:ta: mo
 wetepe hali oto pa:ta: halieke laa leekeme.

²⁴ Mo weki mulupieke nate opolo epeeketa:
 hone yaapo wiki weki yaapo mondu wiekeme.

²⁵ Mo titina: wekita: we pea make ipika:
 yonkeleketa: po hapeleke dauma: handeke itiki
 pelipa peekeme. Koto ekina: ipika: bikita: Iso
 leekeme. ²⁶ Mo wetepe wekita: Isona: anke
 kinuku mina:paleke mendieke ekiyalo ipika:
 bikita: Dieikope leekeme. Aisa:keta: 60 bapina: mo
 weki yaapo mendiekeme.

*Iso ipika: mulupieke anketete kone tapaeye-
 keeki*

²⁷ Mo weki yaapo daeyaata: Isota: eiya:nala:
 ekina: handa wiki some hata: mo hama: nane
 pita:la: ekina: puki wieke some hayekeme. Pate
 Dieikopeta: kesema: hata: da hao hayeke some
 yekeme. ²⁸ Aisa:kema:ta: Iso pa:ta:ta: pukima:
 homeekeme. Pa ekipeke ipikana:ma:ta: mo Isoma:
 lia:tiki pieke hotekemanu tendema: homa na:tiki
 piekeme. Pate Lepekama:ta: Dieikope pa:ta:
 pukima: homeekeme.

²⁹ Nate ma:nda:na: Dieikopeta: pota:ka: supu yankolo pitina: Isota: eiya:na: hao tea:ma: homa opolo epeekeme. ³⁰ Kutupa Isoma: Dieikope pa:ta: alota: Ita: tea:ma: amba: homoloma: mo wepiki ale ma:nda: kie leekeme. Koto ekina: ipikita: Idomo lemekeme.

³¹ Dieikopema: hombo peaaso alota: Nakana:ma: I mupeke wekina: anke teke mulu polo ekina: a:pa:la:me leka:na:ta: kota: neke pa:ta: kulueke leekeme.

³² Koto leeke Isoma: alota: Ita: tea:ma: teke pa:ta: homoloma: koto mupeke wekina: mulu polo anke tekema: I eki a:nda: na piliekema: pa a:pa:la:ma: alome leekeme.

³³ Kutupa Dieikopema: hombo peaaso alota: Titina: amba:la: naka: mupeke wekina: mulu pele anke teketa: I kulueke laa pi amba:la la: wie leekeme. Kota: Isoma: pi la: witolu hata: mo mupeke wekina: mulu pieke anke teketa: Dieikope pa:ta: haleekeme.

³⁴ Kutupa Dieikopema:ta: hameke pa:ta: betedi make mandane supu make haleekeme. Kutupa Isoma: mo ne ikali naa mina:pa:lao tiao peekeme. Kotota: Isoma: ipika: mupeke wekina: anketeki mulu pieke ekina: hone wieke ekita: pa koto yekeme.

26

Aisa:ke Kita daoni pa:ta: hayekeeki

¹ Koto kenke pa:ta:ta: mo hande amba: titina: Eipoloha:ma: hayeke dina: epeeke tea: kima: han-dekeeki paa epeekeme. Kota: Aisa:keta: mo Kita daoni nane mo Pilisidaini wanda:halina: kini Abimeleke hayeke nane peekeme. Ai na peeke

haena:ta: ² mo Tekehalima: Aisa:ke pa:ta: peneme yao hata: alota: Idiepi kenke nane na peke do Ima: hae alo kenkena: kone hapeke. ³ Ima: neke yaapo hata: neke epealuekema: do pate hapeke. Ima:ta: do kenke paeyaota: neke pa:ta: make kia naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandiki pa:ta: make halueke. Kutupa Ima:ta: naka: apa: Eipoloha:ma: yaapo la: upa: pita: paa wilieke. ⁴ Ima:ta: naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandikita: oli yana: hala: hombulanka:manu hala: tupa: haena: kulueke. Kutupa iki pa:ta:ta: do kenke paeyao halueke. Ima: naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandiki pa:ta: yama:ta: mo tutu paeyao sikita: epeaasa:eki mina: lolueke. ⁵ Kota: Eipoloha:ma:ma:ta: yaka pi make yaka lo pimanu make opua miniki haya: ekina:ta: Ima:ta: neke epealueke laa leekeme.

⁶ Koto ekina: Aisa:keta: Kita daoni pa:ta: hao hayekeme. ⁷ Kutupa koto pa:ta: haemeke haliwekima: alota: Mo wanda:ta: epi yaka:ta:pe lemeke handaata: ipika: ana:e leekeme. Ipikana:ma: ipika: wanda:e pi na leeke ekita: Lepekata: wanda: seliapo yalo hata: koto pate haemeke haliwekima: Lepeka muluekema: ipiki liaama:na: laa paala:ma: homolo hata: leekeme. ⁸ Kutupa Aisa:ke koto kenke pa:ta: natemanu hosiki haena: laa mo kini hali Abimeleketa: ipika: winido pa:ta: handa:niayekepate Aisa:kema:ta: Lepeka telepo la:tiaaso pitipekeeki handeekeme. ⁹ Kutupa Abimelekema: Aisa:ke handa: mulu pena: la alota: Kota: naka: wanda: ya:ka:ta:me. Pa ekipeke naka: ana:e la pelepe leekeme. Aisa:kema:

hombo peaaso alota: Yaka honema:ta: Yaka wanda:e loa:ka:na:ta: kota: I limikie hone ua:me leekeme.

¹⁰ Abimelekema: alota: Nakana:ma: niki pa:ta: eki hau pea pelepe. Mo yaka hali ma:nda:ma: naka: wanda: yaapo ana:na: polu pia:me. Nikana:ma: koto hoke hau puma:ka:na: yoluta: kota: teketa: neke kone yolo pia:me leekeme.

¹¹ Kutupa Abimelekema: ipika: wanda:hali paeyao pa:ta: pi la: witolo alota: Ma:nda: epima: do hali o ipika: wanda: hoke tupa: handeteke haya:ka:na:ta: kota: koto someta: lu homaena:e leekeme.

¹² Kutupa Koda:ma: Aisa:ke epeayeke ekiyalo hata: ipikana:ma: koto kenke pa:ta: wae alemanu nokopeeketa: mo nokopeeke bapina:ta: ota: anekema: haka:ta:pake napeke tieke mia:tiki piekeme.

¹³ Kutupa ala:ta: ala:ta: wopu mutia pea:eki yalo hata: ota: hamoko hali hayekeme.

¹⁴ Aisa:keta: sipisipi wopu make kaomanu wopu make e pokaasa: haliweki wopu make yalo hata: mo Pilisidaini tapakema:ta: we pambemekeme.

¹⁵ Koto ekina: Ikana:ma:ta: mo hande ipika: ateke Eipoloha:ma: pa hata: ipika: e pokaemeke haliwekima: awemeke naku ikalimanu pa kenke ao tumbaemekeme.

¹⁶ Kutupa Abimelekema: Aisa:ke pa:ta: alota: Neketa: niki ankulake wele ula:ma: nika: kenke mina:pa:lae leekeme.

¹⁷ Koto ekina: Aisa:kema:ta: mina:pa:lao mo Kita hadipina: palai da pua a:eyekeme. Koto pa:ta:ta: nate mandane ekina:

¹⁸ Koto pateta: mo hande Eipoloha:ma: hayeke natena:naku ikalimanu aweekepate Eipoloha:ma: homeeke dina:ta: mo Pilisidaini tapakema:ta:

ao tumbaemekeme. Koto naku ikali manuta: Aisa:kema: pa aweekeme. Ipikana:ma: mo naku ikali biki manuta: atekema: leekeeki kone paa leekeme.

¹⁹ Aisa:kena: e pokaemeke haliwekima:ta: mo hadipina: panake naku ikali awa ikali handa: wimikime. ²⁰ Kutupa mo Kita kenke pa:ta: sipisipi handeteke haemeke haliwekima: mo Aisa:kena: sipisipi handeteke haemeke haliweki ameḷe hankiliki yololo hata: alota: Do ikalita: nika: ekie lemeke handaa Aisa:kema: mo naku ikalina: bikita: Hankilikie leekeme.

²¹ Kutupa Aisa:kena: e pokaemeke haliwekima: naku ikali ma:nda: awemekepate koto ekina: make ape hankiliki ombu yolemeke handaa mo naku ikalina: bikita: A:nda: Pita:la:ekie leekeme. ²² Kutupa Aisa:kema:ta: koto pate mina:pa:lao pua naku ikali ma:nda: aweekeme. Koto ekina:ta: hankiliki na yolemeke handaa ipika: bikita: Lihobodi (nika: da pita: Ka:la:pa: Tapaala:me) leekeme. Kutupa ipikana:ma: alota: Niki do kenkena: hamono Tekehalima: niki ka:la:pa: tapaala:me. Koto ekina: ameta: do pateta: ala:ta: ala:ta:manu ana:na: kone wia halumeke leekeme.

²³ Kotoeki hoki naneta: Aisa:keta: pao mo Bi-asiba nane peekeme. ²⁴ Koto timba Tekehalima: ipiki pa:ta: peneme yao alota: Ita: naka: apa: Eipoloha:ma:na: Koda:e. Koto ekina: paala:ma: na homa:pee. Ita: neke yaapo halome. Kutupa Ima: mo yaka e pokaeya: hali Eipoloha:ma: pa:ta: pi la: ua: ekina:ta: neke epeaaso hata: naka: mon-duma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandikita: tieke kulueke leekeme. ²⁵ Koto pateta: Aisa:kema: oloda wepia Tekehali pa:ta: yeni hau

piekeme. Kutupa ipikana:ma: ipika: palai da koto pate a:eyeketa: ipika: e pokaemeke haliwekima:ta: koto pate naku ikali ma:nda: awemekeme.

Aisa:ke pita: Abimeleke yaapoma: pi tonkaepe-keeki

²⁶ Abimeleketa: ipika: hone u tiao hayeke hali Ahusa:de make ipika: amina: you hali Pikolo ameḷe Aisa:ke handulueke alo Kita nanema: epe-mekeme. ²⁷ Koto ekina: Aisa:kema: lota: pitolo alota: Amba:ta: I pa:ta: a:nda: lia naka: kenke mina:pa:lao pue le ale pa ameta: ekipeke I handolo a:pa pelemepe leekeme.

²⁸ Ikana:ma: hombo peaaso alota: Ameta: Tekehalita: neke ameḷe hala:eki handolo hata: nika: honema:ta: neke niki ameḷe pi tonkao umana:e. Nika: honema:ta: niki pa:ta: pi dupa la: uelena:e. ²⁹ Mo nikana:ma: neke na hoeyaoma: tupa: nakana:ma: niki make na hoeyalena: pi la: uelena: loa:me. Nikana:ma:ta: neke pa:ta: a:ta:ma: homolo hata: yopu kone mina:pa:lao poelena: loma:me. Koto ekina: ameta: mo Koda:ma: neke epeala: ekita: peneme yala:me lemekeme.

³⁰ Kutupa Aisa:kema:ta: ika: ne pambaeyeke handaa ne ikali nemekeme. ³¹ Da kelepeeketa: hali homeke homekema: ika: la wimiki pita: keke pima: tonkao wimikime. Kutupa Aisa:kema: mo haliweki pa:ta: a:taloe leeketa: yankeke tonu au laa pemekeme.

³² Koto natena: kone Aisa:kena: e pokaemeke haliwekima: naku ikali ma:nda: awemekeeki a:pa la halolo hata: alota: Ikali handa: uluma:me lemekeme. ³³ Ipikana:ma: koto naku ikalina:

bikita: Pi La: Wita:la: Ekie leekeme. Kotota: mo hande Biasiba daoni ipika: biki mieke tupa:e.

Isoma: kenke ma:nda: wanda: yaapo miekeeki

³⁴ Iso ipiki 40 bapi mieketa: Hidi wanda: yaapo miekeme. Ipilikita: Bitina: waneke Diudi make Elonina: waneke Basema:de yekeme. ³⁵ Mo wanda: yaapoma:ta: Aisa:ke pita: Lepeka yaapo ka:nda:ma: homaepékeme.

27

Aisa:kema: Dieikope epeayekeeki

¹ Aisa:keta: ameta: koke yaa leke holu piekeme. Ipikana:ma: ipika: mupeke weki Iso wi la: mea alota: Yaka wekio leekeme. Mo wekima: hombo peaaso alota: Wae leekeme. ² Koto leeke Aisa:kema: alota: Ameta: I koke ya homolo poloeki teke pa:ta: ya:la: ekita: do handele handa:e. ³ Koto ekina: naka: semoko a:ndeli mea oni hapekena: pua hoteke ma:nda: lia a:pa:peke. ⁴ Kutupa mo yaka hone pa:la: tendepiki ne yankao I pa:ta: mea a:pa:peke. Kutupa naa pita:ta: mo I homuluekema: pita: yaka paeyaaso epeaasa:eki neke kuluekema: loa:me leekeme.

⁵ Kutupa Aisa:kema: Iso pa:ta: pi la haleeketa: Lepekama: opu hayekeme. ⁶ Kutupa ipikana:ma: Dieikope pa:ta: alota: Naka: apa:ma: Iso pa:ta: lea:eki Ima: dupa opolome. ⁷ Hoteke ma:nda: mea a:pa yaka hone pa:la: tendepiki ne yankapeke. Kutupa naa pita:ta: I homuluekema: pita: Tekehalina: leke popelekena: neke pa:ta: yaka epeaasa:eki kuluekema: loa:me lea:me leekeme. ⁸ Kutupa Lepékama: ombu alota: Yaka wekio. Ameta: Ima: alo

pi opua pie. ⁹ Oni ma:na:manu hala: pa:ta: pua panka wiki nanikosi ikiki yaapo mea epoe. Koto ekima:ta: mo naka: apa:na: ta:na:ma: homo hala: ne yankaluekema: loa:me. ¹⁰ Kutupa ipikana:ma: nena: nakana:ma: mea pekena:ta: kota: ipiki homuluekema: pita: ipika: epeaasa: ekita: neke kina: loa:me leekeme.

¹¹ Pate Dieikopema: ipika: ama: pa:ta: alota: Isota: itiki pelipa pa:la:pate yaka loketa: homu pa:la:me laa hone wilime. ¹² Ma:nda:ta: yaka apa:ma: I watao Ima: ipiki makeaasoma: laa I handa: wiaapa:na:e. Dupua:ka:na:ta: kota: mo epeaasa:eki mina:la: tupa: paa yaka kone I pa:ta: esihou pi mea epena: lapeke yeke loa:me leekeme.

¹³ Koto leeke ipika: ama:ma: hombo peaaso alota: Yaka wekio. Koto ipilia: esihou pi manuta: I pa:ta: epena:ma: pa mo Ima: aloeki pua pie. Mo nanikosi yaapo pua meawae leekeme. ¹⁴ Koto leeke Dieikopema: mo nanikosi yaapo mulu pua inkiki pa:ta: mea epeekeme. Kutupa mo wanda:ma:ta: mo wekina: atekema: ta:na:ma: homeeke nema: handekeeki yankaeyekeme.

¹⁵ Kutupa mo wanda:ma: oni da pa:ta: Isona: amu pea wiayeke dau manuta: mea Dieikopena: pambawaeyekeme. ¹⁶ Mo nanikosi yaapona: yonkeleke manuta: mo wekina: kiki yaapona: pambawaeyeke make kutupa ipika: itiki na pelieke alena: tonka:na: pambawaeyekeme. ¹⁷ Mo wanda:ma:ta: mo weki pa:ta: mo tendepiki ne make mo yankeeke betedi make haleekeme.

¹⁸ Kutupa Dieikope ipika: apa: pa:ta: pua alota: Apa:o leekeme. Atekema: hombo peaaso alota: Wae. Neketa: weki epi yaka:ta:pe leekeme.

¹⁹ Dieikopema: hombo peaaso alota: Ita: naka: mupeke weki Isoe. Ima:ta: naka: hande pea:pekee le hau pealome. Koto ekina: mo epeaasa: ekimanu I pa:ta: kuelena:ma: pilisi tiaō pita: mo Ima: mea a:palo hoteke nae leekeme.

²⁰ Koto leeke Aisa:kema: alota: Yaka wekio. Ekipa ai handa: wia pelepe leekeme. Dieikopema: hombo peaaso alota: Mo Tekehali naka: Koda:ma: handa: wiono I tamba: mia:me leekeme.

²¹ Aisa:kema: Dieikope pa:ta: alota: Pilisio. Ima: neke wataalo polo tupa: teke pa:ta: epoe. Neketa: ota: Iso ka:ta:pe leekeme. ²² Dieikopeta: ipika: apa: pitia: alena: paa teke pa:ta: pua pitiekeme. Kutu pieke atekema: watao alota: Naka: pi hōlā:maketa: Dieikopena: ekima: handa:la:pate pa naka: kikita: Isona: kiki wataake nono pa:la:me leekeme.

²³ Ipikana:ma: Dieikopee laa na handa: wieke ekita: mo ipika: kiki manuta: Isona: ekima: handa itiki pelipa peeke ekima: piekeme. Ipikana:ma: ipika: epeaasa: ekimanu teke pa:ta: haluekema: pitiekepate kone ²⁴ paa lota: pitolo alota: Neketa: ota: Iso ka:ta:pe leekeme. Mo wekima: hombo peaaso alota: Aowe Ie leekeme.

²⁵ Kota: Aisa:kema: alota: Mo mandane hoteke mea a:pae. Naa pita:ta: yaka epeaasa:eki neke pa:ta: kulueke leekeme. Koto leeke Dieikopema:ta: ne mea a:pao make nolo pieke waini ikali make mea a:paeyekeme. ²⁶ Kutupa mo weki pa:ta: ipika: apa:ma: alota: Yaka wekio. I teke pa:ta: a:pa I nunu pie leekeme. ²⁷ Ipikana:ma: ateke nunu pulueke alo hata: teke pa:ta: epea: dina:ta: Aisa:kema: mo yameeke aka:manu totopo mu hao ipika: epeaasa: ekimanu haleekeme. Ipikana:ma: alota:

Do yaka wekina: totopo epeke pita:la: ekita: mo hande Tekehalima: epeala: hama:na: totopoma: handa:la:me.

²⁸ Koda:ma: oli ya nanema: ekepipida: kitolo naka: hama:manu ne tieke wina:e. Kutupa widi make waini ikali make wopu kina:e.

²⁹ Tutu manuta: naka: e pokaasa: tapake haena:e. Kutupa wanda:hali neke pa:ta: panda:puniaena:e. Naka: tapake paeyao handeteke halena:e. Naka: ama:na: monduma: monduma: pa:la: wekiwandikina: wekiwandikima: neke pa:ta: panda:puniaena:e.

Mo neke pa:ta: esihou tunkilimi tapaketa: esihou pa:ta: haena:e. Kutupa neke epealimi wanda:halita: iki make epeaasa:eki mina:e laa leekeme.

Isoma: Aisa:kena: epeaasa:eki honke leekeeki

³⁰ Aisa:kema: ipika: epeaasa:eki halaa Dieikope pulu haena:ta: ipika: hameke eiya:na: hao honda: pambolo epeekeme. ³¹ Ipikana:ma: make tendepiki ne yankao ateke pa:ta: mea pua alota: Pilisi apa:o. Mo naka: epeaasa:eki I pa:ta: kuelena:yeke Ima: do mea a:palo hoteke ma:nda: noelena: tiao pitie leekeme.

³² Aisa:kema: hombo peaaso alota: Neketa: epi ya:ka:ta:pe leekeme. Ipikana:ma: hombo peaaso alota: Naka: mupeke weki Isoe leekeme.

³³ Aisa:keta: tola:tia pominolo hata: pututu li-aaso alota: Mo hoteke lia I pa:ta: mea epea:ta: epi ya:ka:ta:pe. Neke amba: do honda: pambolo ipuluekema: halena: kone noa:me. Yaka paeyaaso

epeaaso ekita: ipiki pa:ta: haloa:ma: ameta: ota: ipika:eki homeke u halieke leekeme.

³⁴ Isoma: doeki opu haota: ka:pa:puki yoka anekema: e wi tieke alo hata: alota: Apa:o. I make naka: epeaasa:eki kie laa honke leekeme.

³⁵ Aisa:kema: hombo peaaso alota: Naka: kamema: I a:pa makeaaso naka: epeaasa:eki mea pu moneala:me leekeme.

³⁶ Isoma: alota: Dota: ipika: hoto yaapo peao I makeala:me. Koto ekina: ipika: biki Dieikopeta: ota: ana:piki tupa: laa pimika:ta:me. Ipikana:ma:ta: yaka mupeke wekina: anke teke mulu poloeki make mea ameta: yaka epeaasa:eki make mea pua pika:ta:me. Koto ekina: Ita: epeaasa:eki ma:nda: na panka: wialepe leekeme.

³⁷ Aisa:kema: hombo peaaso alota: Ima:ta: ipikana:ma: neke ankulao you haena: laa ipika: tapakemanu maketa: ipika: pa hameke e pokaasa: tapake haena: loa:me. Ima:ta: widi make waini ikali make haloa:me. Ota: yaka wekio. Neke pa:ta: pulu polo ekita: ma:nda: dia:me leekeme.

³⁸ Koto leekepate kone Isoma:ta: ateke pa:ta: honke ombu alo hata: alota: Apa:o. Mo epeaasa:eki homeke siki make ota: ma:nda: na wilipe. Apa:o. I make epeae alo hata: e leekeme.

³⁹ Kota: Aisa:kema: ipiki pa:ta: alota:
Oli ya nanema: ekepipida: neke ma:nda: na kina:e. Kenke epeke wiki hama: ma:nda: dia:me. ⁴⁰ Neketa: naka: bainasi yaapo hao pelipikie. Pate neketa: naka: kamena: pa hameke e pokaasa: hali halipikie.

Kutu pulu pa:la:pate wetepena: a:nda: liata: mo ipika: handeteke halia:eki pendulu bao pelipikie leekeme.

⁴¹ Atekema: mo hande epeaasa:eki hameke pa:ta: haleeke handaa Isoma:ta: Dieikope honditi piekeme. Ipika: honema: alota: Yaka apa:ta: teke pa:ta: homolo pa:la: ekina: ipika: homa: da pitulu polo ekita: teke pa:ta: ya:la:ma: Dieikope homena: lulueke hone wiekeme.

⁴² Pate Lepekama: Isona: pulueke leeke eki-manu amba: opu hao Dieikope epoa: la alota: Opie. Naka: kame Isoma:ta: hombo peaaso hata: neke lu homalueke ala:me. ⁴³ Koto ala:ma: yaka wekio. Ima: pie aloeki pia:peke. Mo yaka ana: Leibeni hala: alena: Hatani nane ame do kone pue. ⁴⁴ Kutupa ipiki yaapo hosiki haota: mo naka: kamena: mineke panka:la:eki uniao ⁴⁵ ipiki pa:ta: peleeki hone yonka:laena: loa:me. Kutupa neke handa: mulu epena:ta: ma:nda: tapaalueke. Ima:ta: pa ekipeke yaka weki yaapo homeke natena: alupalua:pe leekeme.

Aisa:kema: Dieikope Leibeni pa:ta: tapaeyekeeki

⁴⁶ Lepekama: Aisa:ke pa:ta: alota: Do Isona: da ma:nda: wanda: yaapo handa:peketa: Ita: ota: ki tieke pea soka:la: pita:la:me. Dieikopema: make do Hidi wandiki tonu ma:nda: mia:ka:na:ta: kota: Ita: homa:peke make ya:la:me leekeme.

28

¹ Aisa:kema: Dieikope wi la ta:na:ma: homa alota: Keinani wanda: ma:nda: na mia:peke. ² Kotoeki na pikita: mo naka: mei Beduelona: da kenke Mesopoteimia nane pua mo naka:

awa: Leibenina: waneke tonu ma:nda: hondo mea:peke. ³ Kutupa neketa: tutu eleke elekena: apa: halena: yeke mo Aneke Wele Wopupiki Koda:ma: naka: wanda: milipi pa:ta: neke epeaaso hata: wekiwandiki wopu kina:e. ⁴ Kutupa ipikana:ma:ta: Eipoloha:ma: epeaaso pia: tupa: neke make naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandiki paeyao epeaena:e. Kutupa make do neke hae kenketa: mo Koda:ma: mo Eipoloha:ma: halea: kenke ya:la: ekina: nakana:ma: muelena:e. ⁵ Kutupa Aisa:kema: Dieikopeta: mo Iso pita: Dieikope yaapona: inkiki Lepekana: beliki A:ta:mia hali Bedueloma: mondu wieke hali Leibeni hayeke alena: mo Mesopoteimia nane pena: tapaeyekeme.

Isoma: wanda: ma:nda: miekeeki

⁶ Aisa:kema:ta: Dieikope epeao mo Mesopoteimia nane wanda: weilu pena: tapaeyekeeki Isoma: opiekeme. Kutupa make Aisa:kema: mo weki epeaaso hata: Keinani wanda: ma:nda: ota: na mea:peke leekeeki opiekeme. ⁷ Kutupa make Dieikopema:ta: ipika: apa: ama: yaapona: pi opua Mesopoteimia nane amba: peekeeki opiekeme. ⁸ Koto opiekeeki manuma:ta: ipika: atekema: mo Keinani wanda:weki ota: kiayekeeki hando hao ⁹ Isoma:ta: mo Eipoloha:ma:na: eiyeye Isima:elona: waneke Mahala:di mulu peekeme. Mahala:dita: Nebeiotona: beliki yekeme.

Dieikopema: Bedele da upa piekeeki

¹⁰ Dieikopeta: Biasiba mina:pa:lao Hatani poluekema: peekeme. ¹¹ Nate pambolo pulu

haena:ta: ale ma:nda:na: opolo a:paata: koto pa:ta: peliekeme. Ipikita: mo toopina: ka:nda: lia polueke alo polu holepeekeme. ¹² Kutupa upa pitolota: pota: lapa: ma:nda: kenkena: wia a:pa yotuaoli ya nane pekeeki handeekeme. Mo pota: lapa:na:ta: enisolomanu olina: pua:tiki onina: hola:pa:tiki pimikieki handeekeme. ¹³ Kutupa mo Tekehalita: ipiki teke pa:ta: a:pa hata: alota: Ita: mo Eipoloha:ma: pita: Aisa:ke yaapona: Tekehali Koda:e. Ima:ta: do neke pelipalia hale kenketa: neke pa:ta: make kia naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandiki pa:ta: make halueke. ¹⁴ Ikita: do kenkena: ula: na yata:pea:peke ya:la: dokolo paeyaoma: handilimikie. Ikita: ika: da kenketa: do kenke nepoko paeyao pa:ta: putupolo baalieke. Ima:ta: neke pa:ta: yama: make naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandiki pa:ta: yama: make tutu paeyao epealueke. ¹⁵ Niminalo pele ekita: dupae. Ita: neke yaapo mandakena: hata: hane pekena: make neke handeteke halueke. Kutupa neketa: do kenke pa:ta: paa hatuku ipulueke. Ima:ta: mo pi la: ulueki paeyaaluekema:ta: neketa: na mina:pa:lalueke leekeme.

¹⁶ Dieikopema: u tiao alota: Mo Tekehalita: do haya:ka:ta:me. Ipikita: do pate haena: kone hone na wia pua:ka:ta:me leekeme. ¹⁷ Kutupa ipikita: pala: haaso hata: alota: Dota: ota: paala:piki alena:e laata: Koda:na: da yalo pa:la:me. Oli hepeni nane pula: pota: kake lomba:la: alena: yalo pa:la:me leekeme.

¹⁸ Kutupa ota: da ka:la:paaso siki Dieikope tiao mo ipika: hande ka:nda: lia pelieke toopita: hone

u tialo piekeeki mea nokopeekeme. Kutupa mo toopi mandata: olipi oeta holaa alota: Dota: Koda:na: ekie leekeme. ¹⁹ Kutupa koto pateta: Bedele leekeme. Koto pateta: amba:ta: Lusu lemeke alena:e. ²⁰ Kutupa Dieikopema: Tekehali pa:ta: pi la: witolo alota: Kota: neketa: I yaapo haeka:na:ta: kota: mo I pulu pota: kimisuta: nakana:ma: handeteke hao ne make aka: make kika:na:ta: ²¹ kutupa I paa yaka apa:na: da nane epeke tupa: la:ka:la yaponu leka:na:ta: kota: neketa: yaka Koda: yelieke. ²² Kutupa do paa hone ua:tiki poluekema: nokopolo toopita: mo neke pa:ta: panda:puniao yeiya: lalo polo alena:e. Kutupa Ima:ta: mo I kilipi ale paeyaota: putupa kiki homekena: mandane tonkoputa: yaka minolo homeketa: neke kulueke leekeme.

29

Dieikope Leibenina: da opolo peekeeki

¹ Dieikope ipika: pota: kini pea pua mo nate opa:la: nanema: kenke nane pulu ombu hayekeme. ² Kutupa paa peekepate nate ma:nda:na: kenke ma:nda: pa:ta: pa mone wieke naku ikali ma:nda: pua handa: wiekeme. Kutupa sipisipi tapake tepo mo naku ikali hopa:liao pelia yapemekeeki handeekeme. Mo naku ikali kakena:ta: toopi tiekema: mea a:mbaemekeme. Mo koto ikalita: mo sipisipi ma:na:manu ikali no halo haemekeekie. ³ Kutupa mo tapake tapake paeyaona: sipisipimanu paeyao koto homeke alena: a:pa:tiki pimikita: kota: mo sipisipi handeteke haemeke haliwekima:ta: mo toopi aneke mea petepete yao ikali no hala:tiki

pimikime. Kutupa paeyeketa: mo hande toopi paa mea wia:tiki pimikime. ⁴ Dieikopema: mo sipisipi handeteke haemeke haliweki lota: pitolo alota: Yaka yankeke tonuo. Ikita: hane tapake ya:ka:ta:pe leekeme. Ikana:ma: hombo peaaso alota: Hatani nanee lemekeme.

⁵ Ipikana:ma: lota: pitolo alota: Neihona: eiyeye Leibenita: handelemepe leeke mo tapakema: alota: Aowe. Handoloma:me lemekeme.

⁶ Koto leeke alota: Ipikita: epeke tupa: hala:pe leekeme. Ikana:ma: hombo peaaso alota: Ipikita: epeke tupa: hala:me. Handa:taa. Ipika: waneke Leisolota: atekena: sipisipimanu mea koto ipula: handa:e lemekeme.

⁷ Koto lemeke Dieikopema: alota: Nate pa hala: ekina: mo sipisipimanu mea a:pa:peke nate ai dia:ma: ikali hala ambumanu nena: paa na hatuku pulimipe leekeme.

⁸ Mo tapakema: hombo peaaso alota: Nikana:ma:ta: kotoeki ai na pikita: mo sipisipi paeyao ana:na: a:pa haena: laa mo toopi petepete yaota: kota: ikali no halumeke lemekeme.

⁹ Dieikopeta: mo haliweki ame_{le} pi pa alo haena: Leisolota: mo sipisipimanu ame_{le} opolo epeekeme. ¹⁰ Kutu pieke Dieikopema:ta: mo aweke Leibenina: sipisipimanu pita: Leisolo epea:eki hata:ta: oni naku ikali pa:ta: pua mo toopi mea petepete yao mo sipisipimanu ikali no hale hale piekeme.

¹¹ Kutupa ipikana:ma:ta: mo wandiki nunu pitolo hata: ta:na: pitolo kone e leekeme. ¹² Kutupa mo wandiki pa:ta: alota: Ita: Lepekana: eiyeye naka: apa:na: tapakee leekeme. Koto leeke mo

wandikita: ipika: apa: lolueke alo aiya peekeme.
¹³ Kutupa atekema: mo belikina: eiyeke Dieikope epeekeeki opu haota: aiya manda:hande pulu pua hopula nunu piekeme. Kutupa mo da pa:ta: hatuku epeekeme. Kota: Dieikopema: Leibeni pa:ta: mo piekeeki paeyao la haleeke handa
¹⁴ Leibenima: alota: Aowe. Ota:e. Neketa: yaka loke homeke make we homekee leekeme. Kutupa Dieikopeta: sumba: homeke koto pa:ta: hayekeme.

Dieikopema: Leibenina: e pokaeyekeeki

¹⁵ Leibenima: Dieikope pa:ta: alota: Neketa: ya wanda:ma: mendiki ya:la: ekina: yaka e pahameke pokaalueke hone na wikita: yenki dupa mulueke laa lakie leekeme. ¹⁶ Leibenina: wandiki yaapo hayekeme. Mupeke wandikita: Lia yekeme. Wetepe wandikita: Leisolota: epeke tupa: lombeke wandiki seliapo yekeme.

¹⁸ Dieikopema:ta: Leisolota: hone wopu pieke handa alota: Yaka hone pa:la: yenkita: nakana:ma: I Leisolota miono leka:na:ta: kota: Ima: naka: e bapi wataake hata:na: pokaalueke leekeme.

¹⁹ Leibenima: hombo peaaso alota: Ima:ta: ma:nda: pa:ta: halo polo tupa:ta: epeke ekita: neke pa:ta: homeke kuluekema: I yaapo do pate hapana:e leekeme. ²⁰ Dieikopema:ta: Leisolota mulueke alo hata:ta: bapi wataake hata:na: e pokeekeme. Ipikana:ma:ta: Leisolota pukima: homeekeeki yalo ipiki pa:ta:ta: mo bapi manuta: pa nate tepo a:nda: hone wiekeme.

²¹ Kutupa Dieikopema: Leibeni pa:ta: alota: Hande nateta: do ma:la:ma: naka: wandiki miono

lae leekeme. ²² Koto ekina: Leibenima:ta: wanda: mina:la: natena: ne pambolo hata: paeyaosiki wi leekeme. ²³ Pate koto timbata: Dieikope pa:ta: Leisolo na hatuku peketa: Lia hatuku peekeme. Kutupa Dieikopema:ta: mo wandiki yaapo loke apa:taeyekeme. ²⁴ Kutupa Leibenima:ta: ipika: wandiki Liana: tamba: mina:la: wandiki ipika: pa hameke e pokaasa: wandiki Silipata: Lia pa:ta: haleekeme. ²⁵ Dieikopema:ta: timba ipika: wanda: yaapo peliolome hone wiekepate da ka:la:paasota: mo wanda:ta: Lia ya:ka:ta:me laa hande wiekeme. Kutupa ipiki Leibeni pa:ta: pua alota: Nakana:ma: I pa:ta:ta: do hauta: ekipeke pea pipe. Ima:ta: Leisolo muluekema: e poka pua:ma: nakana:ma: Ita: ekipeke makeao pipee leekeme.

²⁶ Leibenima: hombo peaaso alota: Mo mupeke wandiki pa haena: wetepena: wandiki amba:la halina: da pena: ala: ekita: do da hau dia:me. ²⁷ Koto ekina: nakana:ma: paa bapi wataake hata: ma:nda:na: yaka e paa pokaalena: kota: do pula homeke mo ne pamba:la:eki paena: laa Leisolo make neke kuluekema: hando hae leekeme.

²⁸ Dieikopema: a:pa:la:me laata: mo ne pambeeke pula homeke paeyeketa: Leibenima: waneke Leisolo make Dieikopena: wanda: haena: haleekeme. ²⁹ Leibenima: ipika: pa hameke e pokaasa: wandiki Bilihata: ipika: wandiki Leisolona: tamba: mina:la: wandiki haena: haleekeme. ³⁰ Dieikopema:ta: Leisolo yaapo make loke apa:taeyekeme. Kutupa telipuna: pukima: homeekepate Leisolota: pukima: wopu homeekeme. Kutupa ipikana:ma:ta: paa bapi wataake hata: Leibenina: e paa pokaeyekeme.

Dieikopena: mendiaeyeke wekiwandiki

³¹ Dieikopema: Liata: Leisoloma: pieke tupa: pukima: wopu na homeeke handaa mo Tekehalima:ta: Liata: wekiwandiki mendina: leekepate Leisoloma: weki kenohali hayekeme.

³² Liata: weki loke lomba hali weki mondu wiekeme. Ipikana:ma: aloma: Mo Tekehalima:ta: yaka ka:nda: handa I tamba: ma:la: ekina: yaka halikima:ta: ameta: I pukima: homilieke leekeme. Koto ekina: mo wekina: bikita: Lubeni leekeme.

³³ Weki loke paa lomba hali weki ma:nda: mondu wiekeme. Ipikana:ma: aloma: Ya halikima: Ita: pukima: na homa:la:eki Tekehalima: opu hao do weki ka:la: ekina: ipika: bikita: Simiono leekeme.

³⁴ Mo wanda:ta: weki loke paa lomba hali weki ma:nda: ombu mondu wiekeme. Kutupa mo wanda:ma: aloma: Ima: yaka halikina: weki tepo mondu wialo ekina: yaka halikima:ta: I pa:ta: hone witolo I yaapo ta:ma:ni pilieke laa mo wekina: bikita: Lipai leekeme. ³⁵ Kutupa weki loke paa lomba hali weki ma:nda: ombu mondu wiekeme. Ipikana:ma: aloma: Ameta: Tekehalina: biki mea mina:lialueke laa mo wekina: bikita: Diuda leekeme. Kutupa weki mondu tunkuliekeme.

30

¹ Pate Leisoloma:ta: Dieikope weki ma:nda: na mendiaaso hata:ta: hakepiki pa:ta: a:nda: tunkulolo hata: Dieikope pa:ta: aloma: I homuluekema: wekiwandiki kie leekeme.

² Koto leeke Dieikopeta: Leisoloma yaapo mineke pankolo hata: aloma: Ima:ta: Koda: topo pea:peke na ya:la:pate pa neke weki mendiaapa:na: yeke ipikana:ma: sa:sa: pitolo pia:ka:ta:me leekeme.

³ Koto ekina: mo wanda:ma: alota: Yaka weki mendialo pa:la: tupa: yaka pa hameke e pokaasa: wandiki doma: pelia:peke. Kutu pilia: ekima:ta: ipiki pa:ta: yama: ama: au loluekema: loa:me leekeme. ⁴ Koto ekina: ipika: haliki pa:ta: Biliha haleeke handa loke apa:tapekeme. ⁵ Kutupa Bilihata: weki loke lomba Dieikopena: hali weki mendiaeyekeme. ⁶ Leisoloma: alota: Koda:ma: telipolo hata:ta: I maleke lila:me. Ipikana:ma:ta: yaka pua: yeni opua weki ka:la:me leekeme. Koto ekina:ta: mo wekina: bikita: Da:ni leekeme. ⁷ Kutupa Bilihata: weki loke paa lomba ipikana:ma: Dieikopena: yaapo peao weki mondu wiayekeme. ⁸ Kutu pieke handaa Leisoloma: alota: Ima: yaka asi yaapo a:nda: tieke pua:pate Ima: bepolalo ekina:ta: kota: mo wekina: bikita: Na:petali leekeme.

⁹ Kutupa Liama:ta: ipiki weki mondule piekeeki tunkuliekeeki hando haota: ipika: pa hameke e pokaasa: wandiki Silipata: Dieikopema: weteke au laena: haleekeme. ¹⁰ Kutupa Silipama:ta: Dieikopena: hali weki mendiaeyekeme. ¹¹ Kota: Liama: alota: Epekeeki ma:nda: I pa:ta: a:pa:la:me laa mo wekina: bikita: Ka:de leekeme. ¹² Kutupa Silipama: Dieikopena: hali weki ma:nda: mendiaeyeke ekina: ¹³ Liama: alota: Ita: ta:na: tieke wopu pa:la:me. Ameta: wanda:wekima: Ita: ta:na:ma: homa:la: wanda:e lelimikie laa ipika: bikita: A:sia leekeme.

¹⁴ Mo hande widi kina:ta: Lubenita: oni e pa:ta:manu pua mo ma:nda:teiki leke ti kiliki handa: wia ipika: inkiki Lia pa:ta: a:pa haleekeme. Kutu pieke Leisoloma: Lia pa:ta: alota: Pilisi naka:

wekina: ti kiliki I ma:nda: kie leekeme.

¹⁵ Koto leeke Liama: hombo peaaso alota: Nakana:ma: yaka haliki pake nele ekita: ana: na pa:la:pe. Ameta: pa yaka wekina: ti kiliki tonka:na: muluekema: alepe leekeme. Kota: Leisoloma: alota: Naka: wekina: ti kiliki I ma:nda: kika:na:ta: kota: ame timbata: Dieikope yaapo poluelena:e leekeme.

¹⁶ Kutupa welealo nane Dieikopeta: oni e pa:ta:manu hao epeeke handaa Lia hama opolu bao manda:hande pulu pua alota: Ima: yaka wekina: ti kilikima: nekena: amba: hamboa:ma: ame timbata: I yaapo pelipikie leekeme. Koto ekina: koto timbata: Dieikopema: mo wanda: yaapo peliekeme.

¹⁷ Koda:ma: Liana: pieke yeni hombo peaasota: weki loke lomba ipikana:ma: Dieikopena: yunki pao weki mendiaeyekeme. ¹⁸ Liama: alota: Yaka pa hameke e pokaasa: wanda: yaka haliki pa:ta: haloeke handaa Koda:ma: yaka yenki ka:la:mee laa mo wekina: bikita: Isaka leekeme. ¹⁹ Kutupa Lia weki loke paa lomba ipikana:ma: Dieikopena: yunki mindiki hata: peao weki mendiaeyekeme. ²⁰ Kutupa Liama: alota: Koda:ma: I pa:ta: ota: epeke pa kita:la: ale ka:la:me. Koto ekina: ameta: yaka halikina: yunki mindiki hata: weki mendiaaso ekina: I pukima: homa handa: milieke laa mo wekina: bikita: Sebuloni leekeme. ²¹ Wetepena:ta: Liama: wandiki mondu wia bikita: Daena leekeme.

²² Kutupa Koda:ma: Leisolo hone u haota: ipika: pieke yeni opua weki mendina: leekeme. ²³ Mo wanda:ta: weki loke lomba hali weki mondu

wiekeme. Kutupa alota: Koda:ma: yaka yala: pa:la: ekita: weki kitolo hata: mea baala:me.

²⁴ Koto ekina: mo Tekehalima: I weki ma:nda: paa kina:e alo hata: koto wekina: bikita: Diosepe leekeme.

Dieikopema: Leibeni yaapo pi lo tonkaepekeeki

²⁵ Mo Diosepe mendia hoki naneta: Dieikopema: Leibeni pa:ta: alota: I yaka da ponoma: I tapae laa alota: ²⁶ Mo Ima: naka: e pokao molo wekiwanda: mea hatuku mina:pa:lao pono lae. Pa ekipeke Ima: naka: e epeke tupa: pokalo ekita: naka: hone wilimee leekeme.

²⁷ Koto leeke Leibenima: ipiki pa:ta: alota: Ima: doeki lono lae. Mo ale paeyao molo ekita: Ima: handeau opao handa: witolo Koda:ma: I epeala: ekita: neke pa:ta: yama: pa:la:me laa hone ulume.

²⁸ Koto ekina: Ima: neke hambuluekema: naka: yenki dupae laa lae leekeme.

²⁹ Dieikopema: hombo peaaso alota: Ima: naka: e pokaaloeki make yaka kiki tukiki pa:ta: naka: sipisipi ma:na:manu sa:mba:lala:eki make naka: handeleme. ³⁰ Mo I ai na epeke hano hosiki siki wia hae ekita: ameta: tieke kiake sa:mba:la:pa ula:me. Kutupa mo Tekehalima:ta: Ina: yeke neke epeaala:me. Koto ekina: ameta: Ima: yaka eki-manu handeteke halo polo natee leekeme.

³¹ Koto leeke Leibenima: alota: Ima:ta: neketa: ekipuma: hambonope leekeme. Dieikopema: hombo peaaso alota: Ita: yenki kipa:la:me. Nakana:ma: Ima: do alo ekina: a:pa:la:me leka:na:ta: kota: naka: sipisipi ma:na:manu paa handeteke hawalueke. ³² Koto ekina: ameta: naka: sipisipi polu pa:ta: puata: mo punu pa:la: sipisipi

ikikimanu make wape wape piki o au au la:la: nanikosi ikikimanu make yata:pa meono lae. Kotoeki homeketa: mo yaka hone pa:la: yenkie. ³³ Koto ekina:ta: wetepe nina:ta: Ima: neke na makealomee laa ana:na: handilipikie. Pa ekipeke nakana:ma: yaka molo yenki handulueke alo epeka:na:ta: mo Ima: au au na la:la: o wape wape na piki nanikosi o punu na piki sipisipi ma:nda: wia haowa:ka:na:ta: kota: pake na:la:me laa handa: wilipikie leekeme.

³⁴ Leibenima: hombo peaaso alota: A:pa:la:me. Mo nakana:ma: aleeki ota: pupana:e leekeme.

³⁵ Pate koto natena: kone Leibenima:ta: mo wape da:peda:pe piki o au au leke nanikosi hali ekimanu make mo au au leke wanda: ma:na: paeyao siki make kutupa mo punu piki sipisipi paeyao make yata:po miekeme. Kutupa ipika: weki tonu paeyaoma: handeteke haena: laata: ³⁶ Dieikope mina:pa:lao koto au au leke ma:na:manu mea nate tepona: polo pieke tupa: papate mea pemekeme. Kutupa Dieikopema:ta: mo hande mina:pa:laeyeke au au na leke ma:na:manu handeteke hayekeme.

³⁷ Dieikopema:ta: mo ta:ta: ta:ta: piki ti paleke-manu mea hake pu lopa lopa pina:ta: mandane yonkelekemanu loka:la: mepi piekeme. ³⁸ Kutupa ipikana:ma:ta: do ti paleke manuta: mo ma:na: manuna: ikali no haemeke kawaso wieke alena: pua nokopeekeme. Ipikana:ma: koto pate wieke ekita: mo ma:na: manuma:ta: ikali nolo a:pa koto pate tia:tiki pieke piekeme. ³⁹ Kutupa mo nanikosi manuma: mo ti palekemanu nokopeeke alena: tia:tiki pimikita: kota: mo panake mendia:tiki

pimiki ikiki sunuta: au au la make wape wape piki ekimanu mondu wia:tiki pimikime.

⁴⁰ Koto ekina: Dieikopema:ta: mo sipisipita: nanikosi yaapo na apa:take ta:ta: haena: laata: mo koto sipisipi paeyaota: mo Leibenina: au au leke make punu piki sipisipimanu haya: nanema: leke popeleke yao haena: leekeme. Dupieke ekima:ta: ipika: ma:na:manu aneke hapu sa:mba:la:pa witolo hata: mo Leibenina: ma:na:manu ta:ta: putupa haena: leekeme. ⁴¹ Kutupa mo hande panka wiki wanda: ma:na: manuna: puteke pambiekeeki handolota: Dieikopema:ta: mo ma:na: manuma: ikali no haemeke kawaso wieke alena: tia:tiki pina: yeketa: mo ti paleke manuta: koto pate noka:pa:tiki piekeme. ⁴² Pate mo honkopu na hake ma:na:manu haemeke alena:ta: mo ti palekemanu na wia:tiki piekeme. Kutu pieketa: Leibenita: mo honkopu na hake ma:na:manu minolo hata: Dieikopeta: mo panka wiki ma:na:manu wia hayekeme. ⁴³ Kutu pieke ekima:ta: Dieikopeta: hamoko tieke hayekeme. Ipikita: sipisipi pita: nanikosimanu make pa hameke e pokaasa: tapake make kemelomanu make donkimanu make ota: wopu wia hayekeme.

31

Dieikope pindipa peekeeki

¹ Dieikopema:ta: mo Leibenina: eiyeye tonuma: lemekeeki opieke ekita: dupae. Dieikopema:ta: mo nika: apa:ma: wia haya: ale paeyao ma:la:me laa Ipika: hamoko hala: ekita: mo nika: apa:na:eki ma:la: ekima: pa:la:mee lemekeeki opiekeeki.

² Kutupa make ipikana:ma: mo Leibenita:

amba:ta: homu piekepate ameta: leke tankema:
handeekkeeki handeekeme. ³ Koto ekina: mo
Tekehalima: ipiki pa:ta: alota: Mo naka: apa:na:
kenke nane make naka: tapake pa:ta: make paa
pue. Kutupa Ita: neke yaapo halueke leekeme.

⁴ Koto leeke Dieikopema:ta: Leisolo pita: Lia
yaapo pa:ta: mo ipika: ma:na:manu hayeke
alena: ipiki a:pa manda:hande pia:pa:peke laa pi
tapaeyekeme ⁵ Kutupa ipikana:ma: mo wanda:
yaapo pa:ta: alota: Ipilika: apa:ma:ta: I pa:ta:
amba: pia: tupa: homu na piki pa leke tankema:
handa:la:eki Ima: handolome. Kutu pa:la:pate
yaka apa:na: Koda:ma:ta: I yaapo hala:me. ⁶ Yaka
welema: ipilika: apa:na: e pokalo ekita: hone
wilipime. ⁷ Kutu pua:pate ipikana:ma:ta: I makeao
make yaka yenki manuta: hoto kiki yaapo natena:
honditi pa:la:mee. Koto pina: kone Koda:ma:ta:
ipikana:ma: I na hoeyaena: lea:me. ⁸ Pa mo
ipilika: apa:ma: alota: Mo au au lelie nanikosi
manuta: naka: yenkie laa la:tiki pieketa: kota:
mo ma:na: paeyaoma:ta: au au lekeeki mondu
pamba:tiki piekeme. Kutupa paa alota: mo wape
wape pilia: nanikosita: naka: yenkie pa la:tiki pia:
dina:ta: kota: mo ma:na: paeyaoma:ta: wape wape
pikieki homeke mondu pamba:tiki pia:me. ⁹ Kota:
Koda:ma:ta: mo naka: apa:na: ma:na: manuta: pao
mea I pa:ta: ka:la:me.

¹⁰ Mo ma:na:manu tita:la: kina:ta: Ima: dupiki
upa pua:me. Mo tia:tiki pimi nanikosi halieki
manuta: au au laa make wape wape pikieki
homeke handoa:me. ¹¹ Kutupa mo Koda:na:
enisoloma: upama: I pa:ta: alota: Dieikopeo leeke
Ima: Wae loa:me. ¹² Koto loeke alota: Handa:e.

Mo tita:la: nanikosi halieki manuta: mo au au leke make wape wape piki ekimanu homekee. Dupita:la: ekita: mo Leibenima: neke pa:ta: pita:la:eki handolo hata: Ima: dupiki hau pina: alome. ¹³ Ita: nakana:ma: mo hande toopita: hone u tiaasa: ale wina: la olipi oeta hola keke pi la: wi ale Bedele hama pa:ta: peneme yao epoa: Koda:e. Koto ekina: ameta: mo neke mendia: kenke nane polena: tikitiki yae laa lea:me leekeme.

¹⁴ Koto leeke Leisolo pita: Lia yaapoma: Dieikopena: pi hombo peaaso alota: Mo dikana:ma: dika: apa: pa:ta: mea:peke ale ma:nda: dia:me. ¹⁵ Ipikana:ma: dikita: da ma:nda: wanda:ma: handaala:me. Ipikana:ma:ta: diki tapao mia: manita: na:ta: pa:la:me. ¹⁶ Mo Koda:ma: dika: apa:na: alemanu paeyao ma:la: ekita: dika:eki make diki wekiwandikina:eki konee. Koto ekina: mo Koda:ma: neke la ka:la:eki kone pie lepekeme.

¹⁷⁻¹⁸ Koto ekina: Dieikopeta: mo ateke hayeke alena: Keinani nane poluekema: tikitiki yaeyekeme. Ipika: wekiwandiki make weteke tonu make mo kemelomanu manda pitaeyekeme. Kutupa ipika: ma:na:manu paeyao make mo ipika: Mesopoteimia hata: mieke alemanu paeyao mea pulu haena: leekeme. ¹⁹ Leibenita: ipika: sipisipi manuna: itiki tunkulu pu moneayeke hoki nane haena: Leisoloma:ta: atekena: da pa:ta: pa wepia wieke koda:manu pake miekeme. ²⁰ Dieikopema:ta: ipiki mina:pa:laasome laa Leibeni na opuaeyeke ekima:ta: Leibeni makeaeyekeme. ²¹ Ipikana:ma:ta: ipika: alemanu paeyao mea ipupulo mina:pa:laeyekeme. Kutupa

mo Yupoteitisi ikali yuma pua mo yu elimanu wiki Kilia:de kenke nane polueke alo pemekeme.

Leibenima: Dieikope telimea peekeeki

²² Nate tepo paeyeketa: Dieikopeta: pindipa pa:la:me laa ma:nda:ma: Leibeni la haleekeme.

²³ Kutu pieke handaa ipika: haliweki hatuku hoto wataake hata: natena: Dieikope telia: mea pua mo yu eli hapeleke Kilia:de kenke pa:ta: pua teliminimikime. ²⁴ Koto timbata: Koda:ma: Leibeni pa:ta: upama: alota: Nakana:ma: Dieikopena: ala:ta: ma:nda: mulueke alo hata: paala: tiaapeke hau ma:nda: ota: na pea:peke laa leekeme. ²⁵ Dieikopema:ta: ipika: palai da manuta: mo pote pa:ta: a:eyekeme. Kutupa make Leibeni ipika: palai data: ipika: da haliweki ameḷe mo pote eli wiki Kilia:de kenke pa:ta: a:eyekeme.

²⁶ Leibenima: Dieikope pa:ta: alota: Nakana:ma: Ita: ekipeke makeao mo yaka wandiki yaapota: mo a:nda: pa:ta: dipula mina:la: wanda:wekima: handeke tupa: hatuku mea a:pa pelepe. ²⁷ Ita: ekipeke makeao I na opuake yopusiki doda:pikima: a:pa pelepe. Nakana:ma: I lekana: yoluta: mo neke tapaaso hata: pota:na: ta:na:ma: homolo kida make tapekema: handeke ale make litolo hata: emelimanu lo tapaalo pua:me. ²⁸ Nakana:ma:ta: yaka wandiki yaapona: wekiwandiki make yaka wandiki yaapo make a:taloe pi alo hata: nunu na piono lemee. Koto hauta: ota: ti na piki hau peleme. ²⁹ Ima:ta: neke hoeyalo polo honkoputa: ula:pate naka: apa:na: Koda:ma:ta: ambaneketimba I kinki pitolo alota: Neke paala: tiaapeke hau ma:nda: ota: na pea:peke lea:me. ³⁰ Ima: hone

witolota: neketa: da ai a:pawema: ta:na:ma: ho-
molo hata: pelepate ekipeke ya da pa:ta: ua: koda:
alemanu pake naa a:pa pelepe leekeme.

³¹ Koto leeke Dieikopema: hombo peaaso
alota: Yaka honema:ta: nakana:ma: naka:
wandiki yaapo pao milipipatema: Ima: paala:ma:
homoa:me. ³² Pate ma:nda: epima: naka: wepia
wiki koda:manu wia haemeka:na:ta: kota: koto
someta: lu homaena:e. Do dika: haliwekima:
wekitisi haaso haena:ta: pa naka: alemanu weiya
naka: ekita: mia:peke laa leekeme. Koto leekeeki
Dieikopema:ta: mo Leisoloma: Leibenina: wepia
wieke koda:manu pake neekeeki na handeekeme.

³³ Koto leeke Leibenima:ta: Dieikopena: palai
da pa:ta: pua weiya kutupa Liana: palai da pa:ta:
make mo pa hameke e pokaasa: wanda: yaapona:
palai da pa:ta: make pua weiyekape ipika:
wepia wieke koda:manu na handa: wiekeme.
Kutupa Leisolona: palai da pa:ta: peekeme.

³⁴ Leisoloma:ta: mo hande da pa:ta: wieke wepia
wieke koda: manuta: mo kemelo ma:na:na: hoki
manda yama pita:la: seama: handeke alena: u
hayeke nu pa:ta: mendia ipikita: manda pua
pitiekeme. Leibenima:ta: mo palai da pa:ta:
weiyekape na handa: wiekeme. ³⁵ Leisoloma:
ateke pa:ta: alota: Apa:o. I yaapo mineke na
panka:peke. Mo naka: leke popelekema: I na
tiao halo ekita: Ita: kaisepo da handolome laa
leekeme. Kota: Leibenima:ta: weiyekape ipika:
wepia wieke koda:manu ota: na handa: wiekeme.

³⁶ Kutu pieke handaa Dieikopeta: mineke
tunkulu mea nalo hata: alota: Ima:ta: ekipiki
ata:ka: peaasa:eki polope laa mineke pankolo

hata: lota: pitolo alota: Mo I telia: mea epele ekita:
Ima: hando tombo ula: pi yambololo ekima: pie
 leeke pelepe. ³⁷ Ameta: nakana:ma: yaka ala:ta:
 ala:ta: paeyao koto talo pelema: mo naka: da pa:ta:
 ula: ale manuta: hando ekimanu handa: wilipe.
 Naka: haliwekima: make yaka haliwekima: make
 handolota: epima:ta: ota: hau pa:la:mee lena:ma:
 do hamekena: mea wie. ³⁸ Ima:ta: 20 bapina: neke
 yaapo haowa:me. Naka: sipisipi manuma: make
 nanikosi manuma: make ikiki pa epeke ombu
 mendiolo haememe. Kutupa make Ima:ta: naka:
 sipisipi hali ekimanu homeke ma:nda: ota: na
 lu noa:me. ³⁹ Mo tikene ma:na: yeti sayalema:
 naka: sipisipi ma:nda: lu neeketa: kota: Ima:ta:
 ota: yaka kone epeatiki pua:me. Ima:ta: yaka pu
 hoeyaasoeki dia:me laa loluekema:ta: neke na a:pa
 wala:tiki pua:me. Kutupa nakana:ma:ta: mo timba
 o natena: pake na:tiki pia: ekita: I pa:ta: ota: ai koto
 kone epeae laa la:tiki pime. ⁴⁰ Hoto anakema: mo
 natena:ta: nate titipuma: homa:la:eki mea:tiki pea
 timbata: kosa:ma: homa:tiki pitolo u pelia:peke
 na ya:tiki pia:me. ⁴¹ Koto hauta: mo hande
 neke yaapo hatia pu haowa: 20 bapi tukiki
 pa:ta: pia:ekie. Ima:ta: 14 bapita: naka: wandiki
 yaapo muluekema: naka: e pokaoka:na: mo
 yunki mindiki hata: bapina:ta: naka: ma:na:manu
 ma:nda: muluekema: handeteke haowa:me. Kutu
 piono kone nakana:ma:ta: yaka yenkita: hoto
 kiki yaapona: topo pime. ⁴² Mo yaka apa:tonu
 Eipoloha:ma: Aisa:ke yaapona: Koda: I yaapo na
 hata: yoluta: nakana:ma: Ita: amba: kone kiki
 hameke pono tapaalo pime. Pate Koda:ma:ta:
 yaka ka:nda: make Ima: pokoa: e make hando

haota: ambaneke timbata: ipiki paeyaaso hata: I
maleke lia pia:me leekeme

*Dieikope pita: Leibeni yaapona: pi lo tonkaepe-
keeki*

⁴³ Leibenima: Dieikope pa:ta: hombo peaaso
alota: Do wandiki yaapota: yaka wandiki
yaapoe. Ipilika: wekiwandikita: yaka ekie.
Kutupa do ma:na:manu paeyaota: yaka ekie.
Handa:taa. Do ale paeyaota: yakaeki ya:la:me.
Pate Ima:ta: do yaka wandiki yaapo make ipilika:
wekiwandiki make pao muluekema:ta: hau
ma:nda: pea:peke na ya:la: ekina:ta: ⁴⁴ kota: neke
yaapo a:pa:la:me laa pi tonkaluekema:ta: Ita:
tikitiki yao halome. Ameta: mo dika: pi tonkao
witolopa:eki niminao haluekema:ta: toopimanu
mu momba:la hombuta: hapana:e leekeme.

⁴⁵ Koto leeke Dieikopema:ta: niminao halo
pieke toopi mea haena: laata: ⁴⁶ ipika: haliweki
pa:ta: alota: Mandane toopimanu mu hombuta:
hape leekeme. Kutupa koto toopimanu mea
hombuta: hayeke ale tea: naneta: iki paeyao
pita: ne nemekeme. ⁴⁷ Koto pateta: Leibenima:ta:
Dieka Sahaduda leekeme. Kutupa Dieikopema:ta:
Ka:lidi leekeme. ⁴⁸ Leibenima: Dieikope pa:ta:
alota: Do mu mombololopa: toopi manuma:ta:
diki telipuna: hone u tialieke leekeme. Koto ekina:
yeke koto pateta: Ka:lidi leekeme. ⁴⁹ Leibenima:
ombu alota: Diki ta:ta: pualu pupa:ka:na: maketa:
Tekehalima: diki handeteke haena:e laa mo
alena:ta: biki ma:nda: Misipa make leekeme.
⁵⁰ Leibenima: pi paa alo alota: Nakana:ma: yaka
wandiki yaapo epeke tupa: na handeteke hake

o wanda: ma:nda: mu pika:na:ta: Ima:ta: na opulu polopate Koda:ma:ta: diki handa:la:me laa hone wia:peke. ⁵¹ Dota: neke diki tukikina: Ima: mu mombololo toopi manue. Kutupa do toopita: niminapeke toopie. ⁵² Do mombololopa: toopimanu make do niminapeke ekina: toopi maketa: diki hone u tialo pa:la:ekie. Koto ekina: Ima:ta: neke hoeyaluekema:ta: do mombololopa: toopimanu ankulao na ipulueke. Kutupa nakana:ma: I hoeyaluekema:ta: do toopimanu o do niminapeke toopi ula:eki ankulao na a:pa:peke. ⁵³ Mo Eipoloha:ma: pita: Neiho yaapona: Koda:ma: dika: haumanu telipaena:e leekeme. Koto leeke ekina: Dieikopema:ta: mo ipika: apa: Aisa:kema: yeiya: lao yeni pu hayeke Koda:na: bikina: mo pi la: wipikieki opulueke laa keke pi la: wiekeme. ⁵⁴ Kutupa ipikana:ma: ma:na: ma:nda: liata: mo potena: Koda: pa:ta: yeni hau pea ipika: haliweki wi la: meata: ne nemeke. Ne no paeyaota: koto timbata: mo pote pa:ta: pelimikime. ⁵⁵ Da kelepeeketa: Leibenima: ipika: wandiki yaapona: wekiwandiki make waneke yaapo make nunu peata: paa da poluekema: la:ka:la peekeme.

32

Dieikopema: Iso manda:hande puluekema: tiki-tiki yaeyeke ekie.

¹ Dieikope pota:na: pulu haena:ta: mandane enisolomanu manda:hande piekeme. ² Kutaa ipikana:ma: mo enisolomanu hando hao alota: Dota: Koda:na: ta:ka:li dae laa Koto pateta: Mahaneimi leekeme.

³ Dieikopema:ta: mo Idomo kenke nane hameke Iso pa:ta: pi mea polo pieke haliweki amba:la pulu haena: tapaeyekeme. ⁴ Ipikana:ma: mo haliweki pa:ta: dupa pua lapa:peke laa la halolo alota: Ita: naka: pi opua e pokaasa: some Dieikopema: yaka you hali Iso neke pa:ta: do pi lo tapaasome. Ita: ai na epoa: ekita: Leibeni yaapo hao ameta: paa la:ka:la ipulume. ⁵ Ima:ta: kaomanu make donkimanu make sipisipimanu make nanikosimanu make pa hameke e pokaasa: wanda:hali make miniki ipulume. Ya tiekeo. Ita: ta:na:ma: homa handa: mina:lepe laa do pi tapaasome laa lapa:peke leekeme.

⁶ Kutupa mo pi mea pemeke haliweki Dieikope pa:ta: paa la:ka:la ipulu alota: Nikita: naka: kame Iso pa:ta: pua lomeke handaa ipikita: neke manda:hande pulueke alo hata: amba: pota:na: ipula:me. Kutupa ipikita: 400 haliweki ameḷe ipula:me laa lemekeme. ⁷ Koto ekina: Dieikopeta: paala:ma: homolo hata: hone ti yokeekeme. Kutupa ipikana:ma:ta: mo ipiki ameḷe haemeke wanda:hali make ipika: sipisipimanu make nanikosimanu make kaomanu make kemelomanu make tapake yaapo putupa: alu piekeme. ⁸ Ipika: honema:ta: Isoma: mo titina: tapake a:pa hoeyaeya:ka:na:ta: kota: mo wetepena: ekita: pindipina:e hone wiekeme.

⁹ Kutupa Dieikopema: yeni pitolo alota: Yaka mei Eipoloha:ma: pita: yaka apa: Aisa:ke yaapona: Koda:o. Yaka pi opie. Tekehalio. Nakana:ma: I pa:ta:ta: mo yaka kenke pa:ta: make yaka tapake pa:ta: make paa la:ka:la pue laata: Nakana:ma:ta: ala:ta: ala:ta: paeyao epealueke laa I la kimee.

¹⁰ Ita: naka: e pokaaso hali hata: nakana:ma: I pa:ta: a:ta:ma: homa tamba: mina:la:eki make kima: na homa:la:eki make ki ekita: Ita: ana: na pa:la:me. Ima:ta: mone yopuluta: mo hande Diodani ikalita: ala:ta: ma:nda: na miniki pa tumapu piti homeke yumua:pate pa ame ipuluta: do tapake yaapo ame_{le} ipulume. ¹¹ Koto ekina: ya Tekehalio Ita: yaka kame Isoma: pulu pa:la: ekina: I pa:ta:la:e. Ipikita: niki ame_{le} a:nda: pea niki paeyao make mo wekiwanda: make hoeyaaluekema: ipula: ekina: I pa:la: pita:la:mee. ¹² Nakana:ma:ta: I pa:ta: pi la: witolo mo ala:ta: ala:ta: paeyao epeao make kutupa Ima: monduma: monduma: pulua: wekiwandikina: wekiwandikita: ma:nda:ma: na yata:polo pa:la: tupa: mo dawala tea:na: ula: ikali houma: handekeeki kulueke laa la: wi pita: hone wie laa Koda: pa:ta: yeni piekeme.

¹³⁻¹⁵ Koto timbata: koto pate peliolo hata:ta: Dieikopema:ta: hameke Iso pa halo pieke ma:na:manu dupa yata:po miekeme. Nanikosita: 200 wanda:eki pita: 20 halieki make sipisipita: 200 wanda:eki pita: 20 halieki make kemelota: 30 ikiki andu haleekeeki pita: ika: ikiki tonu make 40 kaomanu make kiki yaapo kao halieki make donkita: 20 wanda: ekimanu pita: kiki yaapo donki halieki make paeyao yata:po miekeme ¹⁶ Kutupa ipikana:ma:ta: ika: homeke tapake tapake sununa: haena: loma: loma: peata: homeke homekena:ta: hali homekema: handeteke haena: loma: loma: pina: leekeme. Kutupa mo haliweki pa:ta: alota: Iki amba:la pulu hata:ta: mo homeke homeke ma:na: tapakena: tukikina:ta: waleke uma: uma: pina: lapa:peke laa mana: leekeme. ¹⁷ Kutupa mo titina:

ma:na: mea peeke some pa:ta: alota: Mo yaka kame Isoma: neke manda:hande pea neke lota: pitolo Naka: you someta: epi ya:ka:ta:pe o Hane pulipe o Do ipulimi ma:na: manuta: epina: ekipe laa lota: pia:ka:na:ta: ¹⁸ kota: nakana:ma: dupa hombo peaaapeke. Ikita: mo naka: e pokaasa: hali Dieikopena: ekie. Ipikana:ma:ta: mo ipika: you some Iso pa:ta: pa hameke hala:la:eki tapaala:me. Kutupa Dieikope ipikita: nika: hoki nane ipula:me laa lapeke leekeme. ¹⁹ Kutupa mo hoki pa:ta: hali make tepo peao hali pa:ta: make mo paeyao pa:ta: make homeke pi kone loma: loma: pitolo hata: alota: Iso manda:hande pimika:na:ta: dupa lapa:peke laa la halolota: ²⁰ dupa make lapa:peke. Aowe. Naka: e pokaasa: hali Dieikopeta: nika: hoki nane kone ipula:me lapa:peke leekeme. Dieikopena: honema:ta: mo pa hameke hala:la: ale manuma: hamekena: puki epeao kutupa ipiki pua manda:hande pua:ka:na:ta: Ima: pua: hauta: pa paeyawalieke laa honema: piekeme. ²¹ Koto ekina: mo pa hala:la: ale manuta: titina: pulu haena:ta: koto timba ipikita: mo ipika: palai da pa:ta: peliekeme.

Dieikopema: Penielo kenke pa:ta: tonka:neli piekeeki

²² Koto homeke timba koneta: Dieikope tiao ipika: wanda: yaapo make mo e pokaapeke wanda: yaapo make ipika: kiki yaapona: ankena: homeke wekiwandiki make mo Dia:boko ikali yuma: pa pena: tapaeyekeme. ²³ Kutupa mo tapake tapaota: ipika: ala:ta: ala:ta: paeyao siki make tapaeyekeme. ²⁴ Pate ipikita: ipika:

siki pao hayekeme. Kutupa koto timbata: hali ma:nda: a:pa ipiki yaapo tonka:neli pitolo haena:ta: da kelepeekeeki teke pa:ta: mieke mina:pa:laluekema: ²⁵ mo somema: mo tonka:neli pita:la: ekita: ipikana:ma: na bepolapeke ya:ka:ta:me laa handolo hata: kota: mo Dieikopena: pelimokona: lieke handaata: pelimoko yoka: endiaeyekeme. ²⁶ Kutupa mo halima: alota: Da ka:la:pa:la:me. I pono lae leeke handaa Dieikopema: hombo peaaso alota: Neke ai na tapake. I a:nda: epeaeka:na:ta: kota: neke tapaalueke leekeme.

²⁷ Koto leeke mo halima: lota: pitolo alota: Naka: bikita: epipe leekeme. Ita: Dieikopee leekeme.

²⁸ Kota: mo halima: alota: Ameta: naka: bikita: Dieikope dia:ya:lieke. Pa ekipeke nakana:ma:ta: Koda: yaapo make hali yaapo make tonka:neli pea bepolae ekina: naka: bikita: Isulaie leekeme.

²⁹ Koto leeke Dieikopema: alota: Ameta: kota: naka: biki la kie leekepate ipikana:ma: hombo peaaso alota: Ekipeke nakana:ma: yaka biki opuluekema: alepe laa leekeme. Koto laata: ipikana:ma: Dieikope epeayekeme.

³⁰ Kota: Dieikopema: alota: Ima:ta: Koda:ta: ota: leke popeleke pa:ta: handa: alu pua:pate Ita: na homeke pa halomee leekeme. Koto ekina: koto alena:ta: Penielo leekeme. ³¹ Dieikopeta: Penielo mina:pa:laaso haena:ta: nate opeekeme. Ipikita: ipika: pelimokoma: yoka: endiatiki peekeme. ³² Ame do maketa: mo Isulaina: monduma: monduma: pieke wekiwandikina: wekiwandikima: maketa: mo pelimoko tunala: pa:ta: hala: honkoputa: na no halememe. Pa

ekipeke Dieikopeta: mo koto honkopuna: lieke
ekina: pitelememe.

33

Dieikopema: Iso manda:hande piekeeki

¹ Dieikopema:ta: Iso ipika: 400 haliweki ameḷe epemeeki hando haota: ipika: wekiwandikita: mo Lia make Leisolo make mo e pokaepeke wanda: yaapo make teli pea haoma: haoma: pina: leekeme. ² Ipikana:ma:ta: mo e pokaeyeke wanda: yaapo ipilika: wekiwandiki ameḷe titina: haena: laa koto hoki pa:ta:ta: Lia ipika: wekiwandiki ameḷe haena: laata: mo Leisolo pita: Diosepe yaapota: sale nane haena: leekeme. ³ Kutupa Dieikopema:ta: ipiki amba:la titina: pua mo ipika: hameke handa:tia pulu hata: hoto wataake hata:na: oni kenkena: panda: puniaeyekeme. ⁴ Pate Isoma:ta: aiya ipiki manda:hande pulu pulu hata: ipika: kiki yaapo bao hameke hopulolo hata: nunu piekeme. Ipiliki telipuna: e lepekeme. ⁵ Kutupa Isoma: lekema: lekema: pitolo hata: mo wanda:weki make wekiwandiki make handolo hata: alota: Do neke ameḷe hala: wanda:halita: epi ameda ya:ka:ta:pe laa lota: piekeme. Dieikopema: hombo peaaso alota: Kameo. Dota: Koda:ma: apetolo hata: I ka:la: wekiwandikie leekeme. ⁶ Kutupa mo e pokaepeke wanda: yaapo ipilika: wekiwandiki ameḷe a:pa panda: puniaemekeme. ⁷ Kutupa Lia pita: ipika: wekiwandiki ameḷe a:pa panda: puniaemekeme. Kuta ota: wetepe naneta: Diosepe pita: Leisolo yaapoma: a:pa panda: puniaepkekeme.

⁸ Isoma: lota: pitolo alota: Pa mo titina: manda:hande pua: tapaketa: kotota: eki laa pipe leekeme. Dieikopema: hombo peaaso alota: Kotota: nakana:ma: I pa:ta: ta:na:ma: homoelena: yeke tapao pua:me leekeme.

⁹ Pate Isoma: alota: Kameo. Ita: ana:na: wia haloma: naka: wia hale ekita: naka: kone wia hae laa leekeme.

¹⁰ Dieikopema: alota: Pilisi ota: dia:me. Nakana:ma: I pa:ta: ta:na:ma: homeka:na:ta: kota: yaka pa hameke kitolo alemanu mie. Ameta: nakana:ma: I pa:ta: homu wopu pitele ekita: kota: mo naka: leke popeleke handolo ekita: mo Koda:na: leke popeleke handeke nono pita:la:me.

¹¹ Koto ekina: pilisio. Do Ima: mea a:palo pa hameke kitolo ale manuta: a:pa:la:me laa mie laata: Koda:ma:ta: I pa:ta: a:ta:ma: homolo hata: mo Ima: weiyua: alemanu paeyao ana:na: kia:me leekeme. Dieikopema:ta: hameke honke la:tia puoapu haota: Isoma: wetepena: miekeme.

¹² Isoma: alota: Ameta: kota: pana: tikitiki yae. I amba:la polueke leekeme.

¹³ Koto leeke Dieikopema: hombo peaaso alota: Yaka hosiki wekiwandikita: soka:la:ma: homa:la: ekita: naka: handeleme. Kutupa mo sipisipi pita: kao kemboko ankula: ankula: make hone wia:peke ya:la:me. Ikita: pa mo nate homeke sikina: kone mo ma:na:manu lu yombutia poma:ka:na:ta: kota: paeyao siki homilimikie. ¹⁴ Koto ekina: pilisi neke amba:la pue. Ita: neke telia: mea yopusiki mo yaka ma:na:manu make mo wekiwandiki ame~~le~~ honkopu hao kone a:pa mo Idomo da a:pa tolu minuluekee leekeme.

¹⁵ Koto leeke Isoma: alota: Kota: a:pa:la:ma: neke tamba: mina: mo yaka mandane haliweki mina:pa:lanoe leekepate Dieikopema: hombo peaaso alota: Ima:ta: kotoeki hone pieke na loa:pate pa mo naka: ta:na: pa:la:eki homekena: loa:me leekeme. ¹⁶ Koto ekina: koto natena:ta: Isota: Idomo poluekema: peekepate ¹⁷ Dieikopeta: Sakodo nane peekeme. Koto pateta: ipika: da a:eya make ipika: ma:na: manuna: kalale da sunu make a:eyaeyekeme. Koto ekina: yeketa: koto pateta: Sakodo leekeme.

¹⁸ Dieikope mo Mesopoteimia haota: mo Keinani kenke pa:ta: Sekeme daoni pa:ta: epeke tupa: opolo epeekeme. Kutupa ipika: palai da manuta: mo daonina: hama: ma:nda: pa:ta: a:eyekeme. ¹⁹ Kutupa ipikana:ma:ta: koto hama:ta: Sekemena: ateke Hamona: tapakena:eki 100 silipa manima: hambeekeme. ²⁰ Koto pateta: oloda ma:nda: a:eya bikita: mo Isulaina: Koda:na: biki ma:nda: Elo wina: leekeme.

34

Daena lumea peekeeki

¹ Nate ma:nda:na:ta: mo Lia Dieikope yaapona: waneke Daenata: mo Keinani wanda:weki handolo peekeme. ² Kutu piekepate mo da kenke pa:ta: you hali hayeke Hipi hali Hamona: eiyeye Sekemema: hando haota: Daena: pake lumea peekeme. ³ Pate ipikana:ma: mo wandikita: ota: wandiki seliapo yeke handaa mo wandiki pa:ta: pukima: homeekeme. Koto ekina: ipikana:ma: mo wandikina: puki epealuekema: taapeekeme. ⁴ Kutupa ipika: ateke pa:ta: alota: Apa:o. Koto

wandikita: yaka wanda: haena: yeke mealena:
hone witolome leekeme.

⁵ Dieikopema:ta: waneke pa:ta: yaala:piki
hau piekeeki handeekepate ipika: weki tonuta:
oni hama:manu pa:ta: ipika: ma:na:manu
handeteke halo pemeke ekiyalo pa hando
hayekeme. ⁶⁻⁷ Kutupa mo Dieikopena: eiyeye
tonuta: oni hama:manu pa:ta: hao honda:
pambolo ipulu haena: kone mo Sekemena:
ateke Hamota: Dieikope yaapo pi lolueke alo
hata: opolo peekeme. Kutu piekepate mo weki
tonuma:ta: Sekemema: Dieikopena: waneke
lumea pa:la: ekita: ota: dupiki hau pa:la: ekita:
mo Isulai wanda:hali pa:ta: yala: peake hau
pa:la:me laa tola:tia pominolo hata: tetoma:
homemekeme. ⁸ Hamoma: Dieikope pa:ta: alota:
Yaka weki Sekemema:ta: naka: wandikina: da ota:
homa:la:me. ⁹ Pilisio. Mina: lae. Kutupa naka:
wanda:hali make yaka wanda:hali make mu alu
alu pu hala: pa:la: tupa: dikana:ma: pi lo tonkao
u pana:e. ¹⁰ Kutupa neketa: do yaka kenke pa:ta:
hata:ka:na: naka: hone pa:la: alena: hata: mo ala:ta:
ala:ta: pa topo topo pea naka: kenkemanu hamba
wia halena: loa:me leekeme.

¹¹ Kutupa Sekemema: Daenana: ateke make be-
liki tonu pa:ta: alota: I pa:ta: a:ta:ma: homa yaka
honke aloeki peaemeka:na:ta: kota: Ima:ta: mo ika:
hone pa:la: alemanu kulueke. ¹² Ika: ana:ta: ota:
muluekema: ika: hone pa:la: tupa: pa kitolo ale-
manu muemena: kota: mo wandikina: yenkita:
ika: hone pa:la: tupa: make pa mina:liaemeka:na:
kota: pa pina:ma: mo wandiki homeke ota: mu-
luekema: hone witolome leekeme.

¹³ Pate Sekemema:ta: ika: ana: Daena yala: peake hau pieke handaa mo Dieikopena: eiyeye tonuma: mo Sekeme pita: ipika: ateke Hamo yaapo pa:ta: yayapiki tupa: hombo peaemekeme. ¹⁴ Ikana:ma: ipiki pa:ta: alota: Nika: ana:ta: mo sekemesaisi hau na pa:la: halima: mia:peke na ya:la:me. Kotota: niki yala: tieke piki haue. ¹⁵ Nikana:ma:ta: niki poloma: tupa: naka: haliweki paeyao sekemesaisi hau pimika:na: homeke a:pa:la:me lolumeke. ¹⁶ Kutu pimika:na:ta: nikana:ma:ta: wanda: mu alu alu pita:la: ekita: a:pa:la:me lolumeke. Kutupa nikita: iki ameḷe homeke wanda:hali hao polumeke. ¹⁷ Pate do nikana:ma: aloma: tupa: sekemesaisi hau na pimika:na:ta: kota: mo wandiki pao mea mina:pa:lao polumeke lemekeme.

¹⁸ Dupiki pima:ta: Hamo pita: eiyeye Sekeme yaapoma:ta: a:pa:la:me hone wipikime. ¹⁹ Koto ekina: mo pa:pa:na: wekima:ta: Dieikopena: waneke pukima: homeekeeki yalo mo pia:peke lemeke ekita: nateleke ma:nda: na paeyaeyekeme. Iplikita: mo ipika: tapake tukiki pa:ta:ta: you some hayekeme.

²⁰ Kota: Hamo pita: ipika: eiyeye Sekeme yaapota: mo ika: pi hotu haemeke alena: mo daoni pota: kake pa:ta: pua mo ipilika: daoni haliweki pa:ta: dupiki pimanu lepekeme. ²¹ Do haliwekita: homu pelememe. Do niki haloma: kenke pa:ta: niki ameḷe hata: pa pomina: lomana:e. Do nika: kenketa: iki make ana:na: halimikie. Kutupa nikana:ma: ika: wandiki tonu hapua meata: ikana:ma: nika: wandiki tonu make hapua mea:tiki pina:e. ²² Kutu pulu poloma:pate do haliwekima:ta: niki ameḷe hata: homeke

wanda:hali hamana:e alemepate ekia:nda: homeketa: iki peleme tupa: nika: haliweki paeyao make sekemesaisi hau puma:ka:na: homeke a:pa:la:me alememe. ²³ Kutu puma:ka:na:ta: kota: ika: ma:na:manu paeyao make ika: wia haleme alemanu paeyao make nika:eki dia:ya:liepe. Koto ekina: niki ame_{le} haena: lomana:e lepekeme. ²⁴ Kutupa mo daoni pa:ta: haemeke haliwekima:ta: Hamo pita: Sekeme yaapoma: lepeke ekita: a:pa:la:me laa iki paeyao siki sekemesaisi hau pimikime.

²⁵ Hoto tepo hao mo haliweki koto sekemesaisi hau pimiki ekima: tanda pa pitolo haena:ta: Dieikopena: eiyeye yaapo mo Daenana: beliki Simiono pita: Lipai yaapoma: ipilika: bainasi yaapo mina oni daoni pa:ta: pepeke. Mo weki yaapoma:ta: mo wanda:halima: ata:ka: piki hone ma:nda: wiaama:na: yeke pa ota: hone wia peke nono pea pua mo haliweki paeyao lia ²⁶ make mo Hamo pita: Sekeme yaapo make lipikime. Kutupa Daena mo Sekemena: da pa:ta: pitieke alena: pao hatuku pepeke. ²⁷ Mo haliweki lu paeyaepeke hoki naneta: Dieikopena: eiyeye titi mandane weki tonuma:ta: ika: ana:na: yala: mieke ekina: hombo peaaso hata: mo daoni teke puleke laemekeme. ²⁸ Ikana:ma:ta: mo ma:na:manu make kaomanu make donkimanu make oni daoni pa:ta: wieke alemanu paeyao make oni hama: nina: hayeke alemanu paeyao mea pemekeme. ²⁹ Ikana:ma:ta: mo yenki tieke peke alemanu paeyao mea wanda:weki make mina kota: ika: da pa:ta:manu wieke alemanu paeyaosiki make mea pemekeme.

30 Dieikopema: Simiono pita: Lipai yaapo pa:ta: alota: Ipilikana:ma:ta: I pa:ta: ka:nda: mea kelepeme. Ameta: mo Keinani wanda:halima: make Petese wanda:halima: make do kenke pa:ta: haleme wanda:hali paeyao sikima:ta: I pa:ta: honditi pilimikie. Koto wanda:hali paeyaoma: apa:tao I ameḷe a:nda: puluekema: pimika:na:ta: kota: Ita: hali wopu dia:yalo hata: do yaka tapake paeyaota: hoeyaalimikie. 31 Pate mo hamala:ma: hombo peaaso alota: Dikana:ma:ta: dika: ana:ta: pa koto hali yola:la: wanda: tupa: haena: lena: lapeke na ya:la:me lepekeme.

35

Bedele haena: Koda:ma: Dieikope epeayekeeki

1 Koda:ma: Dieikope pa:ta: alota: Koto kone Bedele nane pua hapeke. Koto pa:ta:ta: neke mo hande naka: kame Iso paala: hao pindipa yapeke handa neke pa:ta: peneme yaowa: Koda: I pa:ta: oloda a:eya:peke leekeme.

2 Koto leeke Dieikopema: ipika: tapake make mo ipiki ameḷe apa:tao haemeke tapake pa:ta: make alota: Mo ika: wia haleme da ma:nda: wanda:halina: wepia ula: koda:manu mea baapee. Kutupa make ikana:ma:ta: iki tikitiki yao mo hai na taleke aka:manu yama:pa:peke. 3 Nikita: do pate mina:pa:lao mo Bedele nane puluma:me. Koto pateta: mo Ima: ka:nda: tua: natena: I tamba: mea make mo I pomua: ale pa:ta:manu I yaapo hao haya: Koda: pa:ta: oloda a:eluekema: loa:me leekeme. 4 Koto leeke mo wanda:halima:ta: ika: wia haemeke da ma:nda: wanda:halina: wepia

ula: koda:manu paeyao make mo ika: panke-meke haleke halimanu make paeyao Dieikope pa:ta: halemekeme. Kutupa ipikana:ma: koto ale-manu paeyao mo Sekeme hayeke pei teke pa:ta: hoiyekeme.

⁵ Mo Dieikope ipika: weki tonu ame_{le} mina:pa:laaso haena:ta: mo teke pa:ta:manu hao yapeeke daonimanu pa:ta: haemeke wanda:halima:ta: pa paala: tieke pieke handaa mo tapake na telia: mea pemekeme. ⁶ Kutupa Dieikopema:ta: ipika: wanda:hali paeyao ame_{le} Lusu opolo epemekeme. Ameta: oni Keinani kenke pa:ta: Bedele leleme alena: loa:me.

⁷ Ipikana:ma:ta: koto pate oloda a:eyaata: mo koto pateta: Bedelena: Koda:na: biki tapu wiao leekeme. Pa ekipeke koto pateta: mo hande ipiki ipika: hameke paala: hao pindipa peeke handa Koda: ipiki kone peneme yaeyeke alena: leekeme.

⁸ Amba: koto pateta: mo hande hosiki ya:na: kone mo Lepekana: pa hameke e pokao hayeke wanda: Debota homeeke handaa mo Bedele ka:wa: nanema: tilao mo pei teke ma:nda: pa:ta: hoimiki yeke handa bikita: E Ala: Peie lemekeme.

⁹ Kutupa Dieikope mo Mesopoteimia mina:pa:lao epeeketa: Koda:ma: ipiki pa:ta: paa peneme yao pua ipiki epeayekeme. ¹⁰ Koda:ma: ipiki pa:ta: alota: Naka: bikita: Dieikope ya:la:pate ame do kini peata: Isulai lena:e leekeme. Koto ekina: Koda:ma:ta: ipika: bikita: Isulai leekeme.

¹¹ Kutupa Koda:ma: ipiki pa:ta: alota: Ita: Aneke Wele Wopupiki Koda:e. Wekiwandiki wopu mendia:peke. Tutu manuta: neke pa:ta: yama: monduma: monduma: pilieke. Kutupa neketa:

kini hali manuna: apa:mei halipikie. ¹² Ima:ta: mo Eipoloha:ma: pita: Aisa:ke yaapo pa:ta: haloa: kenketa: neke pa:ta: kulueke. Kutupa make naka: hoki nane monduma: monduma: pilimi wekiwandiki pa:ta: make halueke leekeme. ¹³ Kutupa Koda:ma: ipiki mina:pa:laeyekeme. ¹⁴ Koto pate mo hande Koda:ma: ipiki pa:ta: pi la haleeke alena:ta: Dieikopema: niminapeke toopi noka:pa olipi oeta make waini ikali make hola dota: yakopiki alena:e laa pi wiekeme. ¹⁵ Koto pateta: biki Bedele leekeme

Leisolona: homeekeeki

¹⁶ Dieikope ipika: tapake ameḷe Bedele mina:pa:lao mo Epa:ta: poluekema: pa hosiki papate leke wina:ta: Leisolo ipika: weki mulu pieke nate minolo hata:ta: weki hoki nalo hata: make ka:nda: tieke miekeme. ¹⁷ Mo weki hoki ota: hoke tupa: neeke dina: mo weki meao hayeke wanda:ma: alota: Leisolo. Hali weki ma:nda: ya:ka:ta:ma: paala:ma: na homa:pee leekepate ¹⁸ mo Leisolota: homolo pulu hata: ipika: paeyaaso pomo minolo hata:ta: ipika: wekina: bikita: Benomi leekeme. Pate pa atekema:ta: biki Benisamini leekeme.

¹⁹ Leisolo homea: dina:ta: mo Epa:ta: nane pula: pota: tea:na: hoimikime. Ameta: Beteleha:ma: la:leme alena:e. ²⁰ Dieikopema:ta: niminaasa: toopi ma:nda: koto alena: nokopeekeme. Kutupa ame do make Leisolona: lapa: pa:la: alena:e laa walo hala:me. ²¹ Kutupa Dieikopema:ta: mo Edana: oli ya pa:ta: haliao peke hokulupeke da tea: nane ipika: palai damanu a:elo peekeme

Dieikopena: eiyeye tonu

²² Dieikope koto kenke pa:ta: haena: Lubenima:ta: ipika: apa:na: e pokaeyeke wanda: Biliha yaapo loke apa:taeyekeme. Koto ekita: Dieikopema: opuata: mineke tieke wopu pankeekeme.

Dieikopeta: weki kiki yaapona: ankena: yaapo pea mondu wiekeme.

²³ Liana: weki tonuta: Lubeni hande Dieikopena: mupeke weki make Simiono make Lipai make Diuda make Isaka make Sebuloni make yekeme.

²⁴ Leisolona: eiyeye yaapota: Diosepe pita: Benisamini yaapoe.

²⁵ Mo Leisolona: pa hameke e pokaeyeke wanda: Bilihana: eiyeye yaapota: Da:ni pita: Na:petali yaapoe.

²⁶ Mo Liana: pa hameke e pokaasa: wanda:na: eiyeye yaapota: Ka:de pita: A:sia yaapo yekeme.

Do wekitonu paeyaota: mo Mesopoteimia nane hata: mendieke weki tonue.

Aisa:kena: homeekeeki

²⁷ Dieikopeta: ateke Aisa:ke haya: nane peekeme. Kotota: mo Ma:mote da Hebotoni nanema: ateke Aisa:ke pita: Eipoloha:ma: yaapo hao hayeke alena:e. ²⁸ Aisa:keta: 180 bapi hao ²⁹ ota: koke yaa homeekeme. Kutupa ipika: weki Iso pita: Dieikope yaapoma: hoipikime.

36

Isona: monduma: monduma: pieke wekiwandiki

¹ Dota: mo hande Iso o biki ma:nda: Idomo la:la: somena: monduma: monduma: pieke wekiwandikina: wekiwandikina: biki. ² Isoma:ta: Keinani wanda:weki miekeme. Ma:nda:ta: Hidi hali Itonona: waneke Ada miekeme. Kutupa mo Hipi hali Sibionona: eiyekeme Anana: waneke Oholibama make ³ Nebeiotona: beliki Ba:sema:deta: Isima:elona: waneke make miekeme. ⁴ Titina: wanda: Adama:ta: Elipa:se mendiaeyekeme. Ba:sema:dema:ta: Leuelo mendiaeyekeme. ⁵ Kutupa Oholibamama:ta: Dieusi make Dialamo make Kota make mendiaeyekeme. Do weki paeyaota: mo Keinani kenke pa:ta: hata: Isona: mendiaemeke weki tonue.

⁶ Kutupa Isoma:ta: ipika: wanda:weki make eiyekeme tonu make waneke tonu make ipika: da pa:ta: haemeke wanda:hali paeyao make ipika: ma:na:manu make mo Keinani kenke pa:ta: hata: mieke alemanu paeyao tonka:na: mea hameke Dieikope mina:pa:lao mo kenke ma:nda: pa:ta: peekeme. ⁷ Ipiki mina:pa:laeyekeme ekita: mo Dieikope ipiliki haepeke kenketa: ne doka:tiki yeke piekeme. Ipilika: ma:na: manuta: wotu talao handolo hata: homeke pa:ta: hapeke na yekeme. ⁸ Koto ekina: Isota: mo Idomona: pote eli pa:ta: pu hayekeme.

⁹ Dota: mo hande Idomo wanda:halina: apa:mei Isona: monduma: monduma: pieke wekiwandikina: wekiwandikie.

¹⁰ Isona: weteke Adama:ta: weki homeke Elipa:se mendiaeyekeme.

Kutupa weteke ma:nda: Ba:sema:dema:ta: weki homeke Leuelo mendiaeyekeme.

- 11 Isona: eiyeke Elipa:sema:ta: weki yunki hata: mendiekeme. Ika: biki manuta: Temani make Oma make Sepo make Ka:tamo make Kena:se makee.
- 12 Kutupa Elipa:sena: pa hameke e pokaeyeke wanda: ma:nda: Timinama:ta: ipiki pa:ta: weki homeke A:ma:leke mendiaeyekeme.
- 13 Kutupa Isona: eiyeke Leueloma:ta: weki tonkopu mendiekeme. Ika: biki manuta: Nahati make Sita make Siana make Misa makee. Ikita: mo Ba:sema:dena: wekina: eiyeke tonue.
- 14 Isona: weteke ma:nda: Oholibamama:ta: weki tepo mendiaeyekeme.
Ika: biki manuta: Dieusi make Dialamo make Kota makee.
Oholibamama:ta: mo hande Sibionona: eiyeke Anana: wanekee.
- 15 Dota: mo Iso pa:ta: yama: epemeke tapake you hali manue.
Mo Isona: mupeke weki Elipa:seta: do tapake manuna: apa:meie.
Temani make Oma make Sepo make Kena:se make
- 16 Kota make Ka:tamo make A:ma:leke makee.
- Do tapake manuta: mo Isona: weteke Ada pa:ta: yama: epemeke tapake manue.
- 17 Isona: eiyeke Leuelo pa:ta: yama: epeeke tapaketa: Nahati make Sita make Siana make Misa makee. Do tapake manuta:

Isona: weteke Ba:sema:de mendiaeyeke ekie.

- 18 Dota: mo hande Anana: waneke Oholibamama: Isona: mendiaeyeke weki tonuna: tapake-manue. Dieusi make Dialamo make Kota make mendiaeyekeme
- 19 Koto tapake paeyaota: Iso pa:ta: yama: epemeke tapakemanue

Seiyana: monduma: monduma: pieke tapake-manu

²⁰ Mo Idomo kenke kini pea haemeke tapake-manu ika: apa:meita: mo Ho hali Seiyana: monduma: monduma: pieke wekiwandikina: wekiwandikie. Koto tapake manuna: apa:meina: biki manuta: doe.

Loutani make Soubalo make Sibiono make Ana make ²¹ Disiono make Esa make Disiana: makee.

22 Loutanita: mo Hoti pita: Hemane yaapona: apa:meie. Kutupa Loutanina: belikita: Timinae.

23 Soubalota: mo Elipani make Manahati make Eballo make Siepo make Onamo make paeyaona: apa:meie.

24 Sibionota: weki yaapo Aiyali pita: Ana yaapo mendiekeme. Anata: mo hande atekena: donkimanu mo hande hapu hayeke alema: handeteke hata: mo titipu piki ikali opeekeeki handa: wieke somee. ²⁵ Anata: mo Disionona: atekee. Anama:ta: wandiki ma:nda: Oholibama make mondu wiekeme.

- 26 Disionota: do tapake manuna: apa:meie.
Hemedani make Esibani make Itidani make
Dietani makee.
- 27 Esata: mo Bilihane make Sapani make Akane
make koto tapake manuna: apa:meie.
- 28 Disiana:ta: mo Usu pita: Atani tapake yaapona:
apa:meie.
- 29-30 Koto mo hande Idomo kenke pa:ta: haemeke
Ho tapake manuna: bikie. Loutani make
Soubalo make Sibiono make Ana make Di-
siono make Esa make Disiana: makee.

Idomona: Kinimanu

- 31 Amba:ta: mo Isulai wanda:halita: kinimanu
ma:nda:ma: na handeteke haena:ta: mo Idomo
kenke pa:ta: kini pieke kini manuna: bikimanu
doe.
- 32 Beona: eiyeye Belata: mo Idomona: kini hali
hayekeme. Ipika: daonina: bikita: Dini-
habae.
- 33 Bela homeeke dina:ta: Sitana: eiyeye Diob-
abema: anketeke mea kini hali hayekeme.
Ipika: daonita: Bositae.
- 34 Diobabe homeeke dina:ta: Husamima: ipika: an-
keteke mea kini hali hayekeme. Ipikita: mo
Temani kenke pa:ta: epeeke somee.
- 35 Husami homeeke dina:ta: Bedadena: eiyeye
Hadadema: ipika: anketeke mea kini hali
hayekeme. Ipika: daonina: bikita: Api-
tie. Ipikana:ma:ta: mo Moa:be kenke pa:ta:
mo Midiani tapake ameḽe a:nda: pea bepo-
layeke somee.

- 36 Hadade homeeke dina:ta: mo Maseteka hali Samelama: ipika: anketeke mea kini hali hayekeme.
- 37 Kutupa Samela homeeke dina:ta: mo ikali tea:na: hayeke Teihobodi daoni pa:ta: hayeke some Siauluma: ipika: anketeke mea kini hali hayekeme.
- 38 Siaulu homeeke dina:ta: Akebona: eiyeye Baele Hananema: anketeke mea kini hali hayekeme.
- 39 Akebona: eiyeye Baele Hanane homeeke dina:ta: Hadadema: anketeke miekeme. Ipika: daonina: bikita: Paue. Ipika: weteketa: mo Mesahabena: waneke Matededena: waneke Mehetabelee.
- 40 Dota: mo hande Iso pa:ta: yama: epeeke tapake manuna: you haliwekina: biki manue.
- Timina make Alapa make Dietede make
- 41 Oholibama make Ela make Pinono make
- 42 Kena:se make Temani make Mibisa make
- 43 Makediele make Itame makee.
- Koto you haliwekimanu haemeke kenke manuta: ika: bikimanu yalao haemeke tapake manue.

37

Diosepe pita: ipika: hameketonu

¹ Dieikopeta: mo ipika: ateke hayeke Keinani kenke pa:ta: paa hayekeme. ² Kutupa dota: mo ipika: tapakena: tamenie.

Diosepeta: 17 bapina: pa:pa:na: weki hata: mo ipika: atekena: e pokaeyeke wanda: yaapo Biliha pita: Silipa yaapona: eiyeye tonu ameḷe mo sip-
isipimanu make nanikosimanu make handeteke

haemekeme. Ipikana:ma:ta: ateke pa:ta: mo ipika:
hameke tonuma: hoke tupa: pia:tiki pimiki ekina:
pi mea a:pa:tiki piekeme.

³ Dieikopema:ta: mo wekitonu anka:lopuna:ta:
Diosepe pa:ta: homeke puki tieke wopuma:
homeekeme. Pa ekipe mo wekita: ipiki koke
nanema: mendiaeyeke weki yeke handa piekeme.
Ipikana:ma:ta: mo wekina: ta:ta: ma:nda: piki au
leke kosa: dau hokulupeke wepia haleekeme.

⁴ Kutupa mo ipika: hameke tonuma: ika: atekema:
Diosepe pa:ta: homeke puki tiekema: wopu
homeekeeki hando haota: kota: ika: kame pa:ta:ta:
honditi pitolo hata: homu piki pi manuma: na la
halemekeme.

⁵ Timba ma:nda:ta: Diosepema: upa pea mo
ipika: hameke tonu laa haleeketa: kota: ikana:ma:
ota: mineke leke ale panka a:nda: lia haemekeme.

⁶ Ipikana:ma: alota: Mo Ima: pua: upa kelepono
opua:pe. ⁷ Niki paeyaota: oni e pa:ta: hata: widi-
manu tonkaaso haoma:me. Kutupa yaka widi
tonkaaketa: tikitikina: tialiao haya:me. Kutupa
ika:eki manuma:ta: yakaeki popei yao hata: yaka
widi tonkaake pa:ta: panda: puniaememe laa
leekeme.

⁸ Koto leeke mo hameke tonuma: lota: pitolo
alota: Naka: honema:ta: neketa: kini hali hata: niki
handeteke halipikie hone witelepe lemekeme.
Koto ekina: mo ipika: upamanu tonka:na: mo
ipikana:ma: a:pa la:tiki pieke pimanu tonka:na:
opia:tiki pitolo hata: ikana:ma: ota: hoke mineke
panka:tiki pimikime.

⁹ Kutupa Diosepema: upa ma:nda: pea ipika:
hameke tonu pa:ta: alota: Ima: upa ma:nda: dupa

pua:me. Ima:ta: nate make kaisepo make kiki yaapona: ankena: homeke hambulanka:manu make handoa:me Kutupa moeki manuma:ta: I pa:ta: panda:puniaememe leekeme.

¹⁰ Ipikana:ma: mo koto upata: ipika: ateke pa:ta: make la haleeke handaata: atekema: ipiki hando alo hata: alota: Kotota: ekipiki upa pea pelepe. Naka: honema:ta: naka: ama:ma: make naka: kame tonuma: make Ima: make neke pa:ta: a:pa panda: punialumekee laa alepe leekeme.

¹¹ Diosepena: hameke tonuma:ta: ipiki pa:ta: wamili pimikipate atekema:ta: mo ekina: hone pa wia:tiki pu hayekeme.

Diosepeta: tapao Idiepi mea pemekeeki

¹² Nate ma:nda:na: Diosepena: hameke tonuta: mo atekena: ma:na:manu handeteke halo oni Sekeme nane pua haena:ta: ¹³ Dieikopema: Diosepe pa:ta: alota: Yaka ta:na: pa:la: ekita: neketa: oni naka: kame tonuma: mo ma:na:manu handeteke haleme alena: Sekeme nane poelena:e leekeme. Koto leeke Diosepema: alota: Ita: poluekema: tikitiki yalome leekeme. ¹⁴ Ipika: atekema: alota: Mo naka: kame tonuta: epeke halemepe laa handolo puata: mo ma:na:manu epeke tupa: haemeka:na:ta: kota: paa la:ka:la I lolo a:pa:peke leekeme. Koto ekina: atekema: mo wekita: ika: haemeke Hebotoni hadipi mina:pa:lao peneyeke tapaaloo peekeme.

Diosepeta: mo Sekeme opolo pua ¹⁵ mo pate pomu lopolo haena: hali ma:nda:ma: handa: u hao lota: pitolo hata: alota: Neketa: aleke weitolo pipe laa leekeme.

¹⁶ Mo wekima: hombo peaaso alota: Mo yaka kame tonu ika: ma:na:manu handeteke haleme pa:ta: weitolome. Koto ekina: mo iki haleme pa:ta: handeka:na:ta: I la kie leekeme.

¹⁷ Mo halima: alota: Ikita: amba: pelememe. Ikita: mo Dodani nane puluma:me lemeeki opua:me leekeme. Koto leeke Diosepeta: hameke tonu telimea pua Dodani pua handa: wiekeme.

¹⁸ Mo hamala: hamala:ma:ta: Diosepe papate leke epeekeeki hando haota: ai na opolo epeke haena: kone pi lo tonkaasota: lu homaamana:e laa lemekeme. ¹⁹ Ika: ika: kone la alu alu pitolo hata: alota: Hande upa pu hala: some ipula:mee. ²⁰ Ameta: ai lu homao ipika: loketa: oni naku ikali hapupapeke ekimanu ma:nda: pa:ta: lu baamana:e. Ipikita: tikene ma:na:yeti sayale ma:nda:ma: lia pa:la:me lomana:e. Kutupa ipika: upama: walea:eki manuta: pilia:eki handomana: loa:me lemekeme.

²¹ Lubenima: mo lemeekeeki opu hao Diosepe tamba: muluekema: yeke alota: Na lumana: pipe.

²² Tanda ma:nda: na haleketa: pa do hapekena: ula: naku pa:ta:manu lopamana: pipe leekeme. Lubenima: koto leeke ekita: mo weki pa:ta:la: mea ateke hala: nane paa tapaaluke hone witolo hata: leekeme. ²³ Diosepe mo hameke tonu haemeke alena: opolo epeeketa: mo wekina: ta:ta: ma:nda: piki au leke kosa: dau hokulupeke titipula: mea baemekeme. ²⁴ Kutupa mo weki meata: mo ikali na pitieke naku pa:ta: mea baemekeme.

²⁵ Koto hoki nane ikita: ne nalo pitina:ta: koto kone mo Isima:elo tapake haliweki Kilia:de hao Idiepi nane yapemeeki handemekeme. Ika:

kemelo manuta: mo ne tende peaasa: alemanu make totopo piki ti pankekemanu make mu wia yapemekeme. ²⁶ Diudama: ipika: hameke tonu pa:ta: alota: Mo nika: kame lia a:mbaoma:ka:na:ta: aleke ota: handa: uluma:pe. ²⁷ Pao. Do Isima:elo tapakema: hambena: tapaamana:e. Kutu puma:ka:na:ta: kota: ipiki na hoeyaalumeke. Pa ekipeke ipikita: nika: kame make homeke loke we konee leekeme. Koto leeke ipika: hameke tonuma:ta: a:pa:la:me lemekeme. ²⁸ Kutupa mo Midianina: ala:ta: ala:ta: tapao hala: haliweki epemeketa: mo hamala: hamala:ma: Diosepe oni naku pa:ta: yola: mea mo Isima:elo tapake pa:ta: 20 silipa manima: mea tapaemeke handaa mo haliwekima:ta: hatuku Idiepi nane pemekeme.

²⁹ Kutupa Lubenita: oni naku pa:ta: a:pa han-deeke pate Diosepe na pitiekeeki hando haota: a:ta: pitolo hata: ipika: aka:manu sinki piekeme. ³⁰ Ipikita: ipika: hameke tonu pa:ta: pua alota: Mo wekita: hande naku pa:ta: na pila:ma: Ima:ta: eki pulua:pe leekeme.

³¹ Koto ekina: mo hameke tonuma: nanikosi ma:nda: lia Diosepena: hokulupeke kosa: dauta: oni ma:na: we kita kita pimikime. ³² Kutupa mo dauta: ateke pa:ta: mea pua alota: Do dauta: handa: uma:mee. Naka: wekina: eki ya:ka:ta:pe laa lota: pimikime.

³³ Mo atekema: eiyekena: eki ya:ka:ta:me laa handa: u hao alota: Aowe. Ipika: ekie. Mandane tikene ma:na:yeti sayalema: lia pia:ka:ta:me. Yaka weki Diosepeta: sinki sinki pea wia pia:ka:ta:me leekeme. ³⁴ Koto ekina: Dieikopema:ta: a:ta:ma:

homolo hata: ipika: aka:manu sinkipa busa: pitiki-manu yameekeme. Ipikana:ma:ta: nate hokuluna: eiyeye homa: wia pitu hayekeme. ³⁵ Kutu pieke ipika: eiyeye tonuma: make waneke tonuma: make atekena: puki epealo epemekepate pa mo ipiki epeaasa: ekita: kiaaso hata: alota: Oni homo hala: kenke pa:ta: pulu maketa: yaka wekina: homa: pa upaleke polueke leekeme. Koto ekina: eiyeye Diosepna: homa: pa utia peekeme.

³⁶ Kutu pitolo haena:ta: mo Midiani tapakema:ta: oni Idiepi pua Diosepeta: mo kinina: da handeteke haena: leeke you some ma:nda: Podipama: hambena: tapaemekeme.

38

Diuda pita: Teima yaapo

¹ Koto nate nina:ta: Diudata: hameke tonu mina:pa:lao mo Adalamo daoni hali Hita yaapo halo pu moneayekeme. ² Koto pateta: Diudama:ta: Keinani hali ma:nda: Suana: waneke handeekeme. Kutupa mo wandiki meata: ³ hali weki mondu wiaota: bikita: Ea leekeme. ⁴ Weki loke paa lombaata: hali weki ma:nda: mondu wiata: ipika: bikita: Onane leekeme. ⁵ Kutupa weki ma:nda: mendiata: bikita: Sela leekeme. Diudata: Kesibi haena: do weki Sela mondu wiekeme.

⁶ Diudama:ta: ipika: mupeke weki Eana:ta: biki Teima leke wanda: meayekeme. ⁷ Eana: hau manuta: ota: hoeyeke ekina: Koda:ma: ta:na:ma: na homolo hata: lu homaeyekeme. ⁸ Koto ekina: Diudama: Eana: hameke Onane pa:ta: alota: Naka: kamena: weteke kineke yaapo polu pue la alota: Mo hande nika: pi la: uluma: tupa: ipika: halikina:

hameke hata: mo naka: kamena: monduma: mon-
duma: pilia: wekiwandikina: wekiwandiki haena:
yeke loa:me leekeme. ⁹ Pate Onanema:ta: mo
wekiwandikita: ipika:eki dia:ya:lieke hone witolo
hata:ta: mo hamekena: wanda: kineke yaapo polu
puluta: hamekena: wekiwandiki ma:nda: na men-
diaena: yeketa: ipika: hali hapeketa: kenkena: pao
yapena: la:tiki piekeme. ¹⁰ Ipikana:ma: kutupiki
hau pieke ekima:ta: Koda: ta:na:ma: na homaeyeke
handa Koda:ma:ta: ipiki make lu homaeyekeme.
¹¹ Koto ekina: Diudama: meiyeye wanda: Teima
pa:ta: alota: Mo yaka weki Sela daena: hambota:
naka: apa:na: da pa:ta: pa la:ka:la puata: kineke
wanda: hapeke leekeme. Ipikana:ma: doeki leeke
ekita: mo hande hameke yaapo pia: tupa: Sela
make Koda:ma: liliekee laa paala:ma: homolo hata:
leekeme. Koto ekina: Teimata: ipika: atekena: da
paa la:ka:la peekeme.

¹² Natemanu hosiki haota: Diudana: weteke
homeekeme. Kutupa mo homa: wia pita
paeyeketa: ipiki pita: ipika: yankeke some mo
Adalamo hali Hita yaapo Timina nane mo ipika:
sipisipimanu itiki ponda:laeyeke nane pepekeke.

¹³ Kutupa ma:nda:ma: Teima pa:ta: alota: Naka:
meita: mo Timina nane ipika: sipisipi manuna:
itiki pondololo yopula:me laa leekeeki opiekeke.

¹⁴ Koto ekina: mo wanda:ma:ta: mo ipika: yamo
hayeke kineke wanda:na: aka:manu topo pea
ipika: leke popeleketa: dau sinkipikima: a:mbaota:
mo Timina pula: pota:na: hayeke daoni Eneimina:
pota: kake pa:ta: pua pitiekeme. Mo wanda:ma:ta:
Diudana: wetepe weki Selata: amba: daela:pate
kone I na mina: ala:me hone wiekeme.

15 Kutupa Diudama: mo wanda: hando haota: ipika: leke popeleke a:mbaeyeke ekima:ta: pa yola:la: wanda: ma:nda: hone wiekeme.

16 Ipikana:ma: mo pota: tea:na: pua mo wanda: pa:ta: alota: A:pa:la:ma: naka: yenkita: ekipa kulua:pe leekeme. Ipikana:ma:ta: mo wanda: ipika: meiwanda: ya:ka:ta:me hone na wiekeme.

Mo wanda:ma: hombo peaaso alota: Ita: aleke kilipikipe leekeme.

17 Mo halima: hombo peaaso alota: Ima:ta: mo yaka panake nanikosi ma:nda: tapanealueke laa leekeme.

Koto leeke mo wanda:ma: alota: A:pa:la:me. Kota: mo ma:na: ai na kiki halena:ta: aleta: ma:nda: amba:la: ta:ka:li wia hawano kilipikipe leekeme.

18 Mo halima: alota: Kota: mo ta:ka:li wia hawalo pele aleta: aleke kionope leekeme.

Mo wanda:ma: hombo peaaso alota: Mo ta:ka:li wia hawalo polo aleta: mo naka: pi lo tonkaaso hata: ta:la: hale tombota: ipika: endu lopala: pu make mo naka: miniki hale tumapu tonka:na: make kie leekeme. Koto leeke mo ale manuta: mo wanda: pa:ta: haleekeme. Kutupa loke apa:tao mo wanda:ta: weki loke lombeekeme. 19 Kutupa Teimata: da pua mo dau sinkipiki mea bao mo kineke wanda:na: aka:manu paa pua mu pam-baeyekeme.

20 Diudama:ta: mo ipika: yankeke Hita pa:ta: alota: Mo hande Ima: diminaowa: nanikosi mea pua mo hande wanda: pa:ta: halolo hata: ya amba: hande ta:ka:li wia hawaloa: alemanu mea a:papeke laa leekeme. Hitata: koto leeke peekepate mo hande wanda: na handa: wiekeme.

21 Ipikana:ma:ta: mo Eneimi haemeke haliweki pa:ta: alota: Do hande pota:na: pitia: yola:la: wanda:ta: handoka:ta:pe laa lota: piekeme.

Mo haliwekima: hombo peaaso alota: Do pateta: yola:la: wanda: ma:nda: ota: na hala:me lemekeme.

22 Mo hande halita: Diuda pa:ta: paa la:ka:la pua alota: Mo wanda:ta: handa: wia:peke na ya:me. Kutupa make mo koto da haliwekima: make alota: Do pateta: yola:la: wanda: ma:nda: na hala:me laa lememe leekeme.

23 Koto leeke Diudama: alota: Mo wanda:ma: mo ale manuta: pa wia haena:e. Wanda:halima: diki kitaama:na: loa:me. Ima:ta: mo wanda:na: yenki haluekema: pua:pate mo wanda: taa na handa: wika:ta:me leekeme.

24 Kutupa kaisepo tepomanu paena:ta: Diuda pa:ta: ma:nda:ma: alota: Naka: mei wanda: Teimama:ta: hali yola:la: wanda:ma: handaaka:na: ameta: weki loke lomba:la:me leekeme.

Koto leeke Diudama: pi taka:lakema: alota: Koto wanda: mea pua tima: yankaa homena: lapa:peke leekeme.

25 Kota: mo wanda:ta: tima: yanka homaluekema: hama mea pulu haena:ta: mo wanda:ma: ipika: meiyeye pa:ta: pi tapaaso hata: alota: Ita: do ale manuna: teke somema: weki mendiao pa:la:me. Koto ekina: do pi lo tonkaaso hata: talaḡo hala: tombota: ipika: endu lopala: pu make do tumapu tonka:na: epina: ekipe laa handa:e leekeme.

26 Diudama: mo hande alemanu handolo hata: alota: Mo wanda:ma:ta: ota: tikitikina: pa:la:me. Ima:ta: mo yaka weki Selama: mina: lapeke ale kone pa Ima: pi la: ua:eki ata:ka: pealome leekeme.

Koto ekina: Diudama:ta: mo wanda: yaapo loke paa na apa:taeyekeme.

²⁷ Mo wanda: ipika: weki mulu pieke nate opolo epeeketa: hone yaapo wiki weki mendilieke laa handa: wimikime. ²⁸ Kutupa mo wanda: weki hoki nalo pitina:ta: mo weki ma:nda:ma:ta: kiki epena: leeke handa mo weki meao hayeke wanda:ma: kiki yola: mea wepiki pu tunkilikima: tonkao alota: Doeki amba:la titina: ma:nda:la:me leekepate ²⁹ pa mo wekima:ta: ipika: kiki paa yola: mea mo hameke ma:nda: amba:la mendiekeme. Kota: mo weki meao hayeke wanda:ma: alota: Dupiki hauma:ta: naka: pota: ponda:pa ipulu pika:ta:me leekeme. Kota: ekina: mo wekina: bikita: Petese leekeme. ³⁰ Kutupa mo ipika: hameke mo wepiki pu kikina: tonkaeyeke wekita: wetepena: mendia ipika: bikita: Sita lemekeme.

39

Diosepe pita: Podipana: weteke yaapo

¹ Mo hande Isima:elo tapakema:ta: Idiepi nane Diosepe hatuku pua mo kinina: da handeteke haena: leeke amina: you some ma:nda: Podipa pa:ta: tapaemekeme. ² Mo Tekehalita: Diosepe yaapo hayeke ekima: ipika: pieke hau paeyao epeayekeme. Ipikita: mo ipika: pahameke e pokao hayeke Idiepi halina: da pa:ta: pelia hayekeme. ³ Kutupa koto somema:ta: mo Tekehalita: Diosepe yaapo hayekeeki yalo ipika: pieke hau paeya tapaoma: ota: epeke tupa: piekeeki handeekeme. ⁴ Koto ekina: Podipama:ta: mo wekima: pieke hau manuna: ta:na:ma: homolo hata:ta: ipika: puki pi e pokaasa: some haena: alo hata:ta: ipika: da make

ipika: wia hayeke ala:ta: ala:ta: paeyaona: handeteke hala: you hali haena: leekeme. ⁵ Koto natena: kini peaata: mo Diosepe hayeke ekina: Tekehalima:ta: mo Idiepi halina: da pa:ta: wieke alemanu paeyao make oni e nina: haemeke alemanu make paeyao epeayekeme. ⁶ Podipama:ta: mo ipika: wia hayeke alemanu paeyao sikita: Diosepena: kiki pa:ta: u moneaaso hata: ipikita: ala:ta: ma:nda:na: hone na wikita: pa nolo pieke nena: homeke hone wiekeme.

Diosepeta: loke panka hali seliapo hayekeme. ⁷ Kutupa hao hao peaata: ipika: you somena: wetekema:ta: mo wekina: da tunkulolo hata: da panda: nane polupana: pana:e laa honke leekeme. ⁸ Koto leeke mo wekima: kiaaso hata: mo wanda: pa:ta: alota: Handa:e. Yaka you halima:ta: do I halo ekina: ipika: da pa:ta: ula: alemanu paeyaota: hone bao hala:me. Ipikana:ma:ta: ala:ta: ala:ta: paeyao Ima: handeteke hano la:la:me. ⁹ Ipikana:ma:ta: mo ipiki pa:ta: ula: honkopu kone I pa:ta: make ala:ta: ala:ta: paeyao handeteke hano la:la:pate neke homeke dia:me. Koto ekina: pa Ima:ta: Koda: pa:ta: hoke hau pitolo hata: do nakana:ma: ale hoke hauta: ekipa peonope laa leekeme. ¹⁰ Mo wanda:ma:ta: hoto paeyao Diosepe honke la:tia pulu hayekepate mo wanda: yaapo ota: na polu peekeme. ¹¹ Kutu piekepate nate ma:nda:na:ta: Diosepeta: oni da pa:ta: e pokulueke alo peekepate mo da pa:ta: e pokao haemeke tapake ma:nda: make ota: na haemekeme. ¹² Koto ekina: mo wanda:ma: mo wekina: dau hokulupeke mineke hata: alota: Oni da panda: pa:ta: dika: polupana: pana: epoma leekepate mo wekita:

ipika: dauta: mo wanda:na: kiki pa:ta: hola:mea
 wia haena:hama pindipa opolu baeyekeme. ¹³ Mo
 wanda:ma:ta: mo wekima: ipika: dau mina:pa:lao
 hama opolu baeya: eki hando haota: ¹⁴ kota:
 mo wanda:ma: ipika: da pa:ta: e pokaemeke
 mandane wanda:hali pa:ta: e wi alo alota: Do
 ale handa:pee. Do hande yaka halikima: hatuku
 epea: Hibulu wekima:ta: niki yala: peake hau
 pa:la:mee. Ipikana:ma:ta: yaka da panda: pa:ta:
 a:pa I minuluekema: pia:pate Ima: ota: anakema:
 e wi tieke loa:me. ¹⁵ Mo ipikana:ma:ta: Ima: e wi
 loa:eki opu haota: kota: ipika: dau wina: wina:
 pea hama opolu bao pa:la:mee leekeme. ¹⁶ Mo
 wanda:ma:ta: Diosepena: dauta: pa wia pita mo
 wekina: you some epeeke handaa waleekeme.
¹⁷ Kutupa mo hande amba: leekeeki kone paa laa
 halolo alota: Mo nakana:ma: hande hatuku epe pa
 hameke e pokaasa: Hibulu wekima:ta: yala: peake
 hau puluekema: yaka da panda: pa:ta: epea:me.
¹⁸ Kutu piekepate pa mo Ima: e wi loa: dina:ta: do
 ipika: dau wina: wina: pu hama opolu baeya:me
 leekeme.

¹⁹ Kota: Diosepena: you somema: kotoeki opu
 haota: tetoma: homolo hata: ²⁰ Diosepe minina:
 laata: mo kinina: dipula haliweki pitaeyeke ale
 pa:ta: dipula pitina: leekeme. Kutupa Diosepeta:
 koto pa:ta: hao hayekeme. ²¹ Pate mo Teke-
 halita: Diosepe yaapo hata: ipiki epeayekeeki
 yalo mo dipula handeteke hayeke halima: make
 Diosepe yaapo ta:na:ma: homeekeme. ²² Koto ek-
 ina: mo somema:ta: Diosepeta: mo mandane dip-
 ula haliweki paeyao handeteke haena: laa make
 mo dipula da pa:ta: pieke haumanu paeyaota:

ipikana:ma: handeteke haena: leekeme. ²³ Mo Tekehalita: Diosepe yaapo hata: ipika: pieke hau-manu paeyaota: pu epeayeke handaa mo dipula handeteke hayeke somema:ta: Diosepema: handeteke haena: leeke ale manuta: ipikana:ma: pa na handeteke hayekeme.

40

Diosepema: dipula hali yaapona: upana: teke la haleekeeki

¹ Hao hao pea nate ma:nda:na:ta: mo Idiepi kinina: waini ikali handeteke hayeke some pita: betedi yanko hayeke some yaapoma:ta: mo Kini somena: puki ka:nda: peaepekeme. ² Koto ekina: mo kinita: mo ipika: e pokaepeke you hali yaapo ameḷe mineke pankolo hata: ³ mo hande Diosepe pitieke ale pa:ta: oni dipula handeteke hayeke somena: da pa:ta: dipula mea pitaeyekeme. ⁴ Hali yaapota: nate wotuna: dipula pita:ta: mo dipula handeteke hayeke somema:ta: Diosepeta: mo hali yaapona: handeteke hala: hali haena: leekeme.

⁵ Timba ma:nda:na:ta: mo dipula da pa:ta: mo kinina: waini ikali handeteke hayeke somema: make mo betedi yanko hayeke somema: make telipuna:ma: upa teketa: ta:ta: pikieki pu alu pipikime. ⁶ Diosepeta: da ka:la:paaso mo hali yaapo pa:ta: epeekepate ipilikita: wenoko homa:niao pitipipikieki handeekeme. ⁷ Ipikana:ma: mo hali yaapo lota: pitolo hata: alota: Ameta: ipilikita: ekipeke wenoko homa:niao pitipipipe leekeme.

⁸ Koto leeke mo hali yaapoma: hombo peaaso alota: Diki telipuna:ma: upa polopa:pate mo upa

tekemanu la kulu pa:la: some do pate ma:nda: na hala:me lepekeme.

Koto lepeke Diosepema: alota: Mo upa la:ka:la hala:peke ekina: honkoputa: Koda:ma: kone kitolo pita:la:me. Ipilika: upa yaapo la kipee leekeme.

⁹⁻¹⁰ Koto ekina: mo kinina: waini ikali handeteke hayeke somema: alota: Ya upama:ta: mo yaka puki nanema:ta: hopiki tepo hake waini pu hayekeme. Mo katakemanu duta:pa lopa: lopa: pia: dina: koneta: mo momamanu liaata: mo waini kilikimanu make koto kone potea:me. ¹¹ Ima:ta: mo kinina: kapo miniki hata: pueke ale mo waini kilikimanu mea oni kapo pa:ta: dekepo pamba mo kini pa:ta: haloa:me laa la haleekeme.

¹² Diosepema: alota: Mo upana: teketa: do ekina: peleme. Mo hopiki tepota: nate tepoe. ¹³ Mo tepo natena:ta: kinima: neketa: dipula mina:pa:lalena: laa naka: hande poko hae e paa pokoelena: la:lieke. Kutupa nakana:ma:ta: mo hande amba: waini ikali handeteke hae tupa: mo kinina: kapo paa halo halipikie. ¹⁴ Koto pa:la:pate mo neke epeke tupa: pua hao pelika:na:ta: I hone wia:peke. Kutupa make pilisi I do dipula mina:pa:lano a:ta:ma: homa tamba: minolo hata:ta: mo kini pa:ta: pua opuapeke leekeme. ¹⁵ Pa ekipeke Ita: mo Hibulu tapakena: kenke pa:ta:ta: pake mea a:pa ame do Idiepi kenke pa:ta: maketa: Ima: dipula pula: hau ma:nda: na pua:pate kone pelememe laa leekeme.

¹⁶ Kota: mo hande betedi yanko hayeke you somema:ta: mo kinina: waini ikali handeteke hayeke you halina: upa tekemanu la haleeke ekita: epeke tupa: la haleeke handa ipikana:ma: make Diosepe pa:ta: alota: Ima: make upa dupa pua:me.

Ita: betedi wiki kawaso paeyao tepo yaka youna: tuekeme. ¹⁷ Kutupa mo ota: manda tepo peao tueke ekina:ta: mo kinina: anemone ta:ta: ta:ta: piki palaowa kitikimanu yekeme. Kutupa mo ba manuma: mu nememe.

¹⁸ Diosepema: hombo peaaso alota: Teketa: dupae. Mo kawaso tepota: nate tepo la pa:la:me.

¹⁹ Nate tepona:ta: kinima: neketa: dipula mina:pa:lalena: laata: naka: make tunkilieke. Kutupa naka: loketa: ti hokuluna: endialimi alena: mo ba titima: naka: loke nelimikie leekeme.

²⁰ Kota: nate tepo paeyeketa: mo kinima: ipika: mendieke nate mieke handa ipika: you haliweki manuna: ne pambaaso hata: mo hande ipika: waini ikali handeteke hatiki pieke you some make mo betedi yanko hatiki pieke you some make telipuna: dipula da mina:pa:lao mo ipika: you haliweki pitimiki alena: hatuku epeekeme.

²¹ Ipikana:ma:ta: mo waini ikali handeteke hayeke you someta: ipika: amba: hande ena: paa haena: alo hata:ta: ²² mo palaowa yanko hatiki pieke you someta: lia endiayekeme. Do hau paeyaota: mo hande Diosepema: leeke tupa: siki kone piekeme. ²³ Pate mo kinina: waini ikali handeteke hawayeke somema:ta: Diosepe ota: hone na wiki hone yonka:la kilipayekeme.

41

Diosepema: mo kini halina: upa manuna: teke la haleekeeki

¹ Koto hao pea bapi yaapo paeyeketa: mo Idiepi kini ipika: upama:ta: ipikita: mo Naili ikali tea:na: hayekeeki handeekeme. ² Kutupa mo

ikali pa:ta: yama:ta: loke panka wiki yonkeleke homu piki wataake hata: kaomanu opa:liaota: mo ambumanu nalo haemekeme. ³ Kutupata: pa mandane wataake hata: kaomanu make opa:liaememe. Koto kao manuta: loke dia:ya make pa:ta:liki holiki yapeekeme. Ikita: mo titina: kaomanu haemeke alena: mo ikali tea:na: mandakena: pua haemekeme. ⁴ Kutupa mo loke dia:yeke kao manuma:ta: mo loke panka wiki kaomanu na:ta: paemekeme. Kotoeki handolo hata: mo kinita: paa tiaeyekeme. ⁵ Kutupa ipiki paa polu hola:pa upa ma:nda: dupa piekeme. Kunima: handeke ale widi opeekeeki liki homekena:ta: napeke paeyao wataake hata: wiekeme. Mo napeke manuta: panka wia napea wiekeme. ⁶ Kutupa pa wataake hata: widi napekemanu homeke ekina: ombu opa:liaeyekepate mo napeketa: na pankeekeme. Kota: mo hapupa pa:la: alena: yama: epeeke titipu piki poma:ta: mo napeke pou taeyekeme. ⁷ Kutupa mo na pankeke widi napeke manuma:ta: mo panka wiki napekemanu mea na:ta: paemekeme. Kota: mo kini tiaota: upama: pua:ka:ta:me laa handa: wiekeme. ⁸ Da ka:la:paasota: mo kinima:ta: hone ka:nda:ma: homolo hata: mo Idiepi kenke pa:ta: haemeke tjo haliweki make mo hone u lenkene pimiki tapake make wi la: mipi piekeme. Kutupa koto haliweki paeyao pa:ta:ta: ipika: upa yaapo kelepeekepate homeke a:nda:ma: teke ota: la hala:peke na yekeme.

⁹ Koto ekina: mo waini ikali handeteke hayeke you somema: mo kini pa:ta: alota: Ima:ta: hoke hau poloma: ame neke pa:ta: keleponoe.

¹⁰ Nakana:ma:ta: mo amba: palaowa yanko haya: some diki pa:ta: mineke pankolo hata: mo dipula handeteke hala: somena: da pa:ta: dipula mea lopaeme. ¹¹ Kota: timba ma:nda:na: diki telipuna:ma: teke ta:ta: wiki upa pu alu pupa:me. ¹² Koto pa:ta:ta: diki ameḷe mo Hibulu weki ma:nda: haya:me. Ipikita: mo naka: da handeteke haena: lele amina: you somena: pa hameke e pokaasa: weki yekeme. Dikana:ma:ta: ipiki pa:ta: dika: upa kelepopeke handaata: mo upa yaapona: teketa: ipikana:ma: diki la kia:me. ¹³ Koto mo somema: lea: tupa: koneta: nakana:ma: Ita: yaka e paa kipate mo betedi yanko haya: you someta: lu endiaeme laa la haleekeme.

¹⁴ Koto leeke ekina: mo kinima: Diosepe handa: mealo pupa: leeke handaa koto kone mo dipula da pa:ta: handa: mea epeekeme. Mo weki ipika: yankake itiki mea aka: topo pea paeyeketa: mo kinina: leke popelekena: epeekeme. ¹⁵ Kutupa mo kinima: ipiki pa:ta: alota: Ima:ta: upa pua:pate ma:nda:ma: koto upana: teke la kia:peke na ya:la:me. Ma:nda:ma: I pa:ta: alota: Nakana:ma:ta: mo upa tekemanu lapeke ya:la:me laa lea:me leekeme.

¹⁶ Koto leeke Diosepema: hombo peaaso alota: Aneke halio. Ima:ta: pea:peke na ya:la:pate pa Koda:ma: homeke epeke tupa: teke la kilieke leekeme.

¹⁷ Mo kinima: alota: Yaka upama:ta: Ita: mo Naili ikali tea:na: hata: puekeme. ¹⁸ Kutupa mo ikali pa:ta: yama:ta: loke panka wiki yonkeleke homu piki wataake hata: kaomanu opa:liaota: mo am-bumanu nalo haememe. ¹⁹ Kutupata: pa wataake

hata: kaomanu opa:liaememe. Mo koto kao manuta: loke dia:ya pa:ta:liki holiki yapeekeme. Koto kao manuta: do Idiepi kenke pa:ta:manu I ota: ma:nda: na hando alo ota: hoke kaomanu yekeme. ²⁰ Mo loke na pankeke kao manuma:ta: mo loke panka wiki kaomanu na:ta: paememe. ²¹ Kutu pimipate mo kaomanu nemekeeki ma:nda:ma: handa: wia:peke na ya:me. Pa ekipeke mo kao manuta: mo hande amba: haeme tupa: kone paa haemekeme. Kutupata: I tiaowa:me. ²² Koto timba kone pa upa ma:nda: pua: ekita: mo kunima: hande ale widi opeekeeki homeke likina:ta: napeke paeyao wataake hata: wiekeme. Mo napeke manuta: panka wia napea wiekeme. ²³ Kutupa pa wataake hata: widi napekemanu homeke ekin: ombu opa:liaeyekepate mo napeketa: na pankeekeme. Kota: mo hapupa pa:la: alena: yama: epeeke titipu piki poma:ta: mo napekemanu pou taeyekeme. ²⁴ Kutupa mo na pankeke widi napeke manuma:ta: mo panka wiki napekemanu na:ta: paememe. Ima:ta: do upa yaapota: mo tjo haliweki pa:ta: kelepoa:pate pa homeke a:nda:ma: teke ota: la kia:peke na ya:me laa leekeme.

²⁵ Diosepema: mo kini pa:ta: alota: Mo upa yaapona: teketa: homeke konee. Koda:ma:ta: mo ipikana:ma: pulu pa:la:eki neke pa:ta: la ka:la:me.

²⁶ Mo panka wiki wataake hata: kao manuta: wataake hata: bapi manue. Kutupa mo panka ula: wataake hata: kunima: handeke widi napeke make homeke tupa: wataake hata: bapi manue. Mo upa yaapona: teketa: homeke konee. ²⁷ Kutupa mo wetepena: opa:liaeyeke loke na pankeke wataake hata: kaomanu pita: mo na pankeke

kunima: handeke widi napeke mo hapupa pa:la: alena: yama: epeke titipu piki poma: pou taeya: ekina: teketa: bapi wataake hata:na: tea: ki tieke epolo pa:la:ekie. ²⁸ Kotota: mo amba: hande la kua: tupa:e. Koda:ma:ta: mo ipikana:ma: pulu pa:la:eki neke pa:ta: wala:la:me. ²⁹ Kota: mo bapi wataake hata:na:ta: do Idiepi kenke paeyao pa:ta:ta: ne wotu tande pilieke. ³⁰ Kotoeki hoki naneta: bapi wataake hata:na: tea: ki ipilieke. Koto hoke tea: ki ipulu do kenke hoeyaeya:ka:na:ta: kota: ikana:ma: mo hande epeke bapi manuta: hone yonka:lalimikie. ³¹ Mo ne tande pea: bapi manuta: ota: hone yonka:lalimikie. Pa ekipeke mo ipilia: tea: kita: ota: teto pikieki ipilieke. ³² Mo hoto yaapo peao pele upana: teketa: mo Koda:ma: ota: pulueke laa wia kutupa teke pa:ta: kone pina: lelieke.

³³ Koto ekina: nakana:ma: mo hone u lenkene pa:la: hali ma:nda:ma: do kenke handeteke haena: maleke luelena:e. ³⁴ Kutupa make mandane handeteke halo pimiki you halimanu meata: mo ne wopu wita:la: bapi wataake hata:na:ta: koto haliwekima:ta: mo wanda:hali paeyaona: amu pimi ne manuta: yunki hata: lo wina: laata: homeke lo meata: mu mombelena: lapeke. ³⁵ Mo tapakema:ta: mo ipula: epeke bapimanu pa:ta:ta: koto ne paeyaomanu mu mombelena: laata: Kutupa oni daoni pa:ta:manu koto kunima: handeke widi kilikimanu wia:peke damanu a:ena: biki ha-laata: handeteke haena: lena: lapekee. ³⁶ Mo koto Idiepi kenke pa:ta: epolo pa:la: tea: kita: mo amu pea wilimi nema: do Idiepi wanda:hali paeyao epealieke. Do hau pika:na:ta: wanda:hali paeyao tea:ma: na homilimikie leekeme.

Diosepeta: Idiepina: you hali haena: leekeeki

³⁷ Mo kini hali pita: ipika: you haliwekima: make do Diosepema: leeke pina: a:pa:la:me laa
³⁸ mo kini halima: ipika: haliweki pa:ta: alota: Nikana:ma:ta: mo Diosepe ankulake Koda:na: Sipitidi pila: hali ma:nda: ota: na handa: ulumeke leekeme. ³⁹ Kutupa mo kinima: Diosepe pa:ta: alota: Koda:ma: do hau paeyao neke pa:ta: wala:la:ma: mo nakana:ma: aneke tupa: hone u lenkene pitele ekita: paeyao ota: ankulaleeki handoloma:me. ⁴⁰ Ima: neketa: yaka kenke paeyao handeteke halena: laata: mo yaka wanda:hali paeyaoma:ta: nakana:ma: pipa: lelipieki opua pina: lolueke. Naka: handeteke hale ekita: ya handeteke halo ekina: yaapo peao wina:e. ⁴¹ Koto ekina: Ima: neketa: do Idiepi kenke paeyaona: kapomanina: handeteke hala: you hali pituelena: ame maleke litolome leekeme. ⁴² Mo kinima:ta: mo kapomanina: handeteke pila: ekina: pi tonkao u hala: linita: ipika: kikina: hola: mea Diosepena: kikina: pitaeyekeme. Kutupa ipika: lokena: mo epeke dau seliapo ma:nda: pambawaota: koloma: wepiki senipu ipika: make pa:ta: mokaeyekeme. ⁴³ Kutupa pomu lopena:ta: mo kinima: ipika: yaapo peao hosima: yola pula: ale mo Diosepe pa:ta: halaata: mo ipika: handeteke haemeke haliwekita: Diosepe titina: amba:la pulu hata: e wi la: moneaaso alota: Pota: pilae. Pota: pilae laa lena: leekeme. Koto ekina:ta: Diosepeta: Idiepi kenke paeyao pa:ta: kapomanina: handeteke hala: hali pitiekeme. ⁴⁴ Mo kinima: ipiki pa:ta: alota: Ita: kini ya:la: ekina: do Idiepi kenke paeyao pa:ta: hala: some homeke ma:nda: sikima:

nakana:ma: a:pa:la:ma: aleeki na miki hata:ta: kiki anke kone na mea mina:liaena:e leekeme. ⁴⁵⁻⁴⁶ Kutupa Diosepeta: mo Idiepi biki ma:nda: Sa:pena:de Pania halaata: mo Heliopolisi daoni pa:ta: hayeke yeni peao hayeke hali Podipitana: waneke A:sena:de mina: haleekeme.

Diosepeta: 30 bapina: mo Idiepina: kinina: e kini pea pokaeyekeme. Ipikita: mo kinina: da mina:pa:lao mo Idiepi kenke honiki paeyao pa:ta: pomu lopeekeme. ⁴⁷ Mo ne tandeppeeke bapi wataake hata: pa:ta:ta: ota: ne tieke opeeketa: ⁴⁸ Diosepema: meata: mo daoni pa:ta:manu da a:eya mu mombeleekeme. Daoni homeke homeke pa:ta:ta: koto daoni tea:na: hao yapeeke e pa:ta:manu ne meata: da a:eya mu momba:la wia:tiki piekeme. ⁴⁹ Kunima: handeke widita: ota: tieke wieke ekiyalo Diosepema:ta: tombo mieke ekita: mina:pa:laeyekeme. Mo widita: dawalana: houma: handeekeme.

⁵⁰ Mo tea: ki epolo pia: bapimanu ai na epeke haena:ta: A:sena:dema: Diosepema: weki yaapo mendiaeyekeme. ⁵¹ Diosepema: alota: Mo Tekehalima:ta: mo Ima: mua: ka:nda:manu make yaka tapake make hone yonka:lano la:la:me laata: Mo mupeke wekina: bikita: Ma:na:sa: leekeme. ⁵² Kutupa make alota: Koda:ma:ta: mo yaka ka:nda: molo kenke pa:ta: wekiwandiki ka:la:me laa mo yaapo peao mendieke wekina: bikita: Ipoteimi leekeme.

⁵³ Kutupa mo hande Idiepi tapakena: ne tande peeke ta:na:ma: homemeke wataake hata: bapita: paelo epeekeme. ⁵⁴ Kutupa mo hande Diosepema: leeke tupa: kone mo tea: kina: wataake hata: bapi

kini piekeme. Kenke ma:nda: ma:nda: pa:ta:ta: tea: ki tieke epeekepate Idiepi kenke pa:ta: homeketa: ne pa wiekeme. ⁵⁵ Mo Idiepi wanda: hali tea:ma: homolota: mo kini pa:ta: nena: honke loloendi pimikime. Koto ekina: mo kinima: ikita: Diosepe pa:ta: pena: laata: mo ipikana:ma: pipe lelia:eki pia:pa:peke laa leekeme. ⁵⁶ Mo tea: kita: mo Idiepi kenke paeyao pa:ta: putupolo hata: ota: hoeya:tia peeke handa Diosepema:ta: mo ne damanu lumba mo Idiepi wanda:hali pa:ta: widimanu tapatiki piekeme. ⁵⁷ Mo tea: kita: kenke ta:ta: ta:ta: paeyao pa:ta: ota: hoke tupa: putupieke handaa mo kenke ta:ta: ta:ta: pa:ta: haemeke wanda:halita: oni Idiepi da pa:ta: widi hambuluekema: Diosepe pa:ta: epe-mekeme.

42

Diosepena: hameke tonu widi hambolo Idiepi pemekeeki

¹ Dieikopema:ta: mo Idiepi nane widi ula:me leekeeki opu hao ipika: eiyeye tonu pa:ta: alota: Ikana:ma:ta: ekipeke hau ma:nda: na pitelemepe. ² Oni Idiepi kenke pa:ta: widi ula:ma: aleke opitolo loa:ma: do niki tea:ma: homaama:na:ma: koto nane pua hamba:pee leekeme. ³ Koto ekina:ta: Diosepena: hameke tonu paeyao kiki yaapo weki tonuta: Idiepi nane widi hambolo pemeke. ⁴ Pate Dieikopema:ta: mo Diosepena: hameke wetepe nane weki Benisaminita: mo hameke tonu ameḷe na tapaeyekeme. Pa ekipeke ipika: honema:ta: mo weki pa:ta: hau ma:nda: peaama:na:e hone wiekeme.

⁵ Mo Keinani kenke paeyao pa:ta:ta: tea: ki tieke pambeke handaata: mo Dieikopena: eiyeye tonu ameḷe mandane wanda:hali make apa:tao widi hambolo pemekeme. ⁶ Mo Idiepi kenkena: kapomani handeteke hayeke some Diosepema:ta: mo kenke honiki wanda:hali paeyao pa:ta: widi tapatiki piekeme. Koto ekina: mo ipika: hameke tonuma:ta: Diosepe pa:ta: leke popeleke oni kenkena: wataaso haena: a:pa panda: puniaemekeme. ⁷ Diosepema: mo ipika: hameke tonuta: handeekapate kone ipikana:ma: pa na handeke nono pea hayekeme. Ipikana:ma: mo tapake pa:ta: pi taka:lakema: lota: pitolo alota: Ikita: hanema: epelemepe leekeme. Koto leeke mo tapakema: hombo peaaso alota: Nikita: mo Keinani hao ne hambuluekema: a:pa puma:me lemekeme.

⁸ Mo Diosepema:ta: ipika: hameke tonue laa handa: wiekepate mo hamala: hamala:ma:ta: ika: kamee laa na handa: wimikime. ⁹ Ipikana:ma: mo amba: handa: ikina: pieke upamanu niminaaso hata: alota: Ikita: kika ikiki haliwekie. Ikita: mo nika: kenke hando pa:ta: damako pa:la:pe laa handolo a:pa pelememe leekeme.

¹⁰ Koto leeke mo tapakema: alota: Tiekeo. Dia:me. Nikita: naka: e pa hameke e pokaasa: tapake au laa ne hambolo epoma:me. ¹¹ Tiekeo. Nikita: hamala: hamala:e. Nikita: kika ikiki haliweki dia:me. Nikita: ota: hau pu haloma: haliwekie lemekeme.

¹² Pate Diosepema: mo tapake pa:ta: alota: Dia:me. Ikita: mo nika: kenke hando pa:ta: damako pa:la:pe laa handolo epelememe leekeme.

¹³ Mo tapakema: alota: Tiekeo. Nikita: paeyao kiki yaapo paeya ankena: yaapo hamala: hamala: ya:me. Mo Keinani kenke pa:ta: hala: some homekena: wekitonue. Pate weki homeketa: homea:me. Kutupa mo wetepe nane wekita: nika: apa: yaapo hala:me lemekeme.

¹⁴ Diosepema: hombo peaaso alota: Pa mo hande Ima: loa: handa:e. Ikita: kika ikiki haliwekie.

¹⁵ Ameta: dota: iki yokaalo polo tupa:e. Ima:ta: mo kinina: bikina: keke pi alo alota: Ikita: ai na peke pa haota: ika: wetepe nane weki epea:ka:na:ta: pelimikie. ¹⁶ Iki homeke ma:nda:ma: mo weki handa: mulu pua:pa:peke. Paeyaota: dipula pitaota: mo ika: aleme ekita: ota:pe laa amba:la: yokaalumeke. Dia: ya:ka:na:ta: kota: mo nika: kini ota: hala: ekina:ta: ikita: kika ikiki haliwekie laa peneme ya:lieke leekeme. ¹⁷ Kutupata: mo tapaketa: hoto tepo dipula pitaeyekeme.

¹⁸ Mo tepo natena: Diosepema: mo tapake pa:ta: alota: Ita: Koda: paala: haso hali ya:la: ekina: hau homeke homeketa: iki homaama:na: Ima: tamba: mulueke. ¹⁹ Ikana:ma:ta: ota: pi lelemepe laa handa: uluekema:ta: iki homeke ma:nda:ta: dipula pa pitina:e. Kutupa iki paeyaota: pa la:ka:la pua mo hande hambeme widi manuta: ika: tea:ma: homa:la: tapake pa:ta: mea poemena:e. ²⁰ Kutupa ika: kame wetepe wekita: I pa:ta: hatuku a:pa:pa:peke. Koto hau pilimi ekima:ta: ikana:ma: ota: pi lelememe laa iki na lu homalueke leekeme.

Ikana:ma:ta: do pina: a:pa:la:me laa ²¹ ika: ika: kone alota: Aowe. Ameta: mo hande nika: kame pa:ta: puma: hauna: kiliki kone taloloma:me. Nikana:ma:ta: mo ipiki ka:nda: tieke minolo hata: ipiki tamba: mipee laa honke lea: ekita:

handolo hata: kone na opuma:me. Kutu puma: ekina:ta: ame nikita: do ka:nda: pa:ta: haloma:me lemekeme.

²² Lubenima: alota: Kota: Ima: iki pa:ta:ta: mo weki na lia:pa:pee loa:pate ikana:ma:ta: yaka pi na opimime. Koto ekina: ameta: ipika: homa:la: ekina: yenkita: niki pa:ta: a:pa:la:me leekeme. ²³ Diosepema:ta: mo tapakema: lemeke ekita: opiekepate mo tapakema:ta: kotoeki hone na wimikime. Pa ekipeke ikana:ma:ta: mo pi la:ka:laeya: some pa:ta: laa ipikana:ma: la: mea hala:tiki pia: ekima: piekeme. ²⁴ Diosepema:ta: mo tapake mina:pa:lao pua e leekeme. Kutupa ipikita: pi ana:na: lapeke yeketa: paa la:ka:la a:pa mo ika: leke popelekema: Simiono maleke lia mina mea tonkaena: leekeme.

Diosepema: hameketonu Keinani la:ka:la peme-keeki

²⁵ Diosepema:ta: mo e pokaemeke haliweki pa:ta:ta: mo ipika: hameke tonuna: nu manuta: mo widi napeke manuma: tumbao mo homeke homekena: widi hambemeke manita: mo nu kakena: paa mendiamma: mendiamma: peaata: mo ika: pota:na: nolo pimiki ne make hala:pa:peke leeke handa ota: kutu pimikime. ²⁶ Kutupa mo hamala: hamala:ma:ta: mo widi nu manuta: ika: donki manuna: hokina: atula atula pea mea wia pemekeme. ²⁷ Mo pota:na: timba: leeke pua pelimiki alena: mo hameke ma:nda:ma: ipika: donkina: ne halueke alo hata: mo ipika: nu ma:nda: tokiekepate mo nu kakena:ta: ipika: mani paa mendipelia hayekeeki handolo hata: alota: ²⁸ A:pa:e. Yaka manita: I pa:ta: paa la:ka:la a:pa pia:ka:ta:me laa penkilipa:tia

pominolo hata: ipika: hameketonu pa:ta: wi alo
alota: Do handa:pe. Yaka nu pa:ta: menda:la:me
leekeme. Kutupa mo hamala: hamala:na: puki
keapa olina: onina: pitolo pututuma: homolo hata:
ika: ika: kone lota: pu alualu pitolo alota: Koda:ma:
niki pa:ta: eki hau pea pa:la:pe lemekeme.

²⁹ Iki mo Keinani nane paa opolo a:paata:
ika: apa: Dieikope pa:ta: mo hande iki pa:ta:
piekeeki paeyaosiki a:pa la halolo hata: alota:

³⁰ Mo Idiepina: kapomanina: you somema:ta:
niki pa:ta: pi taka:lake alo hata: nikita: ipika:
kenke handuluekema: kika ikiki haliweki
poma:me lea:me. ³¹ Koto leeke nikana:ma:

hombo peaaso alota: Nikita: kika ikiki haliweki
dia:me. Nikita: ota: hau pitoloma: tapakee laa

³² Nikita: hali homekena: wekitonu paeyao
kiki yaapona: ankena: yaapo ya:mee. Weki

homeketa: homa:la:me. Kutupa wetepe nane
wekita: nika: apa: yaapo oni Keinani pa hala:me

loma:me. ³³ Kutupa mo you halima: hombo
peaaso alota: Ikita: ota: pi lo haleme haliwekie

laa handuluekema:ta: dupulueke. Iki ma:nda:
hondota: I ameḷe pa hapelia hata:ta: mo iki

paeyaota: mo ika: tea:ma: homa:la: tapakena:
widi napekemanu mea pupee laata: ³⁴ Ika: wetepe

nane wekita: I pa:ta: hatuku a:pa:pa:peke. Kutu
pimika:na:ta: kota: ikita: kika ikiki haliweki

dia:ma: ota: pi aleme haliwekie hone ulueke.
Kutupa do ika: kame iki pa:ta: paa kiaka:na:

ikita: dopate hata: ala:ta: ala:ta: pa tapamena:e
laa lea:me lemekeme.

³⁵ Kutupa ikana:ma: ika: numanu tokimi
dina:ta: homeke homekema: ika: mani nu handa:

wimikime. Kutupa mo mani hando haota: ikana:ma: make ika: apa: Dieikopema: make paala:ma: homemekeme. ³⁶ Ika: apa:ma: mo wekitonu pa:ta: alota: Ika: honema:ta: yaka wekiwandiki paeyao alu pano pitelemepe. Diosepe pa:la:me. Simiono make pa:la:me. Ameta: Benisamini mea polukuma: alemepe. Ita: mo teto minolo somee leekeme.

³⁷ Koto leeke Lubenima: ipika: ateke pa:ta: alota: Ima: Benisamini a:nda: paa na hatuku epoa:ka:na:ta: kota: nakana:ma: yaka weki yaapo luelena:e. Mo wekita: yaka kiki pa:ta: wie. Kutupa Ima: paa hatuku ipulueke leekeme.

³⁸ Pate Dieikopema: alota: Yaka wekita: neke yaapo na pena: lolueke. Ipika: hameketa: homolo hata: ipiki homeke hapelia hala:me. Mo pota:na: hau ma:nda: peaapa:na: loa:me. Ita: koke hali yaalo hata: mo ikana:ma: mea ipilimi puki tandama:ta: I lu homaliekee leekeme.

43

Mo hamala: hamala:ma: Benisamini hatuku Idiepi pemekeeki

¹ Oni Keinani naneta: mo tea: kita: ota: hoeyekeme. ² Kutupa mo Dieikopena: tapakema: mo hande Idiepi nane hambolo pua mea epemeke widita: na:ta: paota: Dieikopema: eiyeketonu pa:ta: alota: Paa pua nika: ne tepo a:nda: ma:nda: pua hamba:pee leekeme.

³ Diudama: ateke pa:ta: alota: Mo hande you halima: niki pa:ta: pi taka:lakema: alota: Ikana:ma: ika: kame na hatuku epemeka:na:ta: kota: ika: leke popeleke na handulueke laa

lea:me. ⁴ Koto ekina: nakana:ma: nika: kame niki ame_{le} tapaalueke hone wika:na:ta: kota: naka: ne hambalo polumeke. ⁵ Pate nakana:ma: na tapaalueke lekena:ta: kota: mo halima:ta: mo nika: kame niki ame_{le} ipika: leke popelekena: poma:ka:na: homeketa: ana: pa:la:me lea: ekina:ta: na polumeke leekeme.

⁶ Dieikopema: alota: I pa:ta: do ka:nda: tieke epena:yeke ikana:ma:ta: ekipeke ika: kame ma:nda: hala:me laa la halaa pelemepe leekeme.

⁷ Ikana:ma: hombo peaaso alota: Mo halima:ta: niki make nika: tapake make lota: lota: ombu pia:me. Ika: apa:ta: pa hala:pe o Ika: kame ma:nda: hala:pe laa lota: ombu pia:me. Koto ekina: nikana:ma:ta: ipika: pi hombo peapeke yeke loma:me. Ipikana:ma: nika: kame hatuku a:pa:pa:peke laa lolo pia: ekita: pa ekipa hone wiomono alepe.

⁸ Diudama: ipika: ateke pa:ta: alota: Niki koto kone polumekema: mo weki I yaapo tapae. Kutu puma:ka:na:ta: kota: niki ma:nda: tea:ma: ota: na homulumeke. ⁹ Mo weki pa:ta: hau ma:nda: pia:ka:na: maketa: kota: I pa:ta: wina:e. Ima: mo weki hau ma:nda: peao epeke tupa: neke pa:ta: na hatuku epoa:ka:na:ta: kota: koto pu hoeyalua: hauna: yenkita: I pa:ta: wina: loelena:e. ¹⁰ Nikana:ma: nateleke hokuluna: na yuwia haoma:ka:na: yoluta: ameta: amba: hoto yaapo pua epolo puma:me leekeme.

¹¹ Ika: apa:ma: iki pa:ta: alota: Kota: kutu pulu pia:ka:na:ta: kota: do kenkena: opa:la: epeke ne-manu ika: nu pa:ta:manu mendiao mo kapo-mani handeteke hala: you halina: pa hameke

hala:la: ale mea puapee. Mo ale manuta: pa to-
topo piki ti yonkeleke sikima: make hosiki boi
hapeke make mo ne totopo peaasa: alemanu
make mo (pei kilikima: handeke) pisidasio ki-
liki make (mo sa:tikima: handeke) amono ki-
liki make mea puapee. ¹² Kutupa make mo
hande ika: nu kake nina: mendiaeyeke manita:
ata:ka: peaopate pimima: pao mea puaaso hata:ta:
moeki haka:ta:pao yaapo peao mea pua:pa:peke.
¹³ Kutupa ika: kame make hatuku puaata: a_i koto
kone paa la:ka:la a:pa:pa:peke. ¹⁴ Mo you hal-
ima:ta: Benisamini make mo ika: kame ma:nda:
make iki pa:ta: a:ta:ma: homolo kina: yeketa: mo
Aneke Wele wopupiki Koda:ma: mo some pa:ta:
a:ta:ma: homa:la:eki halena:e. Kota: Ita: yaka weki-
wandiki alupawa:ka:na:ta: kota: ota: alupaapeke
ya:la:me leekeme.

¹⁵ Koto ekina: mo hamala: hamala:ma:ta: mo
hande pa hameke hala:la: alemanu make mo mani
haka:ta:pao yaapo peao mea Benisamini ame_{le}
Idiepi nane pemekeme. Koto pate ikita: Diosepe
pa:ta: pua walemekeme. ¹⁶ Kutupa Diosepema:
mo tapake ame_{le} Benisamini hayekeeki hando
haota: kota: ipikana:ma: mo ipika: da handeteke
hawayeke e pokaeyeke some pa:ta: alota: Do hali-
weki yaka da pa:ta: hatuku pue. Ikita: natepa nane
I ame_{le} ne nelimikima: mo koa ma:na: ma:nda:
lia amu peapeke leekeme. ¹⁷ Mo e pokaeyeke
halima:ta: mo pia:peke leeke tupa: mo hamala:
hamala: hatuku Diosepema: da pa:ta: peekeme.

¹⁸ Mo hamala: hamala: mo da pa:ta: hatuku
epeeketa: ikita: paala:ma: homolo hata: dupiki
hone wimikime. Niki do pa:ta: hatuku ipula:

ekita: mo hande titina: hande nika: nu pa:ta:manu mendieke manina: pate pita:la:me. Ameta: ikana:ma: niki hoeyao make nika: donkimanu make mea nikita: ipika: pa hameke e pokaasoma: tapake hamono lelimikie laa hone wimikime.

¹⁹ Koto ekina: mo da pota: pa:ta: pua hata: mo e pokao haya: handeteke hayeke some pa:ta: alota:

²⁰ Tiekeo. Pilisi nakana:ma: opie. Nikita: amba: hoto homeke do pa:ta: ne hambolo epoma:me.

²¹ Kutupa paa pua timba: leeke palai da pua a:eyaata: nika: numanu pua tokua handoma:pate hali homeke homekema: nika: mani ota: ana: sikina: mendieke handaa pao mea epoloma:me.

²² Kutupa make ne ma:nda: hambulumekema: yeke mandane mani make mea epoloma:me. Mo nika: nu pa:ta:manu mo mani paa mendiaeyeke someta: epima: pa:la: o niki mata:la:me lemekeme.

²³ Mo e pokaeyeke somema: alota: Hone ti yokolo hata: paala:ma: na homa:pa:peke. Ika: Koda: mo ika: apa:na: Koda:ma: kone ika: numanu pa:ta: mo mani paa mendiao pa:la:mee. Ika: yenki manuta: ana:na: mua:me leekeme. Kutupa ipikana:ma: Simiono iki pa:ta: hatuku epeekeme.

²⁴ Mo e pokaeyeke somema:ta: mo hamala: hamala: da tukiki pa:ta: hatuku mea epeekeme. Ipikana:ma:ta: mo ika: ankemanu tandepolo pimiki tupa: ikali halaata: ika: donkimanu make ne haleekeme. ²⁵ Mo tapakema:ta: natepa nane Diosepe ameḷe mandakena: ne nelimikie laa la haleeke handa mo hande pa hameke hala:la: alemanu tikitiki yao pitimikime. ²⁶ Kutupa Diosepe da pa:ta: opolo epeeketa: ikana:ma: mo pa hameke hala:la: alemanu oni da pa:ta:

mea pua ipiki pa:ta: pua panda: puniaemekeme.

²⁷ Ipikana:ma: ikita: epeke tupa: halemepe laa alota: Ikana:ma:ta: mo ika: apa: kokena: pi manuta: I la kimima: ipikita: eki pa:la:pe. Ipikita: pa hala:pe o epeke hala:pe laa leekeme.

²⁸ Ikana:ma: hombo peaaso alota: Naka: epeke homupiki e pokaasa: hali mo nika: apa:ta: pa epeke tupa: hala:mee lemekeme. Koto laata: tumiki yotua o ipiki pa:ta: panda: puniaemekeme.

²⁹ Kutupa Diosepema: ipika: hameke Benisamini hando hao alota: Dota: hande I pa:ta: la kimi ika: wetepe nane weki ya:ka:ta:me. Yaka wekio. Koda:ma: neke epeaena:e leekeme.

³⁰ Koto laata: Diosepe ipika: kamena: ipika: pukima: tanda tieke pieke handaa koto kone iki mina:pa:lao peekeme. Ipikita: teke pa:ta: e podela: mia:peke nono pieke handa ipika: da panda: pa:ta: pua e leekeme.

³¹ Kutupa ipika: leke popeleke tanda:pata: hama opolu bao a:pa ipika: kone lu mina:niao pita:ta: mo ne pana: pie leekeme. ³² Diosepeta: teipolo ma:nda:na: pana: peao ipika: hameke tonuta: ma:nda:na: pana: peayekeme. Kutupa koto pa:ta: ne nemeke Idiepi tapake manuma:ta: mo Hibulu tapake ame le mandake pa:ta: pita ne napeke ana: na pa:la:me laata: teipolo ma:nda:na: pita: ne nemekeme.

³³ Mo hamala: hamala:ta: Diosepe handa: moneao pita: ika: mendieke tupa: mupeke hali amba:la pita pua mo wetepe wekina: pua pitu naena: leekeme. Mo tapakema: iki pitaeyeke tupa: hando haota: penkilipa:tia pominolo hata:ta: ika: ika: kone handa: alu alu pimikime. ³⁴ Mo neta: Diosepena: teipolona: pana: piekeme. Kutupa

Benisaminita: mo hameke tonuna:eki make ankulao haka:ta:pao mo ipika: ne yunki peao mulu pieke tupa: haleekeme. Koto ekina: mo tapaketa: Diosepe ameḷe ne ikali no opu hao keaemekeme.

44

Diosepena: kapo alupiekeeki

¹ Diosepema: mo ipika: da handeteke hayeke e pokaeyeke some pa:ta: alota: Mo haliwekina: numanu pa:ta:ta: mo ne ika: mondule peleme tupa: kone mendiaota: pa mo homeke homekena: manita: ika: nu kakena: mendia mendia pea:peke.

² Kutupa mo yaka silipama: wepieke kapota: mo wetepe wekina: nu pa:ta: ipika: widi hambea: mani pita: mandakena: mendiapeke leekeme. Koto leeke mo halima:ta: Diosepema: leeke tupa: siki kone piekeme. ³ Da ka:la:paaso sikita: mo hamala: hamala:ta: ika: donkimanu pita: pena: tapaeyekeme.

⁴ Mo tapaketa: mo daoni mina:pa:lao pa hosiki siki papate leke pulu haena:ta: Diosepema: ipika: da handeteke haya: some pa:ta: alota: Mo haliweki telia: mea ai pue. Kuta teliminikina:ta: dupa lota: pia:peke. Ikana:ma:ta: mo epeke hauna: pa hoke ekima: yenki kia pelemepe. ⁵ Pa ekipeke yaka you somena: silipa kapo pake naa pelemepe. Koto ekita: ota: ipika: ikali no hala:eki homeke make ipika: handehau pulukuma: mea:tiki pu hala: kapoe. Ikana:ma:ta: ota: hoke hau pelememe laa lapeke leekeme.

⁶ Mo e pokaeyeke somema: mo tapake pua teliminata: homeke pi kone pua leekeme. ⁷ Mo

tapakema: hombo peaaso alota: Tiekeo. Dupiki pi ale ekita: eki la alepe. Nikana:ma:ta: kutupiki hau na poloma:me laa keke aloma:me. ⁸ Nikana:ma:ta: mo Keinani kenke pa:ta: hao ipulu hata:ta: mo hande nika: nu kakena: mendia: mani manuta: paa mea epoma: ekita: naka: hone wilime. Koto ekina: nikana:ma:ta: naka: you halina: da pa:ta: mo silipa o kolota: pa ekipeke pake noluma:pe. ⁹ Tiekeo. Niki ma:nda: epima: mo ale muluma:eki a:nda: handa: wika:na:ta: kota: koto someta: lu homaena: laata: niki paeyaota: naka: pa hameke e pokaasoma: tapake halumeke laa leekeme.

¹⁰ Mo halima: alota: A:pa:la:pate pa mo kapo ma:la: some homeketa: yaka pa hameke e pokaasa: hali haena: iki paeyaota: pao pomena:e leekeme. ¹¹ Koto ekina: paeyaoma: koto kone ika: numanu oni kenkena: mea wia homeke homekema: ipika: nu toku wia pitimikime. ¹² Kutupa Diosepema: e pokaeyeke somema:ta: sembepelasiki mo mupeke halina: ekina: kini pea weiya:tia pua mo wetepe halina: ekina: pua paeyaeyekepate mo kapota: Benisaminina: nu pa:ta: mendieke handa: wiekeme. ¹³ Koto ekina: mo hamala: hamala:ma:ta: ota: a:ta:ma: homolo hata: ika: aka:manu sinkipa ika: numanu mo donki hokina: paa mu wia mo daoni nane paa la:ka:la pemekeme.

¹⁴ Mo Diuda hamala: hamala: mo Diosepema: da pa:ta: epemeketa: ipikita: pa pitiekeme. Kutupa ikita: ipiki pa:ta: panda: puniaemeke handaa ¹⁵ Diosepema: alota: Ikana:ma:ta: ekipiki hau pea pelemepe. Ikana:ma:ta: dupiki e pokolo hali Ima:ta: ika: peleme hauta: mo handehau pea na

handa: ulueke hone wimipe leekeme.

¹⁶ Koto leeke Diudama: hombo peaaso alota: Tiekeo. Nikana:ma: neke pa:ta:ta: eki lomono. Ekipa pi yokaalu piomono. Ekipa nikana:ma: dia:me lomono. Koda:ma:ta: nika: poloma: hoke hau peneme yala:me. Mo hande kapo mia: some homeke dia:ya:la:pate ameta: niki paeyaota: naka: pa hameke e pokaasoma: haliweki haloma:me leekeme.

¹⁷ Diosepema: alota: O dia:me. Ima:ta: kutupiki hau ota: na pulueke. Mo yaka kapo ma:la: some homeketa: yaka pa hameke e pokaasa: some halieke. Iki paeyaota: epeke tupa: siki hau ma:nda: na piki ika: apa: pa:ta: paa la:ka:la pelimikie leekeme.

Diudama: Benisaminina: honke leekeeki.

¹⁸ Diudama: Diosepe pa:ta: pua alota: Pilisi Tiekeo. Neketa: pa mo kinima: handele ekina: Ima: neke pa:ta: pi la kiono mineke na panka:pekee.

¹⁹ Tiekeo. Nakana:ma: niki pa:ta: lota: pitolo hata: alota: Ika: apa:ta: hala:pe o ika: kame ma:nda: hala:pe laa lemee.

²⁰ Koto leke nikana:ma: hombo peaasota: nika: apa:ta: koke halisiki hala: make nika: wetepe wekita: mo koke nane ma:nda:la: weki make hala:me. Mo wekina: hameketa: homa inkikina: wekiwandikita: ipiki homeke pa hala:me.

Kutupa ipika: apa:ma: mo wekita: pukima: wopu homa:la:me loma:me. ²¹ Tiekeo. Nakana:ma:ta: handuluekema: hatuku a:pa:pekee leke handa

²² nikana:ma: hombo peaasota: mo wekima:ta: ipika: apa: na mina:pa:lalieke loma:me. Mina:pa:laeya:ka:na:ta: kota: ipika: ateketa: homilieke laa loma:me. ²³ Koto lomeke nakana:ma:

alota: Ika: wetepe weki iki ameḷe epea:ka:na: homeke naka: leke popelekena: niki handulumeke lemee.

²⁴ Kutupa niki nika: apa: pa:ta: puata: mo naka: le pimanu paeyao pua la haloma:me. ²⁵ Koto hoki naneta: ipikana:ma: niki pa:ta: Paa la:ka:la pua ne hosikima: pua hamba:pee lea:me. ²⁶ Koto leeke nikana:ma: hombo peaaso alota: Nikita: pua:peke na ya:la:me. Mo nika: kame wetepe nane wekita: nika: ameḷe poma:ka:na: homeke mo halina: leke popelekena: pua hapeke ya:la:me. Mo nika: kame Benisamini niki ameḷe pea:ka:na: homeke pua:peke ya:la:me loma:me. ²⁷ Koto lomeke nika: apa:ma: niki pa:ta: alota: Mo yaka wanda: Leisoloma:ta: yaka weki yaapo homeke mendi-aeya:me. ²⁸ Homeketa: I amba: mina:pa:lala:me. Ipikita: hoki pea: nane make ota: na handolo ekima:ta: mo tikene ma:na:yeti sayale manuma: sinki sinki pea witolo pa:la:mee. ²⁹ Ikana:ma: ame do weki hatuku pua hau ma:nda: peaemeka:na:ta: kota: Ita: koke yalo hata: ikana:ma: mea ipilimi a:ta:ma:ta: I lu homaalieke laa lea:me laa la haleekeme.

³⁰⁻³¹ Diudama: ombu pa alo hata: alota: Tiekeo. Pa ameta: I a:nda: mo weki yaapo yaka apa: pa:ta: na poa:ka:na:ta: kota: mo weki I yaapo na handolo kone ipiki homilieke. Ipika: hone puki paeyaota: koto weki pa:ta: ula:me. Kutupa ipikita: ota: koke ya:la: ekima:ta: mo nikana:ma: puluma: hauma: kone ipiki lu homaalumeke. ³² Hau ma:nda: make dupae. Ima: alota: Mo weki pa:ta: hau ma:nda: pia:ka:na: maketa: kota: I pa:ta: wina:e laa yaka apa: pa:ta:ta: Ima: mo weki a:nda: pa

na hatuku epoa:ka:na:ta: kota: koto pu hoeyalua:
 hauna: yenkita: I pa:ta: wina: loelena:e loa:me.
³³ Koto ekina: tiekeo. Ameta: mo wekina: anketeke
 minolo hata: Ita: naka: pa hameke e pokaaso
 hali haluekema: ipikita: ipika: hameke tonu amele
 paa pena: lae. ³⁴ Ima:ta: eki ekipa mo wekita: I
 yaapo na peke haena: yaka apa: pa:ta: polua:pe.
Ima:ta: yaka apa: pa:ta: dupiki ke tieke ipula:eki
 handa:peketa: I ana: na pa:la:me leekeme.

45

Diosepema: ipikie laa peneme yaeyekeeki

¹ Diosepema:ta: ipika: wieke hone manuna:ta:
 mo ipika: e pokaemeke tapakena: leke
 popelekena: lu mina:niapeke na yalo hata:
 paeyaosiki mo da panda: mina:pa:lao pupe
 laa leekeme. Kota: Diosepema:ta: ipiki amele
 ma:nda: siki ota: na haena: mo hameke tonu
 pa:ta:ta: I lataa laa la haleekeme. ² Ipikana:ma:ta:
 e alo hata: anakema: ka:pa:puki yokeke handa
 mo Idiepi tapakema: make opuaata: kota: mo
 ekina: pita: mo kinina: da pa:ta: make mea
 pemekeme. ³ Diosepema: ipika: hameketonu
 pa:ta: alota: Ita: Diosepee. Yaka apa:ta: pa
 hala:pe leekeme. Koto leekepate mo hamala:
 hamala:ma:ta: doeki opu hao paala:ma: hone
 mamatalo hata: hombo peapeke na yekeme.
⁴ Kota: Diosepema: iki pa:ta: alota: Pilisi I teke
 pa:ta: ipupe leekeme. Kota: mo tapake teke pa:ta:
 epemeke handa alota: Ita: ikana:ma: mo hande
 Idiepi nane mani mea tapaeme some ika: kame
 Diosepee. ⁵ Koto ekina: mo ikana:ma: do pa:ta:
I tapaaleme ekina: ka:nda:ma: na homa make

nikana:ma: pu hoeyaloma:me pi na lapa:peke. Ota: Koda:ma: kone mo wanda:hali homaapa:na:yeke. Ima: pa:ta:lono I amba:la tapao pa:la:me. ⁶ Do kenke pa:ta: mo tea: ki a:pa:la: ekita: bapi yaapo homeke do handa:e. Mo yu lita:la:eki kone o ne napeke mina:la:eki kone ota: na pulu pa:la: bapi yunki hata:ta: pa ula:me. ⁷ Koda:ma: I amba:la tapaala: ekita: dupiki ta:ta: ma:nda: piki hauma: iki pa:ta:lono laa kutupa mo ika: monduma: monduma: pilimi wekiwandikina: wekiwandiki ana:na: hao pelina:yeke pa:la:me. ⁸ Koto ekina:ta: ikana:ma: I do Idiepi kenke nane na tapaemepate pa Koda:ma: kone pa:la:me. Ipikana:ma: Ita: mo kinina: kapomani manda you hali pitono la:la:me. Ita: do kenke paeyao handeteke halome. Ita: do Idiepi wanda:halina: you hali halome.

⁹ Koto ekina: yaka apa: pa:ta: ai la:ka:la pu-ata: dota: naka: weki Diosepema: ala: pie laa pua lapa:peke. Koda:ma:ta: Ita: Idiepina: handeteke hala: hali hano la:la:me. Nate leke hokulu na peake I pa:ta: ai epoe. ¹⁰ Neke make naka: wekiwandiki make naka: wekiwandikina: wekiwandiki make naka: sipisipimanu make naka: nanikosimanu make naka: kaomanu make mo naka: wia hale alemanu paeyao make I teke pa:ta: wia halo pele tupa: mo Kosene kenke pa:ta: halena:e laata: ¹¹ Neke mo Kosene kenke pa:ta: haeka:na:ta: kota: Ima: neke handeteke halo polo tupa: loa:me. Mo tea: kita: bapi yunki hata: pa ula: ekina:ta: neke make naka: tapake make naka: ma:na:manu make tea:ma: homilimikiyeke loa:me leekeme.

¹² Diosepema: ombu alota: Ameta: iki paeyaoma:

make Benisamini nakana:ma: make Ita: ota: Diosepee laa handelememe. ¹³ Kutaa I do Idiepi kenke pa:ta: ota: honkopu tieke ula:eki make mo ikana:ma: handeleme alemanu paeyao make yaka apa: pa:ta: pua lapa:peke. Kutupa ai ai pu kone ipiki do pate hatuku a:pa:pa:peke leekeme.

¹⁴ Koto laata: ipikana:ma: ipika: hameke Benisaminita: hopula: mea e leekeme. Benisaminima: make e alo hata: hameke hopula: miekeme. ¹⁵ E pa alo alo hata:ta: hameke titi homeke homeke lo hopulolo hata: nunu piekeme. Kota: kutu pieke hoki naneta: ipika: hameke tonuma: ipiki ameḷe pi kini pea lemekeme.

¹⁶ Mo hande Diosepena: hameke tonuta: epelememe le ekita: mo kinina: da pa:ta: haemeke tapakema: opitolo hata: mo kinima: make mo ipika: e pokaeyeke you haliwekima: make ta:na:ma: homemekeme. ¹⁷ Mo kinima: Diosepe pa:ta: alota: Naka: kametonu ika: nemanu mo donki manuna: hokina: atula atula pea wia mo Keinani nane la:ka:la pupa:e lae laata: ¹⁸ Ika: apa: make ika: tapake make hatuku do ane la:ka:la a:pa:pa:peke lae. Ima:ta: iki pa:ta: mo kenke paeyao ankulake ota: epeke kenke halaata: ota: haka:ta:pake tupa: ne no hao pelina: loa:me lae. ¹⁹ Kutupa make mo ika: weteke tonu make ika: hosiki wekiwandiki sunu make ika: ateke make hatuku epolo peleme mo Idiepina: ma:na:ma: yola:la: pota: alemanu mea pena: lae. ²⁰ Kuta ikana:ma:ta: mo ika: wia haleme alemanu mina:pa:laasoma:me laa hone ka:nda:ma: na homa:pa:peke. Pa ekipeke do Idiepi kenke paeyao siki pa:ta: ula: epeke ale manuta: ika:eki ya:lieke

loa:me lae leekeme.

²¹ Koto leeke mo Dieikopena: eiyeye tonuma:ta: mo leeke tupa: siki kone pimikime. Kutupa Diosepema:ta: mo kinima: leeke tupa: kone mo ma:na:ma: yola:la: pota: alemanu halaata: pota:na: nolo pimiki ne make haleekeme.

²² Kutupa Diosepema: hameke tonu pa:ta: mo topo aka:manu make haleekepate pa Benisaminita: 300 silipa mani make topo aka: paeyao yunki hata: haleekeme. ²³ Kuta ipika: atekena:ta: mo Idiepina: ota: epeke nemanu mo kiki yaapo donkina: mu wia kutupa pa kiki yaapo donkimanu ma:nda:na:ta: mo pota:na: nolo pieke widimanu make betedimanu make mandane nemanu make mu wiao tapaeyekeme. ²⁴ Kutupa mo ipika: hameketonu pena: tapaaso hata: alota: Mo pota:na: hankiliki na yola:pa:peke leekeme.

²⁵ Kota: mo tapaketa: Idiepi mina:pa:lao ika: da nane ateke hayeke alena: Keinani nane pemekeme. ²⁶ Ikana:ma: ateke pa:ta: pua alota: Diosepeta: pa hala:mee. Ipikita: mo Idiepi kenke paeyaona: handeteke hala: hali hala:me lemekeme. Koto lemeke handa Dieikopeta: hone mata:pa pulu no la:mea pita: mo weki tonuma: lemeke ekina: hone na tulaeyekeme.

²⁷ Pate mo eiyeye tonuma: hande Diosepema: iki pa:ta: leekeeki paeyao ika: apa: pa:ta: la halemekeme. Dieikopema: koto lemekeeki opuolo pita: pa mo Diosepema: ipiki mulu epena: tapaeyeke ma:na:ma: yola:la: pota: alemanu hando haota: kota: ipikita: paa epeke hone wia pitiekeme. ²⁸ Kutu pitolo hata: Dieikopema: alota: Keiyae. Doeki homeketa: ota: yaka hone pa:la:

ekina: yaka weki Diosepeta: paa haya:ka:ta:me.
Kota: I ai na homeke hata: kone ipiki handolo
polueke leekeme.

46

Dieikope tapake Idiepi pemekeeki

¹ Dieikopema:ta: ipika: wia hayeke alemanu
paeyao talo peaata: Biasiba nane peekeme. Koto
pateta: ipika: ateke Aisa:kena: Koda: pa:ta: yeni hau
piekeme. ² Koto timbata: upama: leke ale Koda:ma:
ipiki pa:ta: pi alo alota: Dieikopeo Dieikopeo leeke
ipikana:ma: hombo peaaso alota: Wao. I do
handa:e leekeme.

³ Tekehalima: alota: Ita: Koda: naka: apa:na:
Koda:e. Idiepi poluekema:ta: paala:ma: na
homa:peke. Ima:ta: naka: monduma: monduma:
pilipi wekiwandikina: wekiwandikita: koto pate
tapake tieke haena: lolueke. ⁴ Ima:ta: neke
yaapo oni Idiepi nane mandakena: puaata: naka:
monduma: monduma: pilipi wekiwandikina:
wekiwandikita: do kenke nane paa hatuku
ipulueke. Koto pateta: mo Diosepe neke yaapo
mandakena: haena: neke homilipikie laa leekeme.

⁵ Kota: Dieikopeta: Biasiba mina:pa:laeyekeme.
Ipika: weki tonuma:ta: mo hande Idiepi kinima:
tapaeyeke ma:na:ma: yola:la: pota: ale manuna:ta:
ika: ateke make ika: hosiki wekiwandiki sunu
make ika: weteke tonu make pitaemekeme. ⁶ Ika:
mo Keinani hata: mimiki alemanu paeyao make
ma:na:manu make mea Idiepi nane pemekeme.
Dieikopema:ta: ipika: monduma: monduma: pieke
wekiwandikina: wekiwandiki paeyao hatuku
peekeme. ⁷ Ipika: wekitonu make ipika: weki

tonuna: wekitonu make ipika: wandikitonu make ipika: waneke tonuna: wandikitonu make paeyao hatuku peekeme.

⁸ Mo Dieikope ameḽe oni Idiepi nane pemeke ipika: tapaketa: mupeke weki Lubeni ⁹ make Lubenina: eiyeye tonu Ha:noko make Palu make Hesetoni make Kami makee. ¹⁰ Kutupa Simiono make ipika: wekitonu Diemuelo make Diamini make Ohadi make Diakini make Soha make Siolo makee. Do weki Siolota: mo Keinani wanda:na: wekie. ¹¹ Lipai make ipika: weki tonuta: Kiesoni make Koha:di make Metati makee. ¹² Diuda make ipika: weki tonuta: Sela make Petese make Sita makee. Diudana: eiyeye yaapo Ea pita: Onane yaapota: Keinani haemeke toma:na: kone amba: homepekeme. ¹³ Isaka make ipika: weki tonuta: Tola make Pua make Yope make Simitoni makee. ¹⁴ Sebuloni make ipika: weki tonuta: Setede make Elono make Dialieli makee. ¹⁵ Do weki tonuta: oni Mesopoteimia hata: Liama: Dieikopena: mendiaeyeye weki tonue. Liama: wandiki Daena make mendiaeyekeme. Koto paeyao siki yata:polota: Lia pa:ta: yama: Dieikope ipika: monduma: monduma: pieke wekiwandiki paeyaota: 33 yekeme.

¹⁶ Ka:de make ipika: wekitonu Sepedoni make Haki make Siuni make Eseboni make Eti make Atodi make Ateli makee. ¹⁷ A:sia make ipika: weki tonuta: Imina make Isipa make Isipi make Betia make ika: ana: Seta makee. Betiana: eiyeye yaapota: Heba pita: Malakiele yaapoe. ¹⁸ Do 16 wekiwandikita: mo hande Leibenima: ipika: waneke Lia pa:ta: haleeke pa hameke e pokaasa: wandiki Silipama: Dieikopena: mendiaeyeye

wekiwandikie.

¹⁹ Dieikopena: weteke Leisoloma:ta: Dieikope ipika: weki Diosepe pita: Benisamini yaapo mendiaeyekeme. ²⁰ Oni Idiepi kenketa: mo He-liopolisi da pa:ta: yeni peao hayeke hali Podip-itana: waneke A:sena:dema:ta: Diosepena: weki Ma:na:sa: pita: Ipoteimi yaapo mondu wiayekeme.

²¹ Benisaminina: eiyekete tonuta: Bela make Bekea make A:sa:bele make Keta make Naamani make Ehi make Otosi make Mupimi make Hupimi make Ada makee. ²² Koto 14 weki tonuta: mo Leisoloma: pa:ta: yama: Dieikopena: mendiaeyekete wekiwandikie.

²³ Da:ni make ipika: weki Husimi makee. ²⁴ Na:petali make ipika: wekitonu Diasiele make Kuni make Diesa make Silemo makee. ²⁵ Do watake hata: tapaketa: mo hande Leibenima: waneke Leisolo haleeke pa hameke e pokaasa: wandiki Bilihama: pa:ta: yama: Dieikopena: monduma: monduma: pieke wekiwandikie.

²⁶ Kota: mo Dieikopena: eiyekete tonuna: weteke tonu na yata:peke pa mo ota: Dieikopena: monduma: monduma: pieke wekitonu homeketa: paeyao 66 oni Idiepi nane pemekeme. ²⁷ Kutupa Diosepena: oni Idiepi mendiaeyekete weki yaapo apa:taasota: mo Dieikopena: oni Idiepi nane pu haemeke tapake paeyaota: 70 yekeme.

Oni Idiepi nane Dieikope pita: ipika: tapake haemekeeki

²⁸ Dieikopema:ta: Diosepema: mo Kosene kenke pa:ta: iki a:pa manda:hande pina: honke lena:yeke Diuda amba:la tapaeyekeme. Kutupa mo tapake opolo pemeketa: ²⁹ Diosepema: ipika: hosima:

yola:la: pota: ale pitulu pua Kosene kenke pa:ta: ateke manda:hande pulu peekeme. Kutupa mo pate pua ateke manda:hande pitolo hata:ta: Diosepema: ipika: kiki bao mo atekena: make yola: mea hopulolo hata: e tieke lo hokulu peayekeme. ³⁰ Dieikopema: Diosepe pa:ta: alota: Ima: neke paa haeka:ta:ma: laa handolo hata:ta: kota: ameta: Ita: homuluekema: tikitiki yao halome leekeme.

³¹ Kutupa Diosepema: ipika: hameke tonu pa:ta: make mo atekena: tapake paeyao pa:ta: make alota: Ima:ta: mo kini pa:ta:ta: oli Keinani haeme yaka kametonu make yaka apa:na: tapake paeyao I pa:ta: epelememe laa amba:la lolo polueke.

³² Kutupa Ima: ipiki pa:ta: dupa lolueke. Ikita: sipisipimanu handeteke hao haleme haliweki make ma:na:manu punu haleme haliweki make yalo hata: ika: ma:na:manu make e wae alemanu make ika: wia haleme alemanu paeyao make mea epelememe laa pua lolueke. ³³ Koto ekina: mo kinima: iki wi la: mea ika: pu haleme ekita: aleke ka:ta:pa: laa lota: pia:ka:na:ta: kota: ³⁴ mo hande ika: apa:meima: pu haemeke tupa: koto ika: haleme andusa:ta: ma:na:manu handeteke hao haloma:me laa lapa:peke. Dupa lemeka:na:ta: kota: mo Kosene kenke paeyao pa:ta: hape laa la:lieke leekeme. Diosepema: dupiki pi leeke ekita: mo Idiepi tapake paeyaoma:ta: mo sipisipi handeteke haleme wanda:hali iki ameje hama:na: ota: kiaemeke ekina: leekeme.

47

¹ Kutupa Diosepema:ta: mo ipika: hameketonu paeyao yunki hata: hatuku mo kini pa:ta:

peekeme. Pua mo kini pa:ta: alota: Yaka apa: make yaka kametonu make mo Keinani hao ika: ma:na:manu make e wae alemanu make ika: wia haleme alemanu paeyaosiki make mea epelememe. Ikita: ameta: mo Kosene kenke pa:ta: a:pa halememe. ² Kutupa Diosepe ipikana:ma: ipika: hatuku epeeke hameke tonuta: mo kini hali pa:ta: waleekeme. ³ Mo kinima: iki lota: pitolo hata: alota: Ikita: eki e poko halemepe leekeme.

Ikana:ma: hombo peaaso alota: Nikita: mo nika: apa:meima: pia: tupa: kone sipisipi handeteke hao haloma: haliwekie. ⁴ Kutupa mo Keinani kenke pa:ta:ta: do tea: kita: ota: hoela: ekima: nika: sipisipi manuna: ambu ma:nda: dia:ya:la: ekina: nikita: do kenke pa:ta: haluekema:yeke epoloma:me. Koto ekina: pilisio. Niki mo Kosene kenke pa:ta: hamono waleke kie laa lemekeme. ⁵ Koto lemekeme mo kinima: Diosepe pa:ta: alota: Ameta: naka: apa: make naka: kametonu make opolo epeleme ekina:ta: kota: ⁶ do Idiepi kenketa: ika: ekie. Ikita: mo Kosene kenke pa:ta: ota: a:pa:la: alena: handa pitina:e. Kutupa mo iki tukiki pa:ta: handa wiki haliweki ma:nda: haemeka:na:ta: kota: yaka ma:na:manu make handeteke hawaena: lapeke leekeme.

⁷ Kutupa Diosepema:ta: ipika: apa: Dieikope hatuku mo kini pa:ta: pua waleeketa: Dieikopema: mo kinita: Koda:na: bikina: epeayekeme. ⁸ Kutupa mo kinima: lota: pitolo alota: Neketa: bapi ekipa ka:ta:pe leekeme.

⁹ Dieikopema: hombo peaaso alota: I pa pomu lopolo hanota: bapi paeyao 130 paela:me. Koto bapi manuta: mo yaka apa:meima: ika: bapi eleke

eleke pomu lopemeke tupa: make na handeke pa ta:ta: doka:tikipiki taka:lake bapimanu ya:mee leekeme. ¹⁰ Koto laa Dieikopema: mo kini hali pa:ta: paeyaaso epeaasa:eki halaa mina:pa:laeyekeme. ¹¹ Kutupa Diosepema:ta: mo kinima: pia:peke leeke tupa: kone ipika: ateke make hameketonu make mo Idiepi kenke pa:ta: pitina: laa mo Lamesese daoni nepoko nanema: mo Idiepi kenkemanu paeyao lombeipiki ota: epeke kenkemanu haleekeme. ¹² Diosepema:ta: ipika: apa: make ipika: hameke tonu make mo ipika: apa:na: tapake paeyaosiki mo hosiki wekiwandikisunu make apa:tao paeyaosiki ne ana:na: haleekeme.

Mo tea: ki tieke

¹³ Mo hande tea: kita: ota: hoeya:pa wieke yalo hata: da paeyao pa:ta: ne dia:yekeme. Kutupa mo Idiepi wanda:hali make Keinani wanda:hali make paeyaosiki tea:ma: honkopu dia: yekeme. ¹⁴ Kuta mo wanda:halima: widi hamba:tiki pimikita: Diosepema: mani paeyao meata: mo kinina: da pa:ta: mea pua:tiki piekeme. ¹⁵ Kutupa mo Idiepi pita: Keinani kenke yaapo pa:ta: wieke mani paeyaosiki paeyeketa: mo Idiepi haliwekima: Diosepe pa:ta: a:pa alota: Niki ne kie. Niki na homaama:na:ma: hau ma:nda: ma:nda: make ai pie. Nika: mani paeyaota: ota: paela:me laa lemekeme.

¹⁶ Koto lemeke Diosepema: hombo peaaso alota: Ika: ma:na:manu mea ipupee. Ika: mani paeyao paeya:ka:na:ta: kota: koto ale topo pitolo hata:ta: Ima: iki ne kuluekema: loa:me leekeme.

¹⁷ Koto leeke mo tapakema: ika: ma:na:manu

mea Diosepe pa:ta: epemekeme. Kutupa ipikana:ma: mo wanda:halina: hosi ma:na:manu make sipisipimanu make nanikosimanu make kaomanu make donkimanu make mea epemeke topo peata: ne haleekeme. Koto bapina:ta: mo ika: ma:na: manuna: topo pea ne hala:tiki piekeme.

¹⁸ Mo panake bapi ma:nda:na:ta: mo wanda:halima: ipiki pa:ta: a:pa alota: Tiekeo. Nikana:ma:ta: mo ota: ekita: neke pa:ta: na a:mbalumeke. Mo nika: mani paeyaota: paela: make mo nika: ma:na: manuta: amba: naka: mime. Koto ekina: ameta: mo neke kia:peke alemanu ma:nda:ta: na ula:pate pa mo nika: loke pita: nika: kenkemanu homeke neke pa:ta: kia:peke ya:la:me. ¹⁹ Niki homaama:na:ma: hau ma:nda: ma:nda: make ai pie. Nika: e manuta: na mopu yamono lae. Niki make nika: kenke make nema: topo pitolo hata: hamba:e. Nikita: mo kinina: pa hameke e pokaasa: tapake homono nika: kenke make ipiki milieke. Niki paa da:ta halo poloma: tupa: kone widimanu kie. Kutupa make nika: e pa:ta:manu nokopomono wae alemanu ma:nda: kie laa honke lemekeme.

²⁰ Kota: Diosepema:ta: mo Idiepi kenke paeyaota: kinina: eki wina: hambaeyekeme. Mo tea: kita: ota: hoeya:pa wieke handa mo Idiepi tapake paeyaona: kenketa: ota: paeyaoma: tapaena: leeke ekima: mo kenketa: kinina: eki homeke wiekeme. ²¹ Diosepema:ta: mo Idiepi kenke mandane nepokona: kini pea pua mandane nepokona: puata: wanda:hali paeyao pa hameke e pokaasa: wanda:hali haena: leekeme. ²² Kuta mo na hambeeke kenke homeketa: mo hande

yeni peao hayeke tapakena: eki yekeme. Pa ekipeke ika: eki na tapaemeke ekita: kinima: mo ika: nolo pimiki nemanu ana:na: hala:tiki pieke pimikime. ²³ Diosepema: mo wanda:hali pa:ta: alota: Ameta: Ima: iki make ika: kenke make mo kinina: hambalo ekita: handelememe. Koto ekina: ika: e nina: nokopolo peleme wae alemanu do handa:pe. ²⁴ Kutu pulu pelemepate mo ne napeke mendiolota: yunki hata:na: homeke homeke lo hondo mo kini pa:ta: halimikie. Mo paa wilia: ekita: wae wia make ika: tapake ika: nolo peleme eki mia:pa:peke.

²⁵ Koto leeke mo tapakema: hombo peaaso hata: alota: Niki nakana:ma: tea:ma: amba: homolo puma:pate niki tamba: meleme. Tiekeo. Nakana:ma:ta: niki pa:ta: ota: epeke hau pime. Koto ekina: nikita: mo kinina: pa hameke e pokaasa: tapakee. ²⁶ Koto ekina: Diosepema: mo Idiepi kenkena: lo pi witolota: mo ne napeke mendiolo yunki hata:ya:ka:na:ta: homeke ma:nda: hondo meata: mo kinina: eki ya:na:e laa lo pi wiekeme. Ame do make koto pi la: ula: ekita: ota: pa pa:la:me. Pate mo yeni peao haemeke haliwekina: kenkemanu homeketa: mo kinina: eki na wiekeme.

Dieikopena: paeyaaso honke leekeeki

²⁷ Mo Isulai tapaketa: oni Idiepi kenke pa:ta: mo Kosene da yu pa:ta: hata:ta: hamoko haota: wekiwandiki wopu mondu wimikime. ²⁸ Dieikopeta: mo Idiepi haena:ta: bapi 17 paeyekeme. Kutupa ota: ipika: bapita: 147 miekeme. ²⁹ Mo ipika: homolo pieke nate teke pa:ta: opolo epeeketa: ipika: eiyeke Diosepe wi la: mea alota: Naka: kiki yaka

paleke ankolopuna: wia hata: I do Idiepi kenke pa:ta: na hoilueke laa keke pi la: wie. ³⁰ Pa ekipeke yaka hone pa:la: ekita: mo yaka apa: ameda hoila: alena: hoilu poelena: loa:me. Koto ekina: I do Idiepi mina:pa:lao mo tapake hoila: alena: tia pua hoiya:peke leekeme. Diosepema: hombo peaaso alota: Ima:ta: nakana:ma: ale tupa: ota: pulueke laa la: wiekeme.

³¹ Dieikopema: alota: Nakana:ma: pulueke laa keke pi la: wie leeketa: Diosepema: keke pi la: wieke handa Dieikopema: koto pate ipika: da panda: pa:ta: yeni pitolo hata: keiyae leekeme.

48

Dieikopema: Ipoteimi pita: Ma:na:sa: yaapo epeayekeeki

¹ Hao hao pa nate ma:nda:na:ta: Diosepe pa:ta:ta: ateke yeni hapa ula:me laa lemekeeki opu haota: ipika: weki yaapo Ma:na:sa: pita: Ipoteimi yaapo hatuku Dieikope handolo peekeme. ² Kutupa Dieikope pa:ta: naka: weki Diosepeta: neke handolo a:pa:la:me lemeke opu haota: ipikita: honkopu hao tia liao pitiekeme.

³ Dieikopema: Diosepe pa:ta: alota: Mo Aneke Wele wopupiki Koda:ma:ta: oli Keinani ula: Lusu kenke pa:ta: opolo a:pa I epeaeya:me. ⁴ I pa:ta: dupa lea:me. Naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandikita: tutu paeyao siki haena: yeke handa wekiwandiki wopu kulueke lea:me. Kutupa do kenketa: ika:eki u tia pu haena: Ima: naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandiki halueke lea:me leekeme.

⁵ Dieikopema: ombu alota: Diosepeo. Mo I ai na epeke hano do Idiepi mendiala: naka: weki yaapota: yaka ekie. Ipoteimi pita: Ma:na:sa: yaapota: pa mo yaka weki Lubeni pita: Simiono yaapo konema: handa:la:me. ⁶ Pate mo naka: wetepena: mendilipi weki tonuta: kota: yaka weki dia: ya:lieke. Koto weki tonuma:ta: mo Ipoteimi pita: Ma:na:sa: yaapo pa:ta: yama: ipilia: alemanu milimikie. ⁷ Ima: dupitolo ekita: mo naka: ama: Leisolona: yeke pitolome. I mo Mesopoteimia hao epoa: dina:ta: mo Keinani kenke pa:ta: Epa:ta: teke pa:ta: I a:ta: tieke peao homea:me. Ima: mo wanda:ta: Epa:ta: pula: pota: tea:na: hoiyua:me leekeme. Koto Epa:ta:ta: ameta: Beteleha:ma: lelememe.

⁸ Dieikopema: mo Diosepema: weki yaapo hando hao alota: Do weki yaapota: epi yaapo ya:ka:ta:pe leekeme.

⁹ Diosepema: hombo peaaso alota: Do weki yaapota: mo hande Koda:ma: do Idiepi kenke pa:ta: hano ka:la: weki yaapoe leekeme.

Koto leeke Dieikopema: alota: Ima: ipiliki epealuekema: dopate hatuku epoe leekeme. ¹⁰ Dieikopeta: bapi tieke lieke ekiyalo hata: ipika: leke anku pieke ekima: wopu handa:peke na yekeme. Kutupa Diosepema: mo weki yaapo ipiki pa:ta: hatuku a:pa haena: laa mo weki yaapo hopula nunu piekeme. ¹¹ Dieikopema: Diosepe pa:ta: alota: Ima:ta: neke paa handulueke hone na ua:pate ameta: Koda:ma: naka: weki yaapo kone pa handono la:la:me. ¹² Kutupa Diosepema: mo weki yaapo Dieikopena: palekena: pitipi alena: mea Dieikope pitia: alena: panda: puniaeyekeme.

¹³ Diosepema:ta: Ipoteimita: Dieikopena: hoeya: nanema: pita^o Ma:na:sa:ta: popeke nanema: pitaeyekeme. ¹⁴ Pate Dieikopema:ta: ipika: kiki yaapo pala:sa: pu alu pea mo Ipoteimita: wetepe weki kone ipika: popeke nane kikita: mo wekina: ambokena: wia kutupa mo ipika: hoeya: nane kikita: mo mupeke wekina: youna: wiekeme. ¹⁵ Kutupa Diosepe epeaaso dupa leekeme.

Mo hande yaka apa:mei yaapo Eipoloha:ma: pita: Aisa:ke yaapoma: yeni pu haepeke Koda:ma: do weki yaapo epeaena:e.

Ame do di sikina: kone I hatuku a:pa:la: Koda:ma: ipiliki epeaena:e.

¹⁶ Mo hande tanda eleke eleke epea: ale pa:ta: I pa:ta:la: mea:tiki pia enisoloma: ipiliki epeaena:e.

Yaka biki make mo yaka apa:mei yaapo Eipoloha:ma: pita: Aisa:ke yaapona: biki make do weki yaapo pa:ta: yama: pa u tia pu haena:e.

Ipilikana:ma: wekiwandiki wopu make mendia ipilika: wekiwandikina: wekiwandiki wopu haena:e laa leekeme.

¹⁷ Diosepema:ta: atekema: ipika: popeke nane kikita: mo Ipoteimina: youna: wia:eki hando haota: puki tandama: homolo hata: pao mea mo Ma:na:sa:na: youna: wina:yeke atekena: kiki pao miekeme. ¹⁸ Ipikana:ma: ateke pa:ta: alota: Apa:o. Kutupa dia:me. Dota: mupeke weki ya:la:ma: mo naka: popeke nane kikita: ipika: ambokena: wie laa leekeme.

19 Koto leekepate atekema: ipika: pi na opitolo hata: alota: Yaka wekio. Ima: hone ulume. Ma:na:sa:na: monduma: monduma: pilia: wekiwandikina: wekiwandiki make tapake tieke halo pa:la:pate pa ipika: wetepe nane hamekema:ta: ota: ankulaota: ipika: monduma: monduma: pilia: wekiwandikina: wekiwandikita: tutu tiekemanu halieke.

20 Koto ekina: koto natena:ta: Dieikopema: mo weki yaapo epeaaso hata: alota: Mo Isulai tapakema:ta: Ipilika: biki alo hata:ta: epeaasa: pi dupa lelimikie. Koda:ma: neketa: Ipoteimi pita: Ma:na:sa: yaapoma: handaena:e laa lelimikie leekeme. Kutu pieke ekima: Dieikopema:ta: Ipoteimita: Ma:na:sa:na: puki pa:ta: haena: leekeme.

21 Kutupa Dieikopema: Diosepe pa:ta: alota: I homolo poloeki teke pa:ta: ya:la: ekita: do handelepate Koda:ta: neke yaapo hata: neketa: naka: apa:meina: kenke nane paa hatuku pelieke. 22 Mo Ima: yaka bainasi pita: a:ndeli yaapoma: mua: hande Amo tapakena: Sekeme kenke epeketa: naka: kametonu pa:ta: dia:ya:la:pate pa Ima: neke kitolome leekeme.

49

Dieikopena: paeyaaso pimanu

1 Dieikopema: ipika: wekitonu wi la: mea alota: I hopa:lia pita:pe laa alota: mo iki pa:ta: wetepena: pulu pa:la: ekimanu Ima: iki la kulukuma: loa:me.

2 Dieikopena: eiyeke tonuo. Homeke pa:ta: a:pa taeyao pita: opua:pe. Ika: apa: Isulaina: pi opua:pe.

³ Lubeni neketa: yaka mupeke weki make yaka honkopue. Kutupa I wekihali hata: mon-dolo mupeke wekie.

Yaka weki paeyao ankulake neketa: ta:na: ta:na:ma: homa honkopu wopu haleme.

⁴ Neketa: mo hande ta:tiki ipula: ikalima: han-deleme. Pate neketa: mo titina: halina: biki na wilieke.

Pa ekipeke neketa: yaka wetepe wanda: yaapo pelia naka: apa:na: da panda: hoeyaeme.

⁵ Simiono pita: Lipai yaapota: hamala:e. Ipilikana:ma:ta: ipilika: a:nda: pita:la: ale manuma: hali lu homaepeme.

⁶ Ipilika: a:mbaaso hata: pi pi lo halepeke Ima:ta: na apa:taalueke. Kutupa ipilika: pi hotilipi ale pa:ta: make I na apa:tiki pulueke.

Pa ekipeke ipilikana:ma:ta: mineke pankolo hata: haliweki lipime. Kutupa telepo alo hata:ta: mo hali kao manuta: pa dola:pake peaepeme.

⁷ Ipilika: mineke pankepe ekita: ota: paala: pikieki ya:la: ekina:ta: kota: esihou pi wina:e. Kutupa make ipilika: lombeipiki mineke pankepe ekita: ota: a:ta:ma: homa:peke na ya:la: ekina: loa:me.

Ima: ipilikita: mo Isulai kenke paeyao pa:ta: putupa: alu pina: lolueke. Ima:ta: ipilika: mo Isulai wanda:hali amele kone ta:ta: ta:ta: pea halu pilipikie.

⁸ Diuda neketa: naka: kame tonuma: naka: biki yeiya: lalimikie. Nakana:ma:ta: naka: a:nda: tunkiliki tapake manuta: make yola: mea

wia haleme. Naka: kame tonuma:ta: neke
pa:ta: panda:punialimikie.

⁹ Diudata: Laeonoma: handa:la:me. Ipika: napeke
ale liata: oni ipika: da pa:ta: la:ka:la pula:me.

Kiki anke tindipa tindipa pea polu pila:me.
Paeyaoma: paala:ma: homolo hata: ipiki
penkilipa: tiatiki pea:peke na ya:la:me.

¹⁰ Diudama:ta: mo kinina: minu hala: dolo miniki
halieke. Kutupa ipika: monduma: mon-
duma: pilia: wekiwandikina: wekiwandiki
pa:ta: yama: kini halimanu hoto paeyao
handeteke hao hatiki pilimikie.

Tutu manuma:ta: ipika: dakisi hambuluekema:
ala:ta: ala:ta: mea a:palimikie. Ku-
tupa ipiki pa:ta: homu pitolo hata:
panda:punialimikie.

¹¹ Ipikana:ma: ipika: panake donkita: mo waini
puna: endi baasa:me. Pa pina:ma: mo ota:
epeke paeyao ankulake piki waini puna:
loa:me.

Kutupa ipika: aka: manuta: mo we au leke wepiki
waini ikali pa:ta: tandepo hala:me. ¹² Mo
waini ikali no haleke yalota: ipika: leke we
pupa pa:la:mee. Ipika: kaketa: andu no
haleke yalota: hake pa:la:mee.

¹³ Sebulonita: dawala tea:na: pelia haliekee. Ipika:
dawala tea:na:ta: mo kawasomanu epeke
tupa: a:pa pitina: epeke alena: yelieke. Ipika:
kilu tumbuaio halo pa:la: ekita: ota: mo
Saidoni da kenkena: pua tombo pilieke.

- 14 Isakata: mo hone na wiki donkima: handa:la: halie. Mo donki ipikita: oni ipika: hokina: mendiaasa: numanu tukikina: pala:mba: pelia:la: ma:na: loa:me. ¹⁵ Pate ipika: handolota: do hoto pila: alena:ta: a:pa:la:me laata: do kenketa: ota: yole pa:la:me ala:me. Koto ekina: mo ala:ta: ala:ta: tuluekema: yeke ipika: hoki panda:puniaasa:me. Kutupa ipikita: pa hameke e pokaasa: some tupa: e pokena: la:la:me.
- 16 Da:nita: ipika: wanda:halina: handeteke hala: some halieke. Ikita: mo hande mandane Isulai tapakema: handilimikie. ¹⁷ Da:nita: mo pota: tea:na: pila: keto wilieke. Mo pota: tea:na: hali lita:la: ketona: loa:me. Mo hosi hokina: pita pula: some ya handa:liao lopena:yeke mo hosina: kilolikina: awa:la: keto wilieke.
- 18 Tekehalio naka: ka:la:pa: tapaase eki yu wia halome.
- 19 Ka:da:ta: mo pake no haleme tapake ma:nda:ma: lulu pelia:pate paa ipikana:ma: la:ka:la mo tapake telipilieke.
- 20 A:seana: kenkena:ta: epeke epeke nemanu opilieke. Ipikana:ma:ta: mo kinima: napeke ya:la: epeke nemanu opalieke.
- 21 Na:petalita: mo walekena: pototo la pomina:la: dia ma:na:ma: handa:la:me. Ipikita: ota: epeke ikikimanu mondu hala:me.

- 22 Diosepeta: mo tunkulupa ula: ikali tea:na: hala: tikene donkima: handa:la:me. Ipikita: mo yueli pa:ta:hala:panake hosi hali ma:na:ma: handa:la:me. ²³ Ipika: a:nda: tunkiliki tapakema:ta: ipikita: paala:piki tupa: a:pa a:nda: pilimikie. Kutupa ika: semoko a:ndeli manuma: ipiki tolutia pomilimikie. ²⁴ Pate ipika: a:ndelita: la:ma: na pa:la:me. Kutupa ipika: kiki yaapo honkopu haowala:me. Koto hauta: mo Dieikopena: Wele wopupiki Koda:na: honkopuma: pia:me. Mo hande Sipisipi Handeteke Hala: some Isulaina: handeteke hao hala: Koda: loa:me.
- 25 Mo neke tamba: mina:la:ta: naka: apa:na: Koda:ma: pita:la:me. Mo Aneke Wele wopupiki Koda:ma: neke epeaasa:me.
- Oli ya nane lakoma: neke epeaasa:me. Kutupa oni kenke oto nane opa:laasa: ikali manuma: makee. Kaomanu wopu make wekiwandiki wopu make neke epeaasa:me.
- 26 Widina: kiliki pita: palawasi yaapoma: make neke epeaasa:me. Mo amba: hao haemeke pote manuma: make neke epeaasa:me. Kutupa mo pa u tia pu hala: elimanu pa:ta: yama: mo ta:ta: ta:ta: piki epeke alemanu make neke pa:ta: ipula:me. Do epeaasa: ekimanu paeyaota: Diosepena: ambokena: wina:e. Mo ipika: hamekema: handa:la: hali dia:me laa maleke lila: somena: wenokona: loa:me.
- 27 Benisaminita: mo hoke paala: wopupiki tikene

kikama: handa:la:me. Peliolo da kelepoluta:
pa pitiki alemanu lia ombu na:tiki pu
hala:me laa leekeme.

²⁸ Koto mo hande Isulaina: 12 tapakee. Kutupa koto pi manuta: mo hande ateke Dieikopema: ipika: paeyaaso pi alo hata: ipika: weki homeke homeke paeyao pa:ta: manda: meaaso hata: leeke pie.

Dieikope homeeke hoimikieki

²⁹⁻³⁰ Kutupa Dieikopema: eiyeketonu taka:lakema: pi alo alota: Ita: ameta: mo yaka wanda:hali ameḽe apa:tao homolo pulume. Koto ekina: dupa:peke. Ita: yaka apa: ameḽe mandakena: mo Keinani kenke pa:ta: Ma:motena: nate ipula: nanema: tilao Hidi hali Epotonina: Ma:ka:pila e pa:ta: ula: tikene da pa:ta: hoiya:peke. Eipoloha:ma:ma: koto apa:nda:ta: hali hoita:la: lapa: wina: mo Epotoni pa:ta: hambeeke ekima: pa:la:me. ³¹ Koto pa:ta:ta: Eipoloha:ma: pita: weteke Seta yaapo hoila:me. Kutupa koto pa:ta: ombuta: Aisa:ke pita: weteke Lepeka yaapo make hoila:me. Kutupa Ima: maketa: koto pa:ta: Lia hoiyua:me. ³² Mo e make mo tikene da make mo Hidi tapake pa:ta: hambeeke ekie. Koto pa:la:ma: I koto pa:ta: hoiya:pa:peke laa leekeme. ³³ Dieikopema: ipika: eiyeketonu pa:ta: mana:manu halo paeyaota: paa polu hola:paka:na: homeekeme.

50

¹ Diosepema:ta: mo ateke toko manda lopa e alo hata: atekena: leke popeleke nunu piekeme.

² Kutupa ipikana:ma: atekena: loke tanda:

paama:na: mulamula yankape laa leekeme. ³ Koto mulamula yankaota: mo Idiepi tapakema: pu haemeke tupa: 40 natemanu pu paeyaemekeme. Kutupa mo Idiepi wanda:halima:ta: 70 natena: Dieikopena: homa: wia pitimikime.

⁴ Mo homa: wia pitimiki nate paeyeke handaata: Diosepema: mo kinina: mandane e pokaemeke haliweki pa:ta: alota: Pilisio. Do pi mo kini pa:ta: mea pupa:e. ⁵ Yaka apa: homuluekema: pita:ta: mo Keinani kenke pa:ta: ipika: amu pea ula: tikene da pa:ta: pua hoiya:peke laata: Ima: pi la: wiono lea:me. Koto ekina: pilisio. Yaka apa: hoilu pono lae. Kutupata: I paa la:ka:la ipulueke laa lapa:peke leekeme.

⁶ Koto pi opua mo kinima: hombo peaaso alota: Mo naka: pulueke laa la: wi tupa: naka: apa: pua hoiya:peke leekeme.

⁷ Koto leeke Diosepeta: ipika: apa: hoilu peekeme. Mo kinina: handeteke haemeke haliweki paeyao make kinina: handeteke pila: pa:ta: haleme tondiki haliweki make mo Idiepina: biki ula: haliweki paeyao make Diosepe ameḷe pemekeme. ⁸ Kutupa ipika: wekiwanda: make ipika: hameketonu make mo ipika: apa:na: tapake paeyaosiki make ipiki ameḷe pemekeme. Pate ika: hosiki wekiwandikisunu make ika: sipisipimanu make nanikosimanu make kaomanu make homeke oni Kosene kenke pa:ta: pa haemekeme. ⁹ Mo hosima: yola:la: pota: alena: pila: haliweki make mo hosi hokina: pila: haliweki make Diosepe ameḷe mandakena: pemekeme. Mota: tapaketa: ota: tieke kiake yekeme.

¹⁰ Mo tapake hande hoilu pimiki ale teke pa:ta: a:pa mo Diodanina: nate ipula: nanema: tilao mo widi kilikina: ambuku napeke yaapo putupa alu pa:la: hama: ma:nda: biki Atade opolo a:paata: nate hokuluna: anekema: homa: wia e lemekeme. Kutupa nate wataake hata:na: Diosepema: ika: homa: wia pita: pu haemeke tupa: piekeme.

¹¹ Kutu pimikieki mo Keinani wanda:halima: mo Atade da homa: wimikieki handolo hata: alota: Mo Idiepi tapakema: a:ta: tiekema: homa: wia pita:la: a:ta:piki hau tieke kiake pitelememe laa lemekeme. Koto ekina: koto pateta: bikita: Abele Miseteimi lemekeme.

¹² Koto ekina: mo Dieikopena: eiyeke tonuma:ta: atekema: pia:pa:peke leekeeki kone pimikime.

¹³ Ipika: toko tia puata: mo hande Eipoloha:ma:ma: hali lapa: wina:yeke mo Keinani kenke pa:ta: hande Hidi hali Eptonina: e pa:ta: wieke tikene da pa:ta: mea pua lapa: pimikime. Koto tikene data: mo Ma:motena: nate ipula: nanema: Ma:ka:pila da kenke pa:ta: ula: ekina: loa:me. ¹⁴ Diosepema: ateke lapa: pea paeyeketa: hameke tonu make mo ipiki ameḷe homa: da pemeke tapake paeyao Idiepi nane la:ka:la paa pemekeme.

Diosepema: hameke tonuna: puki epeayekeeki

¹⁵ Mo ika: ateke homea: hoki naneta: Diosepema: hameke tonuma: alota: Mo Diosepema: hande nikana:ma: ipiki pa:ta: puma: hoke hauna: niki pa honditi pea mo nikana:ma: puma: ekina: yenki mulueke laa pota:manu wepia:ka:na:ta: kota: eki pumana:pe lemekeme. ¹⁶ Koto ekina: Diosepe pa:ta: pi tapaaso alota: Nika: apa: homuluekema: pita:ta: ipikana:ma:ta: nikana:ma: ¹⁷ neke pa:ta:

dupa lota: piomono lea:me. Pilisio. Naka: kame tonuma: neke luekema: pimi ata:ka: peake hauta: pa paeyaapeke lea:me. Koto ekina:ta: pilisio. Ameta: mo nikana:ma: ata:ka: peake hau puma:eki pa paeyawapeke. Mo hande naka: apa:na: Koda:na: e pokaasoma: tapakema: poloma: ekina: loa:me lemekeme. Diosepema: koto pi mu haota: e leekeme.

¹⁸ Kutupa ipika: hameke tonu a:pa ipiki pa:ta: panda: puniaaso hata: alota: Nikita: ameta: naka: leke popelekema: naka: pa hameke e pokaasoma: tapake do handa:e laa lemekeme.

¹⁹ Pate Diosepema: mo hameke tonu pa:ta: alota: Ima:ta: yaka kone mo Koda: topo peaka:na: I hapeke na ya:la:me. Paala:ma: na homa:pa:peke.

²⁰ Ikana:ma:ta: I pa:ta: hoke hau pimipate Koda:ma:ta: koto paa topo pea epekeeki au lala:me. Kutupa mo koto hau pimi ekita: mo ame pa do haleme wanda:hali paeyaona: hao polu pelemeeke epeanoyeke pa:la:me. ²¹ Ikana:ma: paala:ma: homa:pekeeki ma:nda: dia:me. Ima:ta: iki make ika: wekiwandiki make handeteke hao halueke leekeme. Koto ekina: mo tapakema: ta:na:ma: homena: loluekema: ipikana:ma:ta: mo tapakema: puki liake koto homupiki pi manuma: epeayekeme.

Diosepema: homeekeeki

²² Diosepeta: atekema: tapake ame le Idiepi kenke pa:ta: hao hayekeme. Kutupa bapi 110 haota: homeekeme. ²³ Ipikana:ma:ta: Ipoteimina: wekiwandiki make ipika: wekiwandikina: wekiwandiki make handaa homeekeme. Kutupa

make mo ipika: weki ma:nda: Ma:na:sa:na:
 eiyeke Meikana: wekiwandiki mo ipika: tapake
 pa:ta: honda: pambemekeeki handeekeme.
²⁴ Ipikana:ma: ipika: hameketonu pa:ta: alota:
 Ita: homolo poloeki teke pa:ta: do ya:la:me.
 Pate Koda:ma:ta: iki ota: epeke tupa: handeteke
 hao halieke. Kutupata: mo hande ipikana:ma:
 Eipoloha:ma: make Aisa:ke make Dieikope
 ameda pa:ta: Do kenke kulueke laa la: wieke
 kenke pa:ta:ta: ota: iki hatuku pelieke laa
 leekeme. ²⁵ Kutupa Diosepema: ipika: wanda:hali
 pa:ta:ta: keke pi dupa lape laata: honke leekeme.
 Ipikana:ma: alota: I pa:ta: pi la: wipe laata:
 Koda:ma: iki koto kenke pa:ta: hatuku pea:ka:na:ta:
 kota: yaka toko iki ameḷe mandakena: mea
 polumekee laa la: wipēe leekeme. ²⁶ Kota:
 Diosepeta: 110 bapina: Idiepi kenke pa:ta:
 homeekeme. Mo tapakema:ta: ipika: lokena: na
 tanda:pa:la: mulamula ana:na: yankao hali toko
 pamba:la: bokisi pa:ta: wimikime.

clxxxviii

Sembeleke
The New Testament and Genesis in the Sembeleke
Language of Papua New Guinea
Buk Stat na Nupela Testamen long tokples Sembeleke
long Niugini

Copyright © 1991 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Sembeleke

Translation by: Ken Macnaughtan

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-10-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

554aa30a-6453-5c3b-a9c6-7635bc987776